

YA:SUKONO WADE TABO LUKUTE AKULOLIYA

Lukukono Buka Osiyodilo Mabu

¹⁻² Naimano wade namutudawa Tiyopolasi, niyata.* Aimano taneba magumulo kebe iyaiya tanalate iyalo da:pemaimiya, piyate wagilimi mabune ibino balidinomamo ebe tanalo dulamoliya, ibi epetapiate Godokono Wade Tabo eba kiyawaolo ebe atu tanalo a ega:walo epo epetapi bilibilinomo ebo anaiya. Nanitabola, ebe tetene wagilimite epetapi bilibilinomate ebe iyaiya tanalo pepamo nanitabonomolo akulolema: nowageleonamiya, wiyasiya ibi magumulo idawate woko wadenomamo kopoliya.³ Ebema: naimano kawodawa, nale me tanalo bibibilinomo ibino wagilame mabune wadenomamo eba malagidilolenapelo, naimano tepo magumuno wokilo ubi ebo iyatimo a:ma:tamo buka osiyodilote me tanalo ka:tuputupuilaema;⁴ iyo, epetapiate a:ma: diyatumiotia, a:ma:le ebe tanalo bilibilinomo nanitabonomolo kiyatawaema;, nale me tanalo ebema: osiyodilomo.

*Godokono Nopodawate Yonekono Awokala
Tanalo Sekalayatamo Da:kiyawaiya*

---

* **1:1-2:** Tiyopolasi mailono magumu nitana 'Godokono Namutudawala,' ebema: buka ka:la:mioledawa, a:ma: Godokono namutudawama: deda:wena, modobola me bukano tabote a:ma:tamo atumu na:ka:pena.

⁵ Ebe tetelo Elodite Yudiya opono Kawo Elawodubuma: eba eda:nalo, dubu idi ebena mailo Sekalayatela, ebete Abayakono tanebadawama: eda:nami, ebe Godotamo kalimagono ikameodawa idila. Ebena kamiyaleno mailo Elisabetitela, ebe kamiyaleno nabiwi atumu Godotamo kalimagono ikameodawala. ⁶ Ebene ibi netewapino ilukuli tanalote Godokono ololo apulo tuputupunomoma: eba eda:onalo iba:te ebena totomu tabo bilibilinomamo nanitabonomolo tudila:onamiya. ⁷ Wiyasiya ibi niyaniyala, iba:godolo gudu puliyanomola mabu Elisabetiko ta:li kamiyalema: eda:nami, iyo, Sekalayako ega:walo Elisabetiko iba:te kadele abelenomoma: eba eda:olo gudu uima: modoboa:

⁸ Ebene sagana idilo Sekalayakono gu epono tetete pemaigiya, iba:te Godoko Amamateno Iya Motolo iyaiya woko ka:posiyodilolema:. Ebema: egela idilo Sekalayate ebolo woko nosiyodiluti, ⁹ mabu ebe egelalo ebena epate Godokono ubi tanalamo eba tudila:olo ebe lawiya, ebete Godoko Amamateno Moto guamo nopegate, ebolo ebete wade nibo tuwae inamabu patapata unamo eba naminaolelo Godotamo ka:nikameoma:. ¹⁰ Ebene ebe inamabuate elalo eba wamoteutalo epo bilibilinomate Godoko Amamateno Moto niyakabolo ibino towetowe tabo Godotamo ebo negelitiya.

¹¹ Ebe tetelo Godokono nopodawate wade nibo tuwae inamabu wamoteno patapata tumudi apudo eba pemaigalo Sekalayako kapiyatamo ebo pawokaliya, ¹² ebena ebete ebe umite woki bilibilinomoma: eda:lo kawonomamo

toletoliya. ¹³ Wiyasiya nopodawate ebetamo negiya, “Sekalaya, a:ma: akotoletola:la: Godote a:imano towetowe tabo olowi, ebema: a:imano kamiyale Elisabetite dubu gudu kalaimene. A:ma: ebena mailo Yonema: neka:miye. ¹⁴ Nanitabola, ebete dawokalamene a:ma: kawonomamo ebo kekalakalama:ta, ega:walo epo bilibilinomate ebe mabuma: atumu kawonomamo ka:kekalakalaoma:na:. ¹⁵ Ebete ebena menokono tepolo eba okolilo Godokono Uliyanate ebe iyalo ketabokaimene, ebema: Godokono dopo apulo ebete kawodawama: keda:mene, ega:walo ebete elawo da:imi obo a:ka:ninakomene.

¹⁶ “Nanitabola, ebete Isalaela epo bilibilinomo ibino Kawodawa Godotamo walo ka:kemagaelemene, ¹⁷ iyo, ebete aimano Kawodawa dopomete ka:tomene ega:walo Wade-talena Uliyanate ebe unamo eba okolilo ebete elawonomoma: keda:mene, Godokono woki awokalimidawa Elayako keba kunula:ka: eba kunu. Ebema: ebete nabi ega:walo gudi kapiyama: walo ka:ka:midilimene, iyo, ebete Godokono tabo olowioa:pino woki iyakobi midililamete ka:tuputupuilamelelaemene, ega:walo ebete Kawodawano epo wadekobi ka:midilimene ebena pe tanaloma:.”

¹⁸ Sekalayate Godokono nopodawatamo negiya, “Na me tanalo nanitabonomolo keba kunu na:kiyatawamo, mabu na kadelenomola ega:walo naimano kamiyale abelenomola?”

¹⁹ Ebene Godokono nopodawate nowamiya, “Na ebe Ga:ibilyolotela, Godokono ololo apulo

utitanakomo, iyo, na ebete palibone me wade tabo a:ma: kapanatama:. ²⁰ Naimano tabote nanitabonomoma: keda:mene, wiyasiya a:ma:le ebe tabo nanitabokobi ka:mida:wea:, ebema: me tetene wagilimite ebe nanitabo tanalote pemaiga teta:mo a:ma: tabo kiyawaoa:noma: keda:ma:ta.”

²¹ Ebe tetelo epo bilibilinomate Sekalayakono pemaiga tanalo eba makopelitalo iba:te negelitiya, “Tete geyageyanomolo ebete Godoko Amamateno Motolo beda:ma: ka:lutale?”

²² Ebene ebete Godoko Amamateno Iya Motone da:pemaigiya epatamo tabo kiyawaoma: ka:pa:modobiya:. Wiyasiya ebete iba:tamo kotamo da:pa:kiyawaiya, ebe tanalodo iba:te ma kunu iyatawiya, ebete Godokono Motolo eba lutalo, Godokono nopodawate ebetamo da:pemaiga ebene balidite iyama: ebo eda:ome.

²³ Ebene Sekalayakono woko tetete Godoko Amamateno Motolo dolopoligiya, ebete ebene duliyaomolamo ebo tiya. ²⁴ Ebene egela epetapiate da:petaiya ebene kamiyale Elisabetite lamituma: dediya, ebete ebe tetene wagilimite paibu sagana magumulo ebene motonomolo okoliya. ²⁵ Ebe tetelo ebete ebene tepo magumulo tabo ma kunu giya, “Ka:lo uwomu egela tetenomolo Godote na a:nilakapoinami, iyo, ebete gudu natamo eba ikanamelo naimano ilipo tanalo iyabaiamo iyatiami.”

Godokono Nopodawate Ya:sukono Awokala Tanalo Ma:litamo Da:kiyawaiya

²⁶ Ebene Elisabetite lamituma: eda:te, sikisi sagana da:petaiya Godote ebene nopodawa

Ga:ibiliyoloko Ga:lili opono Nasalete duliyo-
lamo ebo palibiya. ²⁷ Ebete buwele Ma:litamo
Godokono nopo adaiya, ebe buwele dopamo
Yausepetamo atamiya, me dubu Yausepeko ebe
Kawo Elawodubu Da:ibidikono walone gudu
idila. ²⁸ Ebene nopodawate Ma:liko napaniya,
“A:ma: niyata, Kawodawa Godote a:ma: ni-
lakapolo elawiata! Ebete a:ma:godolo bokolina!”

²⁹ Ebema: Ma:lite ebe tabo dolowiya woki
bilibilinomoma: eda:lo ebenu tepo magumulo
negiya, “Me beda: tanalola:ka:?”

³⁰ Nopodawate ebetamo negiya, “Ma:li, a:ma:
akotoletola:la:, mabu Godote a:ma: ma kunu
a:nilakapoimita, ³¹ a:ma:le lamituma: eda:wete
dubu gudu kalaima:ta, ebenu a:ma: ebenu mailo
Ya:suma: neka:miye. ³² Ebete kawonomoma:
keda:mene, epate ebe Ununomo Godokono
Guduma: beka:minakoma:na:, iyo, Godote ebe
Kawo Elawodubuma:ka:midimene, ebenu ewono
Da:ibidiko keba kunu kokolinamile eba kunu.
³³ Ebema: nanitabola, Ya:ikobokono walone
gudi magumulo ebete uwomua: uwomua:
tetelo Kawo Elawodubuma: beda:namene,
iyo, ebenu Kawo Elawodawama: eda: tanalote
a:kolopoligonamene.”

³⁴ Ma:lite wiyasiya nopodawatamo negiya, “Na
buwelenomola ega:walo na awia:nola. Me
tanalote natamo keba kunu na:kemaigamene?”

³⁵ Nopodawate ebetamo nowamiya, “Wade-
talena Uliyanate a:ma:tamo ka:pemene, ega:walo
Godokono elawote a:ma: unamo kokolimene,
ebema: a:ma:le dalaima:emene ebe talena gudu
epate Godokono Guduma: beka:minakoma:na:.

³⁶ A:ma: a:imano menokono naniko Elisabetikono tanalo nemalagidila. Dopamo epate nege-lanakiya ebe ta:li kamiyalela, wiyasiya ebete abele tetelo lamituma: eda:te sikisi saganate olopoligi. ³⁷ Nanitabola, tanalo bilibilinomo osiy-odilolema: Godogodolo elawo bitana, osiyodiloa: tanalo idite ebegodolo kitana:.”

³⁸ Ebema: Ma:lite negiya, “Na Kawodawa Godokono wiya: woko buwelela. Modobola a:ma:le degeawa:, ebe tanalote nemaigamene,” ebene Godokono nopodawate ebegodone gito tiya.

Ma:lite Elisabetiko Uima: Da:tiya

³⁹ Ebe tetelo Ma:lite samonomamo maigate Yudiya opono unuunu damelamo tote mulu duliyomolo ida:mo gito nemaigiya. ⁴⁰ Ebene ebete Sekalayakono motamo nodolote Elisabetiko eba na:wiyamidalo ebetamo nilakapo tabo ebo na:kiyawaiya.

⁴¹ Ebema: Elisabetite Ma:likono nilakapo tabo dolowiya, ebe tetenomolo ebene tepo magumulo gudute kawo kalakala lawete ebo igiligaiya. Ebene Godokono Uliyanate Elisabetikono tepo magumu detabokaimiya, ⁴² ebete tabo unamo adipatelo Ma:litamo negiya, “Kamiyale bilibilinomo magumulo Godote a:ma: unamo adipatelo wadenomamo bowalubinama:ta, ega:walo a:ma:le dalaima:emene Godote ebe Kawodawa atumu uwomua: tetelo bowalubinamene. ⁴³ Naimano Kawodawano menoko, a:ma:le na unaema: da:pa:wa: kalakala kawonomola, wiyasiya me wade tanalonomote na kuba lumagitamo beda:ma: ka:pemaigale?

44 Nanitabola, nale a:imano tabo dolowimo, ebe tetelo naimano tepo magumulo gudute kawo kalakala lawete ebo igiligao, ⁴⁵ ebema: a:ma:tamo kalakala beda: kawonomola:ka:, mabu a:ma:le Godoko nanitaboma: a:midiata ebeno tabote a:ma:do nanitabonomoma: keda:mene!”

Ma:lite Godoko Damamatiya

⁴⁶ Ebene Ma:lite negiya,

“Naimano kimalagidilote Godoko nowaloguta,
⁴⁷ iyo, naimano tepo magumute
 naimano Igilo Mula:dawa Godotamo
 nekalakalita,
⁴⁸ mabu ebete na malagidilonelo
 kalakala tanalo osiyodili na ebena da:peso
 wiya: woko buweletamo!
 Ebema: me tetene wagilimite uwomua: uwomua:
 tetelo
 epo bilibinomate
 na kalakala lumagima: beka:na:minakoma:na,
⁴⁹ mabu Elawonomo Godote natamo wadewade
 tanalo kawokawo osiyodiloli,
 iyo, ebe Kawodawano mailo talenala!

⁵⁰ “Nanitabola, piyate ebe da:tolemena
 ebete iba:tamo nilakapo biyatinakomene,
 iyo, epate me opolo tete geyageyanomolo eba
 ilukulinalo,
 ebete iba:tamo ma kunu bowagele-
 nakomene.

⁵¹ Ebema: a tetelo ebete ebena kotamo
 kawokawo tanalo osiyodiloli,
 ega:walo piyate ibi a:ka:tuwa: amamaolo ka-
 wokawoma: degeliya,

ebete ibino nopo kubailamete
ebeno elawamo ibi a:na:ma:lateli.

52 “Ega:walo ebete kawokawo elawodubu ibino
gobebobone iyabaiamo alomi,
wiyasiya ebete ebe atu tetelo
dologala epo owadipalateli.

53 Iyo, piyate nigologololo dilukulinamiya,
ebete ibi wadewade inamabuamo eba
tabokailamelo,
wiyasiya inamabu bilibilinomagopi inam-
abua:no gito aliboli.

54-55 “Ebema: nanitabola,
ebete aimano ewoniatamo nanitabonomolo
degiya,
ebe tabote a tetelo nawokala,
iyo, tete tatalila ebene walubi tanalote
ka:pemaigamene
ebene wiya: wokodawa Isalaelatamo.
Me ebe mabuma: Godote A:ibalayamatamo
kebe nilakapo kawokalimiyale,
ebe nilakapamo ebene walone gudi
uwomua: tetelo bemalagidilolenamene!”

56 Ma:lite me iyaiya tabono tanalo kiyawao
dolopoligiya, ebete netewa-kapiya sagana Elisa-
betiagio okolite, ebene ebete ebene duliynomolono-
mamo walo gito ka:tiya.

*Yoneko Epo Obama Waduba:midaoledawate
Dawokaliya*

57 Ebene Elisabetikono gudu alaimi tete da:piya
ebete dubu gudu alaimite, 58 ebe niyakabolo

dilukulinamiya ega:walo ebeno mabu epo, iba:te Godokono wade walubi tanalo Elisabetigodolo umite eba:go nekalakalaiya. ⁵⁹ Ebene sebeni egela da:petoiya, a:iti egela tetelo iba:te dubu guduno tama itamida pukala osiyodiloma: ebo pelamiya. Ebe tetelo epetapiate ubi iyatiya ebe gudu ebeno nabiwi Sekalayakono mailamo keka:ima:, ⁶⁰ wiyasiya ebeno menokote negiya, “Ao, la: ebeno mailo Yonema: neka:miala:.”

⁶¹ Ebene iba:te la:wa:ote ebetamo negeliya, “Numa:, a:imano epagodolo me mailo kitana!”

⁶² Ebema: iba:te ebeno nabiwitamo kotamo eba gelalo ebe nalatediya, ebeno ubi keba kunu kitanale gudutamo mailo kikaema:

⁶³ Ebene Sekalayate kotamo kiyawaolo epetapiate tabo akuloleno inamabu adaema: danaliya, ebete ebe inamabu lawete ma kunu akuloliya, “Ebeno mailo Yonetela.” Ebe mabuma: iba:te kawonomamo anoanoiya, ⁶⁴ ebene ebe tetenomolo Sekalayakono tabo kiyawao tanalote wadekobi da:kolowimiya, ebete Godoko moio ebo wagilimiya. ⁶⁵ Ebema: ebeno duliynomolo epate ebe anoano tanalo dulamiya iba:te kawonomamo toletoleiya, ebene iba:te ebe iyaiya tanalo epo epetapi da:nikiyawaolamiya, ebe tabote Yudiya opono unuunu damelano duliynomolo bilibilinomamo ebo tiya. ⁶⁶ Ega:walo piyate ebe tabo dolowiya iba:te eba malagidilolo negeliya, “Me gudu ebete kebako dawama: na:keda:mene?” Iba:te me tabo negeliya mabu ibino umi magumulo Godokono elawote ebe gudugodolo nanitabonomolo itani.

*Sekalayate Godokono Woki Ebene Uliyanano
Elawamo Dawokalilamiya*

⁶⁷ Ebene Godokono Uliyanate Yonekono nabiwi Sekalayakono tepo magumu detabokiya, ebete Godokono woki ma kunu awokalilamiya,

⁶⁸ “Godote Isalaela epo wadenomamo dowalubilina-
nako,
ale ebe ebema: kemoiomalema;
mabu ebete ebene epo walubilima: ebe na:pe,
tete tatalila ebete ibino kuba osiyodilole
magumune
ibi ka:powagailimene!

⁶⁹ Iyo, Godote a mabuma: dadipati,
ebe Kawo Igilo Mula:leamedawate ebe na:pe,
ebe Godokono wokodawa Da:ibidikono
walone gudu idila.

⁷⁰ “Nanitabola, piyate dopamo tetelo
Godokono talena magumulo dilukulion-
amiya,
ebete ebe wokopido
ebene woki eba awokalimilo negiya,

⁷¹ piyate dowaute atamo gowela tanalo dosiyodilonaka,
ebete a ibino elawo kotone kowagaimene.

⁷² Iyo, ebete tabo idi ma kunu kegiya,
ebete aimano ewoniatamo ebene nilakapo
biyatinamene,
ega:walo ebete iba:tamo kebe nopo
nanitabonomolo kiyatiyale,
ebe wade-talena tabo eba malagidilonalo
uwomua: tetelo ebete bosiyodilonakomene.

73 “Ega:walo ebete aimano ewono
 A:ibalayamatamo
 nanitabonomolo na:kegiya,
 74 piyate ago da:gowelaonaka,
 ebete a ibino koto magumune kuwatemene,
 ebene ale ibi tolelamea:no
 ebe kapiyatamo woko bosiyodilonakoma:
 75 Iyo, ale ebene ololo apulo
 talena epoma: eba eda:onalo,
 ale uwomua: tetelo
 ebene tuputupu gabodo bowap-
 ata:lamenama:.”

76 Ebene Sekalayate ebene tabo moga:melo
 walo na:kegiya,

“O naimano gudu Yone,
 epate a:ma: Ununomo Godokono
 woki awokalimidawama: beka:minakoma:ta,
 iyo, ebete dapalibomene,
 a:ma:le ebe Kawodawano gabo dopoma:wete
 eba tonatolo,
 ebene gabo kosiyodiloema:ta.

77 Ega:walo a:ma:le Godokono epo
 ma kunu kiyatulaema:ta,
 ebete ibino kuba eba egebolelamelo
 ka:dodolomatililaemene,
 iyo, ebete ebe gabodo ibino igilo
 ka:mula:lelaemene.

78 “Ebema: nanitabola, aimano Godote
 a kawonomamo eba nilakapoiamenalo,
 ebene igilo mula:leno alote atamo ebo
 ka:pemaigamene,

egelate epatamo da:pemaiganako eba kunu.
 79 Ebe alote ebenu Unu Duliyaomolone
 ka:pa:pukuilaemene,
 a:e magumulo ega:walo idoko magumulo
 dilukuliona
 ebe epatamo,
 ebema: kalakala kawonomola,
 Godote ebenu milolo wapata:lame tanalono
 gabo
 a ebo kiyatuaemene.”

80 Ebema: Sekalayakono gudute eba
 apelo Godokono Uliyanate ebe magumulo
 elawonomoma: ediya, ebene ebete bulu opamo
 tote ebo nokolinami, wiyasiya walone Godokono
 ubi tetelo ebete Isalaela epatamo ebo pemaigiya.

2

Ya:sute Dawokalani

Ma:t 1.18-25

¹ Ebe tetelo Kawo Elawodubunomo Sisa Ogas-
 tasete opo kawonomamo tabo napalibiya epo
 bilibilinomate ibino mailo gabamanino bukamo
 kanalomolema; ² ebe atu tetelo Kiliniyasete Siliya
 opono Kapela Elawodubuma: eda:nami. Buka
 ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa, me
 dopo tetela epo bilibilinomate ibino mailo gaba-
 manino bukamo danalomoliya, ³ ebema: epo
 bilibilinomate ebe tanalo ka:nosiyodiloma: ibino
 ewonino iyaiya duliyaomolamo na:tolamolliya.

⁴ Ebene Yausepete Ga:lili opono Nasaleta
 duliyaomolone Yudiya opono Beteliyama
 duliyaomolamo tiya, mabu ebe Kawo Elawodubu

Da:ibidikono walone gudu idila ega:walo
 Da:ibidiko Beteliyama duliyyomololo awokaliya.
⁵ Ebe tetelo Ma:liko ebetamo atamiya ega:walo
 ebe lamitula, ebema: ibi netewapiate kapimiya
 tiya iba:te ibino mailo ebolo kanalomoma:.
⁶ Ebene iba:te Beteliyamalo eba nilukulilo
 idoko idilo Ma:likono gudu alaimi tete da:peni,
⁷ ebete ebena dopo koi gudu alaiminate ebe
 kalikamo aputinate kau-goeogoeono uwago
 nao bokose guamo gito adilatini, mabu kapela
 epate delaonakiya ebe motolo tetea:nola iba:te
 ebolo ilukulima:.

*Godokono Nopopiate Sipi-goeogoeo Ulamepi-
 atamo Dapawokalaoniya*

⁸ Ebe tetelo sipi-goeogoeo ulamepiate
 Beteliyama duliyyomolo niyakabolo uwago
 opolo ibino sipi-goeogoeo eba ulamenalo,
⁹ Kawodawa Godokono nopodawate iba:tamo
 pawokalanate Godokono alo kawonomote ibi
 ebo pipukuilameni. Ebema: iba:te kawonomamo
 toletoleoniya, ¹⁰ wiyasiya nopodawate
 iba:tamo negeni, “La: ka:toletoleonala! Na
 la:tamo wade tabo adaemo, ebe tabote
 epo bilibilinomatamo kalakala kawonomo
 kikalaemene, ¹¹ mabu ka:lo idokolo Da:ibidikono
 duliyyomololo la:imano Igilo Mula:lelamedawa
 awokala, ebe Kawodawa Kelisotela, Godokono
 Alibodawala. ¹² La: tolama:wete ebe gudu
 kalikamo aputi ka:nuimamota, ega:walo
 ebe kau-goeogoeono uwago nao bokose
 guamo adilatila, iyo, la:le ebe anoano tanalo

numa:wete ebo kiyatawaomamota naimano tabo nanitabonomola.”

¹³ Ebe tetenomolo ebe nopodawago Godokono nopopi epetapi bilibilinomate gito pawokalaoniya, ebene iba:te Godoko eba adipatenalo negelaniya,

¹⁴ “Godote ebene Ununomo Duliynomololo dokolina,

la: ebe moiolo nadipata:la:

Me opolo ebete piyatamo dekalakalana,

ebene igilo mula: tanalote

iba:godolo nitanamene!”

¹⁵ Ebene Godokono nopopiate Unu Duliynomolamo walo da:ka:nodoloniya, ebe tetelo sipi-goeogoeo ulamepiate negelaniya, “Kawodawa Godote a danae Beteliyama duliynomololo ka:lo idokolo da:pemaiga, a ebe tanalo uima: ka:tolamiye.”

¹⁶ Ebene iba:te samonomamo tolamenate, Ma:liko, Yausepeko, ega:walo gudu kau-goeogoeono uwago nao bokose guamo adilati, iba:te ibi ebo nulameniya. ¹⁷ Ebene sipi-goeogoeo ulamepiate gudu numinate, nopodawate ebene tanaloma: degeni, iba:te ebe tabo Ma:liko Yausepeko ibi ebo nanaleniya. ¹⁸ Nanitabola, ebe tetene wagilimite piyate sipi-goeogoeo ulamepino tabo dolowiya ibi bilibilinomate kawonomamo anoanoiya, ¹⁹ ega:walo Ma:lite me iyaiya tanalo ebene tepo magumamo alomonate tete bilibilinomolo kawonomamo nemalagidilolenami. ²⁰ Ebene ebe idokolo

sipi-goeogoeo ulamepiate eba olowamionalo, Godoko amamata:go ebo tolameniya, mabu iba:te Godokono nopodawagodone kebe tabo kolowioniye, iba:te ebe tanalo bilibilinomo nanitabonomolo a:nulamoleniya.

Yausepeko Ma:liko Iba:te Ya:suko Mailo Dikamiya

²¹ Ebene wuiki kapiya olopoligote dubu guduno tama itamida pukala osiyodilo tete da:piya, Yausepeko Ma:liko iba:te me gudu Ya:suma:ka:miya, mabu ebena menokote lamituma:eda:no Godokono nopodawate me mailo iyalo ikamiya.

Iba:te Ya:suko Yelusalemamo Demagatiya Godotamo Ikaema:

²²⁻²⁴ Ebene tete da:piya iba:te Ya:suko lawete Yelusalema kawo duliyaomolamo gito tolamiya menokola gudula ibino agima talena ka:nopoliyalema:, Godote Mosesedo totomu tabo diyatiya eba kunu. Iyo, ebe totomu tabote Yu epo ma kunu iyatulamena, agima talena olopoligo tetelo menokote bigo ola netewa o badu ola netewa Godotamo nikameomene, ebema: Yausepeko Ma:liko iba:te me totomuamo tudila:ote kalimagono inamabu ebetamo eba kunu ikameiya. Ega:walo ebe atu tetelo ibi ubila gudu Ya:suko Godotamo ikaema:, mabu Godokono totomu tabo idite ma kunu kegena, dopo dubu gudi talenama: midilite Godotamo kikameoma:.

Simiyonote Gudu Ya:suko Dematopiya

25 Ebe tetelo dubu idi ebeno mailo Simiy-onotela, ebete Yelusalema kawo duliynomololo okolinami. Ebe tuputupudawanomola, iyo, ebete Godotamo na:tuduwatanami ega:walo ebete Isalaela epono igilo mula:le tanalono maiga tete nemakopelenami. Ebema: Godokono Uliyanate eba:go eba okolinalo 26 ebe iyalo aniya ma kunu, ebete Godokono Alibodawa Kelisoko dopamo umite ebe walone ebo ka:emene. 27 Ebene Ma:liko Yausepeko iba:te Godokono totomuamo tudila:olo ibino gudu Godoko Amamateno Iya Motamo demagatiya, ebe tanalo Godokono Uliyanate Simiyonoko ebo iyatumiya. Ebe tetelo ebete Godokono Motamo pete, 28 gudu Ya:suko pumite ebeno kotamo ebe pematopa:te Godotamo kalakala tabo ma kunu pa:kiyawaiya,

29 “Kawodawa, a:ma:le dopamo nanitabonomolo degeawiyala ebe tabote awokala,

ebema: na a:imano wiya: wokodawate gelebadiago a:eamo ka:tomamo.

30 Nanitabola, ka:lo naimano balida:mo a:imano igilo mula: tanalo uimo,

31 ebe igilo mula: tanalo a:ma:le a:modoboimiyata iyaiya epo bilibilinomono ololo apulo.

32 Iyo, a:imano igilo mula: tanalo ebe wade alola, ebe alote Yua:piatamo a:imano ubi gabo eba awokaliminalo, a:imano Isalaela epatamo kawonomamo ba:pukuilamenamene.”

³³ Ebene Simiyonote gudu Ya:sukono tanaloma: kebe tabo ka:kiyawaiyale, Ma:liko Yausepeko iba:te ebe tabo olowite kawonomamo anoanoutiya. ³⁴ Ebe tetelo Simiyonote Godoko naniya ebete ibi wadenomamo kowalubilinama:, ega:walo ebete guduno menoko Ma:litamo negiya, “Me gudu Ya:suko Godote ebe iyalo ka:mite elawiya, ebema: ebete Isalaela epono magumulo ibino kubakuba tanalo ega:walo wadewade tanalo bilibilinomo kanagilamelelaemene. Iyo, ebenu okoli tanalote anoano tanaloma: eda:te Godokono elawo kawokalimene, ebema: epo epetapiate ebe tanalo umite ubia: tabo gelate ³⁵ ibino kubakuba woki kawokalilamolema:na:. Ebe tetelo kawo temetemete a:ma:tamo pemaigate, gowelaono kiyoiyo gili keba kunula:ka: ebe temetemete a:imano tepo magumu eba kunu kawamidamene.”

A:nako Ega:walo Ya:suko Ibino Tanalo

³⁶ Ebe atu tetelo Godokono woki awokalimida-dawa kamiyale idite nokolinami, ebenu mailo A:natela, ebenu nabiwi Pa:nuwelatela, ebe A:sa gu lumagila. Me kamiyale ebe abelenomola. Dopamo ebete dubu lawete sebeni ulama okolite ³⁷ ebenu awite ebo a:iya, ebenu ebete amolema: eda:te ebe tetene wagilimite ebenu ⁸⁴ ulama teta:mo pemaiga, ebete egela ega:walo idoko bilibilinomolo Godoko Amamateno Iya Motolo eba okolinalo ebe moto katepanakia:. Ebe tete geyageyanomolo ebete Godoko eba amamatenalo, tete epetapi bilibilinomolo bae naoa:no Godotamo towetowe tabo ebo

genaki. ³⁸ Ebene Yausepeko Ma:liko iba:te Simiyonago tabo eba gelitalo, ebe atu tetenomolo A:nate pete gudu Ya:suko pumite kalakala tabo Godotamo ebo padipatiya. Ebema: ebe tetene wagilimite, Yelusalema duliynomolo epo magumulo piyate ibino igilo mula:le tanalo maiga tete demakopelenamiya, iba:te Godokono Motamo da:pelamenakiya A:nate ibi bilibilinomatamo Ya:sukono tanaloma: ebo kiyawaonaki.

Ma:liko Yausepeko Iba:te Nasalete Duliynomolamo Walo Da:ka:tiya

³⁹ Ebene Ma:liko ega:walo Yausepeko iba:te Godokono totomu bilibilinomono iyaiya tanalo wadenomamo osiyodilolete, iba:te Ga:lili opono Nasalete duliynomolamo walo na:ka:tiya mabu ebe ibino duliynomolonomola. ⁴⁰ Ebolo gudu Ya:sute eba apelo elawoma: ebo ediya, ega:walo ebete woki mulodawama: eda:lo Godote ebenu nilakapo tanalamo ebe nowalubinami.

Ya:sute Ebenu Koi Tetelo Godoko Amamateno Iya Motamo Da:tiya

⁴¹ Ya:sukono menokola nabiwila ibino tanalo ma kunula, ulama bilibilinomolo iba:te epo epetapiago Yelusalema kawo duliynomolamo tolamenakiya Yu epono Aduga:la Soliyomu ka:nosiyodiloma:, ⁴² ebenu Ya:sute 12 ulama tetema: eba eda:lo iba:te ebe lawete walo na:ka:tolamiya ebe soliyomu baiamo.

⁴³ Ebene Soliyomuno egela dolopoligoiya iba:te Nasalete duliynomolamo walo na:ka:pelamiya, wiyasiya Ya:sute Yelusalemalo dolowagiliya

ebeno menokola nabiwila, iba:te kiyatawaiya:
⁴⁴ Iba:te Ya:suko epago duliynomolamo toma:
 gelate, ebe egela kapiyalo tonomo tote,
 ebene adimolo iba:te ebe ibino epagodolo
 ega:walo namutupiagodolo nowadinate ⁴⁵ ebe
 ka:numiniya:. Ebema: egela idilo iba:te ebe
 wadiago Yelusalema kawo duliynomolamo walo
 ka:tote, ⁴⁶ ebene netewa-kapiya egelalo iba:te
 ebe Godoko Amamateno Iya Motolo iyatulamepi
 dubago eba lutalo ebo numiya, ebete ibino tabo
 eba olowiolo ibino iyaiya iyatulame tanaloma:
 ebo alateda:lenaki. ⁴⁷ Ebe tetelo Ya:sute iba:go
 tabo eba kiyawaolo ibi tuputupu tabamo
 dowamilamenaki, ebema: piyate ebena tabo
 dolowiutiya ibi bilibilinomate kawonomamo
 anoanoutiya. ⁴⁸ Ebema: Ma:liko Yausepeko ibi
 netewapiate ebe da:numiya, kawiya nela:wa:ote
 menokote ebe naniya, “Gudu, a:ma: me tanalo
 atamo beda:ma: kosiyodilawia? A:imano
 nabiwila nala, ale a:ma: tepo temetema:go
 wadinata.”

⁴⁹ Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “Mabu
 keleka: la:le na me duliynomolono iyaiya motolo
 dowadina:witakama? Modobola la: niyatawala:
 na naimano Nabiwino Motolo ba:lutamo, na
 moto idilo lutama: a:ka:modobomo!” ⁵⁰ Iba:te
 wiyasiya ebe tabono magumu wadenomamo
 kelawiya:.

⁵¹ Ebe tetelo Ya:sute ebena menokola nabiwila
 iba:go Nasaleta duliynomolamo tote, ebolo eba
 nokolinalo ibino tabamo tuduwatanaki, ebene
 Ma:lite me iyaiya tanalo ebena tepo magumamo
 alomote tete bilibilinomolo kawonomamo

nemalagidilolenami. ⁵² Ebema: me tanalo nanitabola, Ya:sute mulo kimalagidilago eba apelo, Godoko ega:walo epo ebetamo nekalakalaonamiya.

3

Yoneko Epo Obama Waduba:midaoledawate Godokono Tabo Da:kiyawaiya

Ma:t 3.1-12; Mak 1.1-8; Yon 1.19-28

¹ Ebe tetelo Sisa Taibiliyasite 15 ulamalo opo kawonomono Kawo Elawodubunomoma: eba eda:nalo, dubu epetapiate ebena opopima: ma kunu eda:onamiya,

Poniyase Paeleteko Yudiya opono Kapela Elawodubula.

Elodiko Ga:lili opono Kawo Elawodubula.*

Ebena ekawi Pilipiko Ituliya opo ega:walo Ta:konaitasi opono Kawo Elawodubula.

Ega:walo Laisaniyasiko A:bilini opono Kawo Elawodubula.

² Ebe atu tetelo A:nasiko ega:walo Kayapasiko ibi netewapiate Godotamo kalimagono ikameopino Ununomo Watowatopima: eda:onamiya, ebene Sekalayakono gudu Yoneko ebete bulu opolo eba okolinalo Godokono tabote ebetamo ebo piya. ³ Iyo, ebete Yodane Kolomono opo kawonomamo tote Godokono tabo ma kunu

---

* **3:1:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Ya:sute dawokaliya ebe tetelo Yudiya opolo Kawo Elawodubuma: deda:nami, ebe dopo Elodi ebe me Elodi idino nabiwila, iyo, nabiwite gudutamo atu Elodi mailo kikamiya.

na:kiyawaiya, “La:imano kubane olobila:wete obamo aduba:mida tanalo laema: na:pelama:la:, ebene Godote la:imano kuba egebolelametate ka:dodolomatililaema:ta.”

⁴ Nanitabola, Godote dopamo ebene woki awokalimidawa Aisayagodone Yonekono pe tanaloma: ebene Bukamo tabo ma kunu akuloliya,

“Lumagite bulu opolo
tabo ma kunu kawonomamo ka:pegemene,
‘Kawodawano gabo nosiyodiloma:la:,
ebene gabo na:tupugaima:la:!

⁵ Godote me opono damela bolaliyao bilibilinomo ilatolete,
damela unuunu kapatalulatolemene,
iyo, ebete kalawikalawi gabo nanitabolo
tuputupuilamoletete,
gabono damela gugu ilatolete
ka:dilidililaemene.

⁶ Nanitabola, ebete epono
igilo da:mula:lelaemene,
ibi bilibilinomate
ebe tanalo ebo kuima:na:!’ ”

⁷ Ebene epo bilibilinomate Yone-
tamo na:pelamiya ebete ibi obamo
kowaduba:midaolema:, wiyasiya ebete iba:tamo
negiya, “La: bu kalulata! La: potele kanaletia
obamo waduba:midaolema: da:pelama:ema, ba:,
Godokono kawo dowa tanalonomote la:tamo
a:ka:pemene? Ao, ka:pemene! ⁸ La:imano tepo
magumu iyakobi da:midila:ema, modobola la:
la:imano nanitabo tanalo awokalima: wadewade

tanalo nosiyodilola:la. La: a:ka:tuwa: la:tamo mako tabo gela akowagilima:la; ‘A modobola mabu A:ibalayamako ebe aimano ewono nabiwila.’ Ao, la: a:ka:modobomata! Na la:tamo nani tabo gemo, Godogodolo elawo bitana ebete me nokolamo A:ibalayamakono gudi kosiyodilolema:!⁹ Ebema: ka:lo Godote ebene kabi a:li, noloa: da:imi kewa bilibilinomo ebete lute elamo kiyalekemene.”

¹⁰ Epate ebe tanalo olowite Yoneko nalatediya, “A Godokono dowa odiyoboma: beda: tanalo na:kosiyodiloma:?”

¹¹ Ebete eba wiyalo negiya, “Modobola kaliku netewagodawate kalikua:dawa idi kowalubimene, ega:walo baeagodawate baea:dawa kowalubimene.”

¹² Ebene ta:kese mani elemasigilo uwatepi dubu epetapi iba:te obamo waduba:midaolema: da:pelamiya, iba:te ebe napalatediya, “Iyatu-lamedawa, a beda: tanalo na:kosiyodiloma:?”

¹³ Ebete ibi nanaliya, “La:le ta:kese mani uwate tetelo a:da: gabodo kawonomamo akouwate-nakala: la: a:ka:tuwa: la: walubilima:, wiyasiya gabamani dubate degelanaka ebe modobolo nuwatenakiyala:.”

¹⁴ Ebene gowelaopi epetapiate Yoneko nalatediya, “A keba kunula:ka:? A beda: tanalo na:kosiyodiloma:?”

Ebene ebete iba:tamo negiya, “La:le epo epetapino mani elawo gabodo o a:da: gabodo akouwata:la:, ega:walo la:imano tabo gela magumulo epo epetapi akokubailama:la:,

ega:walo la:imano woko wiya delawa:wenakoma ubia: tabo gela:no kalakalago nuwatenakiyala:.”

¹⁵ Epate Yonekono tanalo eba malagidilolo, iba:te kalakalaolo nemalagidiliya Yoneko da: Godokono Alibodawa Kelisotela: ¹⁶ Ebene Yonete iba:tamo negiya, “Nale la: obamo waduba:midaolemata, wiyasiya lumagi idite naimano walogabo apune ba:pena. Ebene elawo kawonomola, naimano elawo nodoliona, ebema: na wadenoa: nale ebene agowa ukulaolema: Nanitabola, ebete la: Godokono Uliyanamo ega:walo ebene elamo ka:powaduba:midaolema:ta, ¹⁷ iyo, ebete witi-laisono nonoka balamo alomono inamabu elawi, ebene ebete witi-laiso naono ebene moto guamo eba alomolo nonoka elamo ebo kiyalekemene, ebe elate uwomua: tetelo nowaena, ka:egana:.”

¹⁸ Nanitabola, Yonete Godokono Wade Tabo da:kiyawaonaki, ebete iyaiya tanalo bilibilinomo iyatulamolenaiki epate ibino woki iyakobi ka:midilima: ¹⁹ Ebene egela idilo Yonete Kawo Elawodubu Elodiko kawiya aniya, mabu ebete ebene ekawino kamiyale Elodiyasiko pilolo lawiya ega:walo ebete kuba tanalo epetapi bilibilinomo osiyodilolenaki. ²⁰ Ebe tetelo Elodite kuba tanalo kawonomo idi ma kunu kosiyodiliya, ebete Yoneko idoko motamo gito iyatiya.

Yonete Ya:suko Obama Daduba:midiya

Ma:t 3.13-17; Mak 1.9-11

²¹ Elodite ebe idoko motamo iyatia:no, dopamo Yonete epo bilibilinomo obamo owaduba:midaoliya, Ya:suko ebalata. Ebema: Ya:sute obamo aduba:mida tanalo lawete,

Godotamo kalakala tabo eba kiyawautalo
 Godote ebenu Unu Duliyoumolo ebo a:iyamidiya.
 22 Ebene Godokono Uliyanate bigo olamu ebe
 unamo eba piwisigalo, tabote Unu Duliyoumolone
 ma kunu piwisigiya, “A:ma: naimano kapiya
 Gudunomolata. Na a:ma:tamo nekalakalitamou.”

Ya:sukono Mabu Epono Mailono Tanalo

Ma:t 1.1-17

23 Ya:sute 30 ulamama: eba eda:lo ebete ebenu
 kawo woko ebo wagilimiya, ebenu ebenu mabu
 epono mailono tanalo ma kunula. Epate ibino
 wokilo ebe Yausepekono guduma: gelanamiya,
 me Yausepeko Ilaikono gudula.

24 Ilaiko Mata:takono gudula.

Mata:tako Libaikono gudula.

Libaiko Melekaikono gudula.

Melekaiko Yanaikono gudula.

Yanaiko Yausepekono gudula.

25 Yausepeko Mata:tayasikono gudula.

Mata:tayasiko A:imosokono gudula.

A:imosoko Na:iumakono gudula.

Na:iumako Esalaikono gudula.

Esalaiko Nagaikono gudula.

26 Nagaiko Maa:takono gudula.

Maa:tako Mata:tayasikono gudula.

Mata:tayasiko Sema:inikono gudula.

Sema:iniko Yausekekono gudula.

Yausekeko Yaudakono gudula.

27 Yaudako Yowananakono gudula.

Yowananako Lisakono gudula.

Lisako Selababelakono gudula.

Selababelako Siyatiyelakono gudula.

Siyatiyelako Nelaikono gudula.

²⁸ Nelaiko Melekikono gudula.

Melekiko Adaikono gudula.

Adaiko Kosamakono gudula.

Kosamako Elamadamakono gudula.

Elamadamako Eyakono gudula.

²⁹ Eyako Yosuwakono gudula.

Yosuwako Eliyesakono gudula.

Eliyesako Yolimikono gudula.

Yolimiko Mata:takono gudula.

Mata:tako Libaikono gudula.

³⁰ Libaiko Simiyonokono gudula.

Simiyonoko Yudakono gudula.

Yudako Yausepekono gudula.

Yausepeko Yaonamakono gudula.

Yaonamako Elayakimikono gudula.

³¹ Elayakimiko Meleyakono gudula.

Meleyako Menakono gudula.

Menako Mata:taikono gudula.

Mata:taiko Na:itanakono gudula.

Na:itanako Da:ibidikono gudula.

³² Da:ibidiko Yesikono gudula.

Yesiko Obedakono gudula.

Obedako Bowasekono gudula.

Bowaseko Samonokono gudula.

Samonoko Nasonakono gudula.

³³ Nasonako Aminadabakono gudula.

Aminadabako Adaminakono gudula.

Adaminako Anikono gudula.

Aniko Esalonakono gudula.

Esalonako Pelesekonono gudula.

Peleseko Yudakono gudula.
³⁴ Yudako Ya:ikobokono gudula.
 Ya:ikoboko Aisa:kekono gudula.
 Aisa:keko A:ibalayamakono gudula.

A:ibalayamako Telakono gudula.
 Telako Neyokono gudula.
³⁵ Neyoko Selugukono gudula.
 Seluguko Liyukono gudula.
 Liyuko Pelegekono gudula.
 Pelegeko Ibakono gudula.
 Ibako Silakono gudula.

³⁶ Silako Ka:inanekeono gudula.
 Ka:inaneke Apasa:dakono gudula.
 Apasa:dako Semakono gudula.
 Semako Nowakono gudula.
 Nowako La:imekakono gudula.

³⁷ La:imekako Metusalakono gudula.
 Metusalako Inokokono gudula.
 Inokoko Yeledikono gudula.
 Yelediko Mayalalelakono gudula.
 Mayalalelako Ka:inanekeono gudula.

³⁸ Ka:inaneke Inosokono gudula.
 Inosoko Setakono gudula.
 Setako A:da:mekono gudula.
 A:da:meko Godokono gudula.

Ebema: me Ya:sukono mabu epono tanalono uwomula.

4

*Saitanate Ya:suko Kuba Gabamo
Kowabuga:tama: Ebetamo Da:pemaigiya
Ma:t 4.1-11; Mak 1.12-13*

¹ Ebene Godokono Uliyanate Ya:sukono tepo magumu tabokaimite, Yodane Kolomone eba magatalo ebete bulu opamo gito tiya. ² Ebene Ya:sute bulu opolo 40 egelamo eba nokolilo Saitanate ebe kuba gabamo kowabuga:tama: ebetamo ebo pemaigiya. Ebe tete geyageyanomolo Ya:sute bae kenanakia:, ebema: ebe tete dolopoligiya ebete bae kape tanalo ebo iyatawiya.

³ Ebene Saitanate ebe naniya, “A:ma: Godokono nani Guduma: deda:wena, me nokola baema: na:mida:.”

⁴ Ya:sute ebeno tabo eba wiyalo negiya, “Godokono Bukalo tabo ma kunu itana, ‘Lumagite me opono bae kapiyalo a:kigilonamene.’ ”

⁵ Ebene Saitanate Ya:suko unamo magatate me opo kawonomono iyaiya opo kawokawo eba niyatumiolo, iba:te ebe tetenomolo ebe inamabu bilibilinomo ebo ulamoliya. ⁶ Saitanate ebetamo negiya, “Me inamabu bilibilinomo ega:walo elawo kawonomo nale a:ma:tamo kikaemamota. Nanitabola, me opono inamabu bilibilinomo Godote natamo ikanamoniya, ebe mabuma: nale kebe lumagitamo ikaema: ubi diyatimo nagodolo elawo bitana ebetamo kikameoma:.” ⁷ Iyo, a:ma:le na namamanatena:, ebene me inamabu bilibilinomo a:ma:le kuwatema:ta.”

⁸ Wiyasiya Ya:sute ebeno tabo eba wiyalo negiya, “Godokono Bukalo tabo ma kunu itana,

‘A:ma: a:imano Kawodawa Godoko amamatelo ebe kapiyatamo na:tuduwatanakiye.’ ”

⁹ Ebene Saitanate ebe Yelusalema kawo duliyo-omolamo magatate Godoko Amamateno Iya Motono auba unamo nadipite ebe ebo naniya, “A:ma: Godokono nani Guduma: deda:wena, me motone opamo na:nepatega, ¹⁰ mabu Godokono Bukalo tabo ma kunu itana,

‘Godote ebeno nopopi kapalibolemene
 iba:te a:ma: wadenomamo
 ka:powalubitama;’

¹¹ iyo, iba:te ibino kotamo a:ma: ka:pelaema:ta,
 ebema: a:ma:le nokolalo agowa
 a:ka:nukamidaemene.’ ”*

¹² Wiyasiya Ya:sute ebetamo nowamiya, “Ao, nale ebe kuba tanalo a:kosiyodilomo, mabu Godokono Bukalo tabo idi ma kunu itana, ‘Opo lumagite Kawodawa Godoko wabudima: akowagela:la.’ Iyo, ebe mabuma: me opo lumagite ebeno daedale wokiamo tanalo idi dosiyodilomene, ebete akomalagidilala: Godote ebeno gilo gito ka:pa:mula:ema:.”

---

* **4:11:** Saitanate degiya ebe tabo Godokono Bukalo nanitabonomolo bitana, iyo, modobola a:ma: Sam Oale Buka 91.11-12 numiye. Saitanako ebe kawo a:da: tabo kiyawaodawanomola, ebema: tete epetapilo ebete Godokono tabono iyaiya tanalo epono woki mabuamo wadaenako, wiyasiya ebe tabono magumu ebete nanitabolo kawokalilamena:, iyo, me gabodo ebete ibi kuba gabamo wabuga:talenako, ebete Ya:sutamo osiyodiloma: dowageliya eba kunu.

¹³ Ebene Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta tanalo bilibilinomo dolopoligoiya, ebete Ya:suko tete da:pesamo ebo atepiya.

Ya:sute Ebene Woko Dowagilimiya

Ma:t 4.12-17; Mak 1.14-15

¹⁴ Ebe tetelo Ya:sute Godokono Uliyanano elawago Ga:lili opamo walo na:ka:tiya, ebene ebe opo kawonomolo dilukulionamiya ebe epo bilibilinomate Ya:sukono tanaloma: tabo ebo na:kiyawaiya. ¹⁵ Ebete ebe Yu epono balidi ibilamole motolo ibi diyatulamenaki, ebe mabuma: ibi bilibilinomate ebe kawonomamo moionakiya.

Nasalete Duliyomolo Epate Ya:suko Ubia:noma: Deda:iya

Ma:t 13.53-58; Mak 6.1-6

¹⁶ Egela idilo Ya:sute ebene okoli duliyomolo Nasaleta:mo tiya, ebene ebete Yu epono woko: talena egelalo dopamo keba kunu kosiyodilonakile, ebete ebe egelalo atu tanalo ka:nosiyodiliya, iyo, ebete epono balidi ibilamole motamo nodolote Godokono Bukano tabo ka:la:miolema: ebo maigiya. ¹⁷ Ebene iba:te Aisaya buka mokopi ebetamo ikamete, ebete paeamidate buka ka:la:miole ma kunu ebo wagilimiya,

¹⁸ “Godokono Uliyanate nagodolo bokolina, mabu ebete na elaweniya, nale nigologololo dilukuliona ebe epatamo Godokono Wade Tabo katama:.

“Ebete na apaliboniya idoko motolo dilukuliona ebe epatamo,

ebema: nale ibi ka:kiyawaolaemamo,
 tete ebe na:pe ibi idoko motone kowagail-
 ima;
 ega:walo na balidi tamiolame epo kanalemamo,
 ibino balidi ka:meleoma:.

“Iyo, nale mibomibago dowapata:lamena
 ebe epo tutunomoma: ka:midilimamo,
 19 ega:walo Kawodawa Godote ibino igilo
 da:mula:lelaemene,
 nale ibi me tabo kanalemamo, ebe tanalo
 na:pe.”

20 Ebene buka ka:la:miole dolopoligiya Ya:sute
 buka walo ka:mokopite wokodawatamo ikamete
 epo iyatulaema: ibino ololo apulo gito okoliya.
 Ebe tetelo balidi ibilamole moto gulo da:pola:niya
 ebe epate Ya:suko wadenomamo umiutiya,
 21 ebema: ebete iba:tamo negiya, “Ka:lo nale
 me buka apuno tabo deka:la:miolemo, ebe
 tetenomolo ebenu nanitabo tanalote la:tamo
 ebe apawokala.”

22 Ebene ebete Godokono tabo iba:tamo eba
 kiyawautalo ibi bilibilinomate nemalagidilutiya,
 “Ya:suko ebe wade lumaginomola,” ega:walo
 iba:te ebenu tabone kebe tabo kolowiye ebe
 wadewade taboma: anoanolo negelitiya, “Me
 ebe Yausepekono gudula, ebenu mulo keba
 kunula:ka:?”

23 Ebene ebete iba:tamo negiya, “Na
 la:tamo nani tabo gemo. Epate muloma:
 degelanaka, walone la:le ebako tabo natamo
 ma kunu kegelamamota, ‘A:ma: nani doketama:
 deda:wena, modobola a:ma: a:ka:tuwa:

a:ma: wadekobi na:mida:.’ Ega:walo la:le na kananemamota, ‘A:ma:le Kapeniyama duliynomololo da:nosiyodilola:wia ale ebe anoano tanalo olowima:, ebema: ka:lo wiyasiya a:imano duliynomolonomolo ebako tanalo na:kosiyodilola:.’ ”

²⁴ Ya:sute iba:tamo walo na:kegiya, “Na la:tamo nani tabo gemo, Godokono woki awokalimidawa ebena duliynomolo epate ebe ubia:noma: eda:ote a:kelaema:na. ²⁵ Ebema: la: naimano nani tabo nolowiala:. Elayate dokolinami ebe tetelo netewa-kapiya ulamalo ulamate kowonakia:, opo kawonomolo nao inamabute ebema: olopoligiya. Ebe tetelo amoleamole bilibilinomate Isalaela opolo nigologololo ilukulionamiya, ²⁶ wiyasiya Godote Elayako ebe Yu epono amoleamola:tamo kanalibiya:. Ao, ebete ebe Saidono opono Sa:lepata duliynomolamo nalibiya, ebolo dokolinami ebe amole kapiyanomo ka:nowalubima:. Ebe kamiya Yu lumagia:! ²⁷ Ega:walo me tanalo idila. Godokono woki awokalimidawa idi Elaisakono tetelo Isalaela opolo kukulakukulago dubu bilibilinomate nilukulionamiya, wiyasiya ibi magumulo Godote dubu idi wadekobi ka:midiya:, Siliya opodawa idi Na:imanako kapiya wadekobi midiya. Ebe dubu Yu lumagia:!”

²⁸ Ebene Yu epono balidi ibilamole motolo da:pola:niya, ibi bilibilinomate ebe tabo dolowiya kawonomamo dowaiya. ²⁹ Ebema: iba:te maimiote Ya:suko lawete duliynomolo magumune elawamo ebo powolukiya, mabu ibi ubila ebe damela unu ida:mo magatate maboele damelane

ka:pa:na:mupiamidama:, iyo, mako damela Nasalete duliomolo niyakabolo itanami. ³⁰ Ebe tetelo Ya:sute wiyasiya ebe epo bilibilinomono tetedo tote ebena to gabodo gito tiya.

Ya:sute Kuba Uliyanagono Dubu Wadekobi Da:midia

Mak 1.21-28

³¹ Ebene Ya:sute Ga:lili opono Kapeniyama duliomolamo tote, Yu epono woko: talena egelalo epo da:niyatulamiti, ³² iba:te ebena tabamo nanoanoutiya mabu ebete tabo Godokono elawamo kiyawauti.

³³ Ebe tetelo ibino balidi ibilamole moto gulo kuba uliyanagono dubute ebola na:luti, ebena ebete geatepaolo kawonomamo negiya, ³⁴ “Oe! Ya:su Nasalete duliomolodawa, a:ma: atamo beda: tanalo na:kosiyodilaemene? A:ma: a kubaiaema: ka:pa:wa:? Eiyee, na iyatawala a:imano tanalo, a:ma: ebe Godokono Wade-talena Dawalata!”

³⁵ Ya:sute wiyasiya ebe kawiya naniya, “A:ma: kodakodawete, ebegodone na:nemaiga!” Ebene kuba uliyanate epono ololo apulo ebe dubu opamo ba:idilote ebegodone ebo penemaigiya, wiyasiya ebetamo kuba tanalo idi kosiyodiliya:.

³⁶ Ebema: ebe epo bilibilinomate anoanolo idite iditamo genaki, idite iditamo genaki, ma kunu wigelitiya, “Me tabono elawo keba kunula:ka:? Me dubuno elawo ega:walo a:di kawonomola! Numa:la:, kubakuba uliyanate ebena tabo olowite iyabaiamo alautia!” ³⁷ Ebene Ya:sukono woko osiyodilo tabote ebe opo kawonomamo gito tiya, iyo, piyate ebola dilukulionamiya

ibi bilibilinomate ebene tanaloma: tabo ebo na:kiyawaiya.

Ya:sute Saimonokono Moto Lapino Wadekobi Da:midiya

Ma:t 8.14-15; Mak 1.29-31

³⁸ Ebene Ya:sute Yu epono balidi ibilamole motone pemaigate Saimonokono motamo gito tiya. Ebolo Saimonokono moto lapino ape elanomo gabugabute umiti, ebene ebene tanaloma: epate Ya:suko ebo aniya. ³⁹ Ebema: Ya:sute tote ebene wata baiamo nutite ebe gabugabute ebe katepama: daniya, ebe tetenomolo gabugabute ebegodone eba olopoligolo ebete maigate ibi mabuma: bae okalimi woko ebo wagilimiya.

Ya:sute Temetema:gopi Bilibilinomo Wadekobi Da:midioleni

Ma:t 8.16-17; Mak 1.32-34

⁴⁰ Ebe tetelo egelate da:niwisigani, piyate ebe duliyoumololo iyaiya temetema:go da:pola:niya ibino namutupiate ibi bilibilinomo Ya:sutamo ebo magaeleniya, ebene ebete ebene koto iba:tamo watiolelamenalo ibi bilibilinomo wadekobi ebo midioleni. ⁴¹ Ega:walo ebete kubakuba uliyana kawiyana danaleni, iba:te epo epetapi bilibilinomagodone eba nemaimionalo gelatepaolo tabo ma kunu gelaniya, “Ya:su, a:ma: ebe Godokono Gudulata!” Nanitabola, ebe kubakuba uliyana iyatawala Ya:suko ebe Godokono Alibodawa Kelisotela, wiyasiya ebete ibi kawiyana eba analenalo, iba:te ebene tanalo kawokalima: ebete tabo gela talena ebo iyatilameni.

*Ya:sute Iyaiya Duliomolo Epetapilo Godokono
Tabo Da:na:kiyawaonaki*

Mak 1.35-39

⁴² Ebene egelate eba waloutalo Ya:sute ebe duliomolone nemaigate diyamoa: opamo na:tiya, ebema: epate ebe wadiago tolamete ebo numiya, mabu ibi ubia:nola Ya:sute ibi miyapama:.⁴³ Wiyasiya Ya:sute iba:tamo negiya, “Modobola na duliomolo epetapiamo tote, Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalono Wade Tabo ka:na:kiyawaomamo, mabu Godote na ebema: paliboniya.”

⁴⁴ Ebene Ya:sute ebe opono duliomolo bilibili-nomamo tonaki Yu epono balidi ibilamole moto gulo Godokono tabo ebo na:kiyawaonaki.

5

Ya:sute Ebena Dupo Waloma:tapi Duwatiya

Ma:t 4.18-22; Mak 1.16-20

¹ Tete idilo Ya:sute Genasalete Paka: balalo eba utitalo epo bilibilinomate ebetamo mupuma:tiua:go tolamitiya Godokono tabo olowioma:.² Ebene ebete pe netewa paka: balalo pola:nalo ulamiya, namo uwatolepi dubate ebe pe iyalo miyapate iba:te ibino kamau ukulaolitiya.³ Ebema: ibi magumulo Ya:sute dubu idino peamo oliya, ebe dubuno mailo Saimonotela. Ebene Ya:sute ebe daniya ebete ebena pe potone kela:mo kalima:tepama:, ebete ebe tanalo osiyodilote Ya:sute peamo okolite Godokono tabo epo ebo iyatulamiya.

⁴ Ebene ebete Godokono tabo kiyawao dolopoligiya Saimonoko ebo aniya, “Pe kela:mo

kulukulu teta:mo walo kalima:tepawete, a:ma: ega:walo a:imano namutupi la:imano kamau obamo nowaduba:la: namo kuwatola:ema:.”

⁵ Wiyasiya Saimonote ebetamo eba wiyalo negiya, “Kawo Iyatulamedawa, a idoko geyageyanomolo nipo odobinakama:, namo idi kelawenaka. Wiyasiya kuba:, mabu a:ma:le na danana:wa:, ebema: nale a:imano tabamo tuduwatalo na kamau obamo kowadubitemamo.” ⁶ Ebema: ebete wokopi epetapiago ebe tanalo dosiyodiliya, namo bilibilinomate taote kamau tatalila teteoma:, ⁷ ebene iba:te ibino namutupi epetapi pe idilo da:pola:niya kotamo na:midaolamiya iba:te ibi ka:powalubilima:. Ebema: iba:te pelamete ebe pe netewamo namo da:powiyaoliya, pete tatalila obamo ololuoma:. ⁸ Ebene Saimonote ebe tanalo umite kawonomamo danoaniya, ebete Ya:sukono agowa mabuamo pete pupamo pokolite ebo pegiya, “Kawodawa, a:ma: na atepana:wete na:toa, mabu na kuba lumagila!”

⁹⁻¹⁰ Wiyasiya Ya:sute ebetamo negiya, “Ako-toletola:la:, a:ma: dopamo namo uwatedawama: eda:namiata, wiyasiya me tetene wagilimite a:ma: epo uwatedawalata.”

Ebe tetelo Saimonago namo uwatole mani woko dosiyodilonamiya, ebe dubu Ya:imesiko ega:walo Yoneko, ibi netewapi Sebedikono gudila. Ebene ibi ega:walo wokopi epetapi ebolo da:pola:niya, iba:te ebe namo bilibilinomo ulamete atumu nakanoanoutiya. ¹¹ Ebe mabuma: Saimonoko ega:walo me dubu netewa epetapi iba:te ibino pe netewa pa:iliolete ibino woko

inamabu bilibilinomo miyapate Ya:suko ebo waloma:tiya.

Ya:sute Kukulakukulago Dubu Wadekobi Da:midiya

Ma:t 8.1-4; Mak 1.40-45

¹² Tete idilo Ya:sute duliyomolo idilo okoliti, ebe duliomololo kuba kukulakukulago dubunomote nokolinami. Ebene ebete Ya:suko umite ebetamo pete ebenu ololo opamo piyatite towetowe tabo na:pegiya, “Kawodawa, a:imano ubi ditametana, a:ma:le na wadekobi ka:midinima:ta.”

¹³ Ya:sute ebenu koto uwamidate ebe eba ologilo ebetamo negiya, “Na ubila, a:ma:wadekobi nolowia!” ebema: ebe tetenomolo kukulakukula temetemetete ebegodone nolopoligiya. ¹⁴ Ebene Ya:sute ebe kawiya eba analo negiya, “A:ma: naimano tanaloma: epo akoanala:la: Modobola a:ma: wiyasiya me tetenomolo toawete a:imano ape Godotamo kalimagono ikameodawatamo nanawokalimiye, ebenu kalimagono nilakapo inamabu Godotamo akona:nikamiye, Mosesete da:kiyawaiya eba kunu. Ebe tanalote epo kiyatulaemene a:imano temetemetete olopoligi.”

¹⁵ Wiyasiya Ya:sute kebe wadewade tanalo kosiyodilolenakile ebe tabote ebe opo kawonomamo tiya, ebema: epo bilibilinomate ebetamo napaladabutiya ebenu tabo kolowioma: ega:walo ebete ibino temetema:gopi wadekobi ka:midiolema:. ¹⁶ Ebete wiyasiya ibi miyapate bulu opamo a:ka:tuwa: ebo tiya, ebe diyamo: opolo Godago tabo ka:negelama:.

Ya:sute Ape Kodakoda Temetema:go Dubu Wadekobi Da:midia

Ma:t 9.1-8; Mak 2.1-12

¹⁷ Egela idilo Ya:sute epo eba iyatulamitalo, Pa:lisi tanebapi ega:walo Godokono Totomu iyat-
ulamepi ibi epetapiate Ga:lili opono iyaiya duli-
yomolone pelamoliya, ebene epetapiate atumu
Yudiya opone ega:walo Yelusalema kawo duli-
yomolone pelamolete ebo pepola:niya. Ebe tetelo
Kawodawa Godokono elawote Ya:sugodolo nitani
ebete temetema:gopi wadekobi ka:midiolema;
¹⁸ ebene dubu epetapiate ape kodakoda teme-
tema:go dubu patapatago aguwaiya. Iba:te moto
guamo odoloma: gabo waditiya ibino namutu-
dawa Ya:sukono agowa mabuamo kanadilatima;
¹⁹ wiyasiya epo bilibilinomola ebema: iba:te gabo
idi kumiya. Ebe mabuma: iba:te moto un-
amo nodolote, Ya:sute kebo kutitiyale iba:te ebe
moto unu anabulimite ebe dubu patapatago
ebana nuwamidiya Ya:sutamo. ²⁰ Ya:sute ibino
nanitabokobi midi tanalo umilamete dubutamo
negiya, “Namutudawa, Godote a:imano kuba ege-
bolema:ta.”

²¹ Wiyasiya Godokono Totomu tabo iyatu-
lamepi ega:walo Pa:lisi tanebapi dubu iba:te ibino
tepo magumulo ma kunu malagidilutiya, “Me
dubu amama kawodawanomola, Godokono ololo
apulo kuba tabo beda:ma: kegele? Kuba ege-
boledawa potelela:ka? Ebe Godoko kapiyatela!”

²² Iba:te ibino tepo magumulo degeliya
Ya:sute iyatawate iba:tamo negiya, “Mabu
keleka: la:imano tepo magumulo me
tanalo demalagidilola:witama? ²³ Me tabo

kodakodala:ka: nale gema:, ‘Godote a:imano kuba egebolemetate a:dodolomatilima:ta?’ O me tabo idi gema: kodakodala:ka:, ‘A:ma: maigawete, na:toa?’²⁴ Ebema: nale la: kiyatulaemamota, na Epono Naniwigodolo* elawo bitana me opo kawonomolo epono kuba egebolelamete ka:dodolomatililaema:.” Ebene ebete temetema:go dubutamo negiya, “Nale a:ma: anamata, a:ma: maigawete, a:imano keta mokopiamidawete motamo na:toa!”

²⁵ Ebe tetenomolo ebe dubute ibino ololo apulo maigate ebena keta lawete Godokono mailo unamo eba adipatelo ebena motamo gito tiya,²⁶ ebema: ebe epo bilibilinomate kawonomamo anoanoutiya. Iba:te Godokono mailo unamo eba adipatelo toletoleolo negeliya, “A ka:lo egelalo anoano tanalo nanitabonomolo ulaema:!”

Ya:sute Libaiko† Deka:miya

Ma:t 9.9-13; Mak 2.13-17

²⁷ Me tanalo dolopoligiya Ya:sute moto gune ne-maigate dubu idi Libaiko ebo numiya, ebe ta:kese uwatedawala, ebete ebena woko bailo okoliti. Ebe tetelo Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: na nowaloma:ena:,”²⁸ ebene ebete maigate ebena woko inamabu bilibilinomo miyapate Ya:suko ebo waloma:tiya.

²⁹ Ebene tete da:peso da:petiya Libaite ebena motolo Ya:suko mabuma: kawo soliyomunomo

---

* **5:24:** Epono Naniwi ebe Ya:sukono mailo idila. Ebe a epo bilibilinomono Naniwila, atumu Godoko ebe aimano Naniwila.

† **5:26:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Libaikono mailo idi Ma:tiyutela.

osiyodiliya. Ebe tetelo ta:kese uwatepi dubu epetapi ega:walo epo bilibilinomo epetapi iba:te Ya:suago soliyomu bae nautiya. ³⁰ Ebene Pa:lisi tanebapi‡ ega:walo ibino totomu tabo iyatulamepi ibi epetapiate Ya:suko waloma:tapi kawiya nanaliya, “Mabu keleka: la:le ta:kese mani elemasigilo uwatepi ega:walo Godokono Totomu Tabo uwatea: epago da:imi obo niawete iba:go bae denawenakoma?”

³¹ Wiyasiya Ya:sute ebe tabo olowite iba:tamo negiya, “Wadewade epate doketatamo a:ka:tolaema:na:, gabugabuagopiate ka:tolaema:na:.” ³² Iyo, piyate a:ka:tuwa: degelana, ‘A wadewade epola,’ na ebakobako epo uwatema: ka:piya. Na wiyasiya kubakuba epo kapiya uwatema: piyamo, iba:te ibino iyaiya kuba osiyodilole tanalone kolobila:ma:.”

*Godokono Woko Osiyodiloma: Bae Naoa:no
Pola:na Tanalo*

Ma:t 9.14-15; Mak 2.18-20

³³ Ebene epo epetapiate Ya:sutamono negeliya, “Yoneko waloma:tapi ega:walo Pa:lisi tanebapino waloma:talepi iba:te iyaiya tetelo bae naoa:no Godotamo towetowe tabo ebo gelanaka, wiyasiya a:ma: waloma:tapiate ma kunu ka:pola:nanakoa:.”

---

‡ **5:30:** Ya:suko tetelo Pa:lisi epo ebe Yu epono taneba idila. Godote ibino ewoniatamo Mosesedo dikalamiya ebe Totomu Tabo, ega:walo ibino ewoniate a:ka:tuwa: kebe iyaiya tanaloma: kawokawo pukalama: degelanamiya, Pa:lisi epate ebe tanalo bilibilinomamo wadenomamo tudila:onamiya, ebene iba:te epo ma kunu eba iyatulamenalo, piyate ibino tabamo tudila:oa:no iba:te ibi kubama: gelate iba:go kaladabutinakia:.

Iba:te tete bilibilinomolo elawo da:imi obo niote bae ebo naonaka.”

³⁴ Ya:sute iba:tamo negiya, “Dubute kamiyale daidimene, ebe tetelo ebene namutupiate soliyomu bailo baea:no gito ba:ka:pola:nama:na? Ao, modoboa! Iba:te eba:go soliyomu bae kapimiya kenaoma:na. ³⁵ Wiyasiya kamiyale oli aidi dubute ebene kamiyale duliynomolo ida:mo magata tete na:pe, nanitabola, ebe egelalo ebene namutupiate ibino tepo temeteme tanaloma: bae naoa:no ka:pola:nama:na. Ebema: numa:la:, me tete ebe la:imano kalakalago bae nao tetela mabu nale la:go bokolinamo.”

*Tagala Okoli Tanalo Ega:walo Oli Okoli Tanalo
Ma:t 9.16-17; Mak 2.21-22*

³⁶ Ebene Ya:sute iba:tamo me iyatulame oi kiyawaolamiya, “Lumagite oli kaliku itamidate tagala kalikuno bolegala:mo a:kowaluomene. Ebete ma kunu dosiyodilomene oli kalikute tagala kalikago a:ka:modobomene, walo ka:ka:bolegalemene. ³⁷ Atu gabodo lumagite tagala gautu-goeo tama kalila:mo oli da:imi obo akalatemene, mabu oli da:imi obote tagala gautu-goeo tama kalili ka:na:ta:pulaemene, ebene da:imi obote opamo ka:ka:liyaote da:imi obo ega:walo kalili ibi netewate kapiya tetelo ka:kubakubaoma:na. ³⁸ Me mabuma: modobola iyatawadawate oli da:imi obo olioli tama kalili kapiyamo nalateonakomene. ³⁹ Ega:walo me tanalo idila. Lumagite tagala da:imi obo da:ninako ebete walone tetelo oli da:imi obo nima: ubia:noma: keda:mene mabu ebete begenakomene, “Tagala da:imi obo golanomola,”

wiyasiya ebako lumagi iyatawa: oli da:imi obono wade gola tanalo.”

6

Wokoa: Talena Egelano Tanalo

Ma:t 12.1-8; Mak 2.23-28

¹ Yu epono wokoa: talena egela idilo Ya:sute ebe waloma:tapiago kono pali magumudo eba petolamenatolo, ebe waloma:tapiate kono kapiyakapiya kubakubadopo nowakalamite iba:te kenaoma: tama ebo welamiya. ² Ebema: Pa:lisi tanebapi epetapiate Ya:sutamo negeliya, “Numa:, a:ma: waloma:tapiate aimano totomu tabamo ka:tudila:oa:. Iba:te wokoa: talena egela beda:ma: kadikanalite?”

³ Ebene Ya:sute iba:tamo eba wiyalo negiya, “Modobola Godote ebene Bukamo dakuloliya, la: ebe tanalo nemalagidilala:. Da:ibiditamo kuba tete da:piya, ebete ebene wapata:lamepiago bae kapete dulamiti, ebene ebete beda: tanalo kosiyodiliyale? ⁴ Ebete Godokono Motamo nodolote, ebe Motono wokopiate Godotamo dalomonakiya ebe talena bae ebete a:nenaiya. Numa:la:, aimano totomu tabote a niyatuamena Godotamo kalimagono ikameopiate ebe bae a:ka:tuwa: naonaka, epo epetapiate nao talenala. Wiyasiya Da:ibidite ebe bae naote eba:go wapata:lamepiatamo dikalamoliya, Godote ebe tanalo kubama: kegiya:.”

⁵ Ebema: Ya:sute iba:tamo negiya, “Nanitabola, na Epono Naniwite wokoa: talena egela namutu-dawama: eda:namo.”

*Ya:sute Koto Apu A:eme Dubu Wadekobi
Da:midiya*

Ma:t 12.9-14; Mak 3.1-6

⁶ Wokoa: talena egela idilo Ya:sute Yu epono balidi ibilamole moto guamo nodolote epo eba niyatulamitalo, tumudi apu koto a:eme dubute ebolo nokoliti. ⁷ Ebene Pa:lisi tanebapi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi ibi epetapiate Ya:suko balidi kodakodamo umitiya, ebete wokoa: talena egelalo ebe dubu wadekobi da:ba:midimene, iyo, ibi ubila Ya:sute ebe tanalo eba osiyodilolo kubama: ebo kegelama:

⁸ Wiyasiya Ya:sute iyatawiya iba:te ibino tepo magumulo beda: tanalo kemalagidilolitiye, ebema: ebete ebe dubutamo negiya, “A:ma: maigawete dopo apuamo na:pa;,” ebene ebe dubute maigate dopo apuamo pete gito putiya.

⁹ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Nale la: alateda:lemata, aimano totomu tabote kebe talena kiyatuamenale? Ale wokoa: talena egelalo wade tanalo o kuba tanalo ba:kosiyodiloma:? Epo wadekobi ba:ka:midilima: o ba:ka:kubailaema:?”

¹⁰ Ebe tetelo Ya:sute ibi bilibilinomo eba pulamolenatolo ebe dubutamo negiya, “A:imano koto nuwamida,” ebene ebete koto duwamidiya ebene kotote wadekobi ebo olowiya.

¹¹ Ebe mabuma: Pa:lisi tanebapiate kawonomo dowaoilo ibi magumulo tabo ebo geliya, “A me dubu Ya:suko keba kunu nakamitima:?”

*Ya:sute Ebene 12 Alibolepi Dubu Dekala:miya
Ma:t 10.1-4; Mak 3.13-19*

¹² Ebe idokolo Ya:sute Godago tabo gelanama: damela unu ida:mo nodoloni, ebema: ebete idoko

geyageyanomolo Godago tabo eba gelanalo egelate ebo powaloiya. ¹³ Ebene egelate da:pemaigiya ebete ebene waloma:tapi ebetamo ka:la:mite, ibi magumulo 12 dubu eba uwatelo ibi nanaliya, “La: naimano alibolepilata.”

¹⁴ Ebema: Ya:sute 12 dubu duwatiya, me ibino mailola.

Saimonoko Ya:sute ebetamo Pita mailo idi ikamiya, ega:walo ebene ekawi A:nduluko.

Ya:imesiko ega:walo Yoneko,
Pilipiko ega:walo Batolomuko.

¹⁵ Ma:tiyuko ega:walo Tomasiko, A:lapiyasikono gudu Ya:imesiko ega:walo Saimonoko. Me Saimono idila epate dopamo negelanakiya, ebete kapela Loma gabamani epago gowelaodawama: eda:nami.

¹⁶ Ega:walo Ya:sute dubu epetapi netewa kuwatiya, Ya:imesikono gudu Yudasiko ega:walo Keliyota duliynomolodawa Yudasiko, walone tetelo me walogabo dubute Ya:suko anakapumipi walubiliya ebe kelaema:.

*Ya:sute Temetema:gopi Wadekobi Da:midoliya
Ma:t 4.23-25*

¹⁷ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiago unu damelane apotame opo ida:mo da:niwitiya, ebe tetelo waloma:tapi epetapi ega:walo iyaiya epo bilibilinomate iba:go ebo palugiya. Ibi epetapiate Yelusalema kawo duliynomolone ega:walo Yudiya opono duliynomolo epetapine

pelamiya, ega:walo ibi epetapiate kewa:kolomo bala apune ka:pelamiya, ibi Taya kawo duliynomololo ega:walo Saidono kawo duliynomololo dilukulionamiya ebe epola.
¹⁸ Nanitabola, ebe epo bilibilinomate pelamoliya Ya:sukono tabo olowioma: ega:walo ebete ibino temetema:gopi wadekobi ka:midiolema:, ega:walo kuba uliyanagopiate ebetamo atumu a:ka:pelamiya, ebene ebete ibi bilibilinomo wadekobi ebo midioliya. ¹⁹ Ebema: ebe epo bilibilinomo ubila Ya:suko kologioma:, mabu iba:te iyatawaiya Godokono elawote ebe magumune da:pemaiganaki ebe tetelo ebete temetema:gopi wadekobi ebo midiolenaki.

Kalakala Tanalo Ega:walo Tepo Temeteme Tanalo

Ma:t 5.1-12

²⁰ Ebene Ya:sute ebene waloma:tapi bilibili-nomo eba ulamitalo nanaliya,
 “La: piyate nigologololo dilukula:wenama,
     modobola la: nekalakalala;,
 mabu Godote Kawo Elawodawama: deda:na,
     ebe wade duliynomolono tanalo la:imanola!

²¹ “Ega:walo me tetelo
     la: bae kapete dulametana,
 modobola la: nekalakalala;,
     mabu Godote la:imano bae kape tanalo
     ka:modoboilaemene!

“Ega:walo me tetelo la: piyate
     temetema:go diima:wenama,
 modobola la: nekalakalala;,

mabu walone la: kawo kalakalate kuwa-telema:ta!

22 “Ega:walo Epono Naniwino tanaloma: epetapiate la:tamo dowaoalo ubia: tabo eba gelalo la: demalogoletana, ega:walo iba:te la:imano mailo da:kubailamena, modobola la: atumu na:kekalakalala! 23 Iyo, la: kalakalaolo unamo nilapatela:iyala:, mabu walone tetelo la:le Godokono Unu Duliyomololo la:imano wiya kawokawonomo ka:nuwatemamota. Numa:la:, dopamo ibino ewoniate atu ubia: tabo kegelanakiya Godokono woki awokalimipiatamo.

24 “Wiyasiya me tetelo la: piyate
           inamabu   bilibilinomagopima:
           deda:wenama,
 la: kawo tepo temeteme kiyatawaomamota,
           mabu la:imano kalakala nelawenamata,
           walone kolopoligomene!

25 “Ega:walo me tetelo la: kebe epo
           bae kapete kulametana;
 la: kawo tepo temeteme kiyatawaomamota,
           mabu walone la: bae kapete kuwatelema:ta!

“Ega:walo me tetelo la: piyate
           dekalakalawenama,
 la: kawo tepo temeteme kiyatawaomamota,
           mabu walone la: gowelago kiimimamota!

26 “Ega:walo   epo   bilibilinomate   la:
 demoioretamene,   la: nanisiwale,   mabu

walone tetelo la: kawo tepo temeteme kiyatawaomamota! Numa:la:, dopamo ibino ewoniate Godokono mailamo, a:da: tabo kiyawaopi atumu emoiolenakiya.”

La:go Gowelaopi Nilakapolo Malagidilole Tanalo

Ma:t 5.38-48; 7.12

²⁷ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Ebe mabuma: na la:tamo negemo, piyate la:go da:gowelaona, modobola la: ibi nilakapolo nemalagidilolenala: ega:walo iba:tamo wadewade tanalo nosiyodilolenakiyala:.” ²⁸ Ega:walo la:tamo malato tabo da:kiyawaonaka, ebe epono tanaloma: Godotamo na:towetoweonakiyala: ebete ibi wadenomamo kowalubilinama:, iyo, piyate la:tamo kuba tanalo dosiyodilolena la: ibi Godotamo nowadipalatenakiyala:.” ²⁹ Ega:walo potele a:ma: tatakolo danagalimitamene, modobola apu bala ebetamo na:kikamiye. Ega:walo kebe lumagite a:imano sete inamabu a:ma:godone elawamo delaemene, ebe atu tetelo a:imano lubudino inamabu akoamoeda:la:, a:ma:le ebetamo nilakapolo gito na:kikamiye. ³⁰ Iyo, lumagite a:imano inamabu idima: a:ma: da:toweometamene, modobola ebetamo nilakapolo nikamiye, ega:walo kebe lumagite a:imano inamabu pilolo duwatemene, a:ma: toawete ebe inamabu elawamo akonuwata:la:.” ³¹ Ebema: epate la:tamo beda: tanalo osiyodiloma: la:le ubi diyata:wenakoma, la: epetapiatamo eba kunu nosiyodilonakiyala:.”

³² “Piyate la: nilakapolo demalagidilolotana, la: ebe epo kapiya demalagidilola:wenama la:imano woki keba kunula:ka:? Ebe mabuma:

Godote la:tamo wade wiya ba:kikalametamene? Ao, mabu kuba osiyodilolepiate atumu ibino namutupi kapiya nilakapolo malagidilolenaka! ³³ Ega:walo piyate la:tamo wadewade tanalo dosiyodilolena, la: ebakobako epo kapiyatamo wadewade tanalo dosiyodilola:wenama la:imano woki keba kunula:ka? Ebe mabuma: Godote la:tamo wade wiya ba:kikalametamene? Ao, mabu kuba osiyodilolepiate ibino namutupi kapiyatamo atu wadewade tanalo kosiyodilolenaka! ³⁴ Ebema: piyate la:tamo walo da:kikalamoletanaka, la: ibi kapiyatamo mani dikalamola:ema la:imano woki keba kunula:ka? Ebe mabuma: Godote la:tamo wade wiya ba:kikalametamene? Ao, kuba osiyodilolepiate atumu ibino namutupi kapiyatamo mani ikalamolenaka mabu atu tanalo iba:godone walo ka:kuwatema:na! ³⁵ Wiyasiya modobola la:tamo gowelaopima: deda:ona, la: ibi nilakapolo nemalagidilolenala: ega:walo iba:tamo wadewade tanalo nosiyodilolenakiyala:. Iba:te manima: la: danaletamene, modobola la: iba:tamo gito nikalamiyala:, wiya tanalo akomalagidilala:. Mako osiyodilo tanalodo la: Ununomo Godokono gudima: eda:wete walone tetelo wiya kawonomo kuwatemamota. Numa:la:, ebete kuba osiyodilolepi ega:walo ebetamo kalakala tabo gela:pi ebakobako epatamo nilakapo tanalo osiyodilolenako. ³⁶ Ebema: la: epo bilibilinomo nilakapolo nemalagidilolenala:, la:imano Nabiwite ibi keba kunu kemalagidilolenale eba kunu.”

Epono Tanalo Anagilamelelame Tanalo

Ma:t 7.1-5

³⁷ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La:le epo epetapino iyaiya tanalo anagilamelelame ibi kubakubapima: samamo akoka:la:miala:, ebene Godote la:imano tanalo anagilamelelame la: kubakubapima: a:keka:la:mitamene. Ega:walo modobola la: epono kuba egebolelama:wete na:dodolomatililamiyala:, ebene Godote atumu la:imano kuba egebolelametate ka:dodolomatililaema:ta. ³⁸ Ega:walo modobola la: epetapiatamo inamabu nilakapolo nikalamenakiyala:, ebene Godote atumu la:tamo eba ikalamelo tete bilibilinomolo ebete la: inamabuamo betabokailamenakoma:ta, iyo, la: epetapiatamo kebako uwomulo kikalama:wenakoma, Godote atumu la:tamo ebako uwomulo ba:kikalamenakoma:ta.”

³⁹ Ebene Ya:sute iyatulame oi eba kiyawaolo negiya, “Balidi tamio dubute balidi tamio dubu idi gabodo wadenomamo a:kemagatamene. Ebete eba kunu dowagelemene ibi netewapi damela gugamo kapimiya ka:na:gudima:na:, a, nanitabola:ka? ⁴⁰ Ebema: ka:lo sukululo diyatawana ebe guduno iyatawa tanalote iyatulamedawano iyatawa kodolina:, wiyasiya walone ebene sukululo dolopoligomene ebene iyatawa tanalo ega:walo iyatulamedawano tanalo atu tetelo ka:pola:nama:na:.”

⁴¹ “Keleka: mabu a:imano ekawino balidilo nonoka da:peso umilo wiyasiya a:imano balidilo ditana ebe kawo kewa tete kuma:wena:?”

⁴² Ega:walo beda: mabuma: a:imano ekawitamo ma kunu degeawita, ‘Ekawi, modobola a:imano

balidilo ditana ebe nonoka da:peso nale kelaemamota,' wiyasiya a:imano balidilo ditana ebe kawo kewa tete a:ma: kelawa:wena:? Eiyel! A:ma: mena netewa lumagilata! Modobola a:ma: dopamo a:imano balidilo ditana ebe kewa lawa:wete, a:ma:le walone wadenomamo mela:wete a:imano ekawino balidilo ditana ebe nonoka da:peso ebo kelaema:ta.”

Kewa Ega:walo Ebena Da:imi

Ma:t 7.16-20; 12.33-35

⁴³ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Wadewade kewalo kubakuba da:ima:te a:ka:noloma:na:, ega:walo kuba kewalo wadewade da:ima:te a:ka:noloma:na:. ⁴⁴ Iyo, nanitabola, la: iyaiya kewano da:imi ibino ololamo dulama:ema la: ebo kiyatawaomamota, ibi magumulo kebe da:ima:te naoma: wadewadenoma: keda:onale. Ebema: lumagite moeagono kewamo tote umei kewano da:imi a:ka:netapiomene, ega:walo ebete moeagono kewalo wadewade gala:ipi da:imi a:ka:nulaemene. ⁴⁵ Ebema: wade lumagite ebena tepo magumune wadewade tanalo ba:powaulatelenakomene, wiyasiya kuba lumagino tepo magumulo kuba tanalate pola:na ebema: ebegodone kubakuba tanalate ba:pemaimionakoma:na:, mabu lumagino tepo magumulo kebe tanalate ka:pola:nale, ebe tanalate ebena tabo kiyawao tanalodo ka:pemaimioma:na:.”

Moto Netewa Etemotepino Tanalo

Ma:t 7.24-27

⁴⁶ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Keleka: mabu la:le na Kawodawama: gito deka:na:miawenama,

wiyasiya nale da:kiyawaonakomo ebe tanalo la:le kosiyodilola:wena:? ⁴⁷ Ebema: kebe lumagite natamo pete naimano tabo polowiote ebe iyaiya tanalo dosiyodilolemene, ebe lumagino tanalo keba kunu kitanale nale la: wadenomamo kiyatulaemamota. ⁴⁸ Ebe lumagi wade moto detiya ebe dubu keba kunula:ka: eba kunula. Ebete damela magumunomamo obobote kodakoda damela unamo ebena moto ebo etiya, ebene ulama obote eba odololo ebe moto dapadimagotiya, wiyasiya motote kalegiya: mabu etedawate ebena moto wadenomamo etiya. ⁴⁹ Wiyasiya kebe lumagite naimano tabo olowite osiyodilolea:no, ebe kobokobo damelamo moto detiya ebe dubu keba kunula:ka: eba kunula. Ebe motono mabu puliyala, kitaniya:, ebema: ulama obote eba odololo ebe moto dapadimagotiya opamo gito kagiya. O olalati beda: kawonomola:ka:!”

7

*Ya:sute Gowelaodawa Elawodubuno Woko
Dubu Wadekobi Da:midiya*

Ma:t 8.5-13

¹ Ya:sute epatamo me tanalo bilibilinomo kiyawao dolopoligiya ebete Kapeniyama duliyaomolamo gito tiya. ² Loma epono gowelaodawa elawodubu idite ebolo okolinami, ebene ebena wiya: wokopi magumulo ebete kebe dubu kawonomamo demalagidilonami, ebe dubu kawo gabugabute umiti, ebe a:e tatalila. ³ Ebema: ebe elawodubute Ya:sukono tanalo olowite Yu watowatopi dubu epetapi ebetamo ebo ka:la:miya, iba:te Ya:suko ma kunu kananama:,

ebete pete elawodubuno wokodawa wadekobi ka:pa:midima. ⁴ Ebene ibi epetapiate Ya:sutamo pelamete ebe toweomelo napaniya, “Me Loma opodawa elawodubu wade lumagila. Modobola a:ma: ebe na:nowaluba; ⁵ mabu ebete a Yu epo kawonomamo nemalagidiloena, ega:walo ebete ebenu maniamo aimano balidi ibilamole moto eteami.”

⁶ Ebema: Ya:sute iba:go na:tiya. Ebete eba tonatolo moto niyakabamo da:nemaigiya, ebe elawodubute ebenu namutupi ebo aliboliya iba:te Ya:suko kananama; “Kawodawa, kodakoda tanalo idi naimano tanaloma: ako-osiyodilala. Na wade lumagia: a:ma:le naimano motamo podoloma. ⁷ Ega:walo na wadenoa: a:imano ololo apuamo pema: Wiyasiya na niyatawitamo, a:ma:le motamo pea:no tabo gito degeaemene, naimano wokodawate nanitabonomolo wadekobi kolowimene. ⁸ Mabu na atumu gowelaopino kawokawo elawodubuno opodawama: eba eda:nalo ibino tabamo a:tuduwatanakomo, ega:walo atu tetelo naimano gowelaopiate naimano umi magumulo pola:na. Ibi magumulo nale idi danamo, ‘A:ma: na:toa!’ ebete ebo ka:tomene. Ega:walo idi dakanamo, ‘A:ma: na:pa:!’ ebete ebo ka:pemene. Atumu nale naimano wiya: wokodawa danamo, ‘A:ma: me tanalo nosiyodila!’ ebete ebe tanalo kosiyodilomene. Ebema: Kawodawa, modobola a:ma: tabote negea naimano woko dubute wadekobi kolowima:.”

⁹ Ya:sute ebe tabo dolowiya ebete nela:wiya, ebema: ebe dowaloma:titiya ebete ebe epo bili-

bilinomatamo olobigate negiya, “Na la:tamo nanitabonomolo gemo, na Isalaela epo bilibilinomo magumulo mako nanitabokobi midi lumagi kuminakoa!”

¹⁰ Ebene gowelaodawa elawodubute daliboliya ebe dubate ebena motamo walo da:ka:pelamiya, iba:te ebe wiya: wokodawa wadekobi olowilo pumiya.

Ya:sute Amole Kamiyaleno Gudu A:ene Dadi-patiya

¹¹ Egela idilo Ya:sute duliyaomolo ida:mo gito tiya, ebe duliyaomolono mailo ebe Na:inila, ebe tetelo ebe waloma:tapi ega:walo epo bilibilinomo eba:go kapimiya tolamitiya.

¹² Ebene ebete duliyaomolono kala ga:dimi gigiyamo da:nemaigiya, ebe tetelo epo bilibilinomate a:e dubu agute duliyaomolone pemaimiutiya ebe bobamo ka:piniyatima:, ebe a:e dubuno menoko amolela, ebena gudu kapiyanomote a:iya. ¹³ Ebema: Kawodawate ebe kamiya umite nilakapoimilo ebetamo negiya, “A:ma: akoitala:.”

¹⁴ Ebene Ya:sute tote a:e dubute dekapitani ebe patapata da:nologiya, ebe daguwatitiya ebe dubate ebamo eba putitalo, ebete a:e dubutamo negiya, “Ekawi, nale a:ma: anamata, nemaiga!”

¹⁵ Ebene ebe dubute maigate tabo kiyawao dowagilimiya, Ya:sute ebena menokotamo gito ikamiya.

¹⁶ Ebema: ibi bilibilinomate kawonomamo toletoleolo Godokono mailo unamo eba adipatelo negiya, “Godokono woki awokalimi-

dawa atamo a:pemaiga! Iyo, Godote ebeno epono igilo mula:lelaema: pe!”

¹⁷ Ebema: ebe Na:ini duliyoumolono opo ega:walo opo epetapi tametamelo dilukulionamiya, ebe epo bilibilinomate Ya:sukono tanaloma: tabo ebo na:kiyawaiya.

*Yonete Ebe Waloma:tapi Ya:sutamo Daliboliya
Ma:t 11.2-19*

¹⁸ Ebe tetelo Yoneko epo obamo waduba:midaoledawa, ebeno waloma:tapiate me tanalo bilibilinomo ebe ebo pikiyawaomiya. Ebene ibi magumulo Yonete netewa dubu ka:la:mite ¹⁹ Ya:sutamo ebo naliboliya, iba:te ebe ma kunu kananama:, “Yonete pema: degi, a:ma: ebe lumagila:ka: o ale lumagi idi kemakopelenama:?”

²⁰ Ebene iba:te Ya:sutamo pelamete na:pegeliya, “A Yonete paliboe a:ma: ma kunu kapalateda:tama:, ‘Yonete pema: degi, a:ma: ebe lumagila:ka: o ale lumagi idi kemakopelenama:?’ ”

²¹ Ebe tetenomolo Ya:sute ibino ololo apulo iyaiya temetema:gopi, ega:walo gabugabuagopi, ega:walo kuba uliyanagopi bilibilinomo wadekobi midioliya, ega:walo ebete balidi tamiopi atumu wadekobi a:ka:midioliya. ²² Ebema: ebete wiya tabo Yoneko waloma:tapiatamo negiya, “La: toawete la:le kebe tanalo kulamola:ema ega:walo la:le kebe tabo kolowiaema, ebe iyaiya tanalo Yoneko nananala:. Balidi tamiopiate a:melea ega:walo agowa tataipiate nowapata:lama:! Kukulakukulagopiate

wadekobi olowiya ega:walo galo tamiolamepiate nolowia! A:elaopiate a:ene walo a:kemaimiya ega:walo nigologolo epatamo Godokono Wade Tabote a:pe! ²³ Ebema: kebe lumagite na nanitabokobi midinilo woki netewama: eda:no, ebegodolo Godokono kalakalate bitanamene!”

²⁴ Ebene Yonete dupaliboliya ebe dubu netewate da:tiya, Ya:sute Yonekono tanaloma: epatamo ebo kiyawaiya. Ebete negiya, “La: Yonekono tanalo olowiawete bulu opamo danemaimiama, beda: tanalo uima: ka:tolama:ima? Pudo kapiya awate gito dadegetiti, ebe uima: ka:tolama:ima? ²⁵ O la: wadewade kaliku pupulio dubu uima: ka:tolama:ima? Ao, la: iyatawalata wadewade kaliku pupulio piate bulu opolo kilukuliona:, wiyasiya iba:te kawokawo elawodubuno motolo ilukuliona! ²⁶ Ebema: na niyatunama:la:, la: beda:ma: ka:tolama:ima? Godokono woki awokalimidawa uima:la:ka:? Iyo, na la:tamo nani tabo gemo, Yonete Godokono woki awokalimipi epetapi bilibilinomo odoili. ²⁷ Nanitabola, Yonekono tanaloma: Godote ebeno Bukalo tabo ma kunu giya,

‘Nale Kelisokono dopo apuamo
naimano tabo atadawa kapalibomamo,
ebete ebe dopomete
ebeno gabo kosiyodiloma:.’ ”

²⁸ Ya:sute walo na:kegiya, “Nale la: analemata, wagilimi mabune me teta:mo pemaiga me opo kawonomolo dawokalaiya, ebe epo bilibilinomo

magumulo Yoneko kawodawanomoma: eda:na. Wiyasiya me tetene wagilimite Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe duliynomololo kebe lumagite da:pesonomoma: deda:mene ebete Yoneko nanitabolo kodolimene.”

²⁹ Ebe tetelo dopamo Yonete kebe epo obamo dowaduba:midaoliya, ebe ta:kese uwatepi ega:walo epo epetapi bilibilinomo iba:te Ya:sukono tabo olowite Godokono gabo tuputupunomoma: gelate ebo kalakalautiya.

³⁰ Wiyasiya Pa:lisi tanebapi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi iba:te dopamo Yonetamo ka:nemaimiya: ebete ibi obamo waduba:midaolema:. Ebe tanalo magumulo iba:te Godokono wade tanalo odiyobiya, ebema: iba:te Ya:sukono taboma: kekalakalautiya:.

³¹ Ebema: Ya:sute negiya, “Na me tete epono tanalo kebe uli tabamo nakawokalimo? La: kebako epola:ka?”

³² La: olowame bailo dekalakalauta ebe gudi egege keba kunula:ka: eba kunula. Gudi epetapiate epetapiatamo kegela, epetapiate epetapiatamo kegela, iba:te apaminatenuilo ma kunu wagelena, ‘Ale soliyomu eba osiyodilolo bibolo da:moleoma: wiyasiya la: ago kemaeweae:, ega:walo a a:e lumagi bobamo iyatima: dowagelitama: la: wiyasiya ago kiima:wita:!’ Iyo, me tete epala:, la: eba kunu wagelenamata, la: Godokono wokopiatamo ubia: tabo gelanakomata.

³³ Numa:la:, Yoneko epo obamo waduba:midaoledawate da:pemaigi, ebe tetelo ebete elawo da:imi obo ka:ninakia: ega:walo tete epetapilo ebete bae naoa:no lutanaki Godokono woko kosiyodiloma:, ebema:

la: negelimata, ‘Ebe kuba uliyanagonola!’
³⁴ Wiyasiya Epono Naniwite da:pemaigi, ebene tanalo iyala. Ebete bae enanako ega:walo elawo da:imi obo a:ninako ebema: la: ma kunu gelanakomata, ‘Ebene kuba numa:la:!’ Ebe tumu goeoma: eda:te bae kawonomamo nanako, ebe elawo da:imi obo ni kawodawala! Ebe ta:kese mani elemasigilo uwatepi ega:walo Godokono Totomu Tabo uwatea:pi epetapi ibino namutudawala!’ ”

³⁵ Ebene uwomunomolo Ya:sute iba:tamo negiya, “Godokono wade mulo tanalo dotaloma:tana, ebe epate ibino ilukuli magumulo ebe mulo nanitabonomolo bawokaliminakoma:na:.”

Ya:sute Saimonokono Motolo Bae Deniya

³⁶ Ebene Pa:lisi tanebadawa dubu idite Ya:suko naniya ebete ebegodolo bae ka:nenama:, ebema: Ya:sute ebe dubuno motamo nodolote bae nama: gito nokoliya. ³⁷ Ebe duliyaomololo kuba kamiyaletidi okolinami, ebene Ya:sute Pa:lisi tanebadawano motolo bae deniti ebe kamiyaletidi ebe tanalo olowite wade nibo ii nokola kalila:mo tabokaimi ebo adaiya. ³⁸ Ebe tetelo ebete Ya:sukono walogabo apune pete ebene agowa mabuamo putite ebene ipupamo Ya:sukono agowa pukulalemete agowa a:la:li ebene eka:mo ebo iya:da:olemiya, ebene ebete ebene agowa aboelatelemete ebete dadaiya ebe wade nibo ii ebene agowamo gito adipanamiya. ³⁹ Ebene Ya:suko daniya ebene motamo pema:, ebe Pa:lisi tanebadawate kamiyaleno osiyodilo tanalo umite ebene tepo magumulo ma kunu

malagidiliya, “Me dubu ebe Godokono woki awokalimidawama: neda:taleka:, ebete ebe kamiyaleno tanalo biyatawana:, ebe dologi ebe kamiyale dubu bilibili kamiyalela!”

⁴⁰ Ebene Ya:sute Pa:lisi tanebadawatamo negiya, “Saimono, nagodolo tabo da:peso bitana a:ma: kanatama:.”

Ebene Saimonote negiya, “Modobola, Iyatulamedawa, negea.”

⁴¹ Ya:sute negiya, “Inamabu bilibilinomago dubu idi okolinami, ebene dubu netewate ebegodone mani uwatete tete geyageyanomolo ebetamo walo kikameiya:, idawate 500 mani, idawate 50 mani. ⁴² Ibi netewapiate eba kunu wiyaolea:no eba ilukulinalo, egela idilo ebe kawo dubute ibi ebetamo ka:la:mite, ibi nilakapoilamelo ibino wiyaolea:no tanalo gito egebolelamiya. Ebema: a:imano woki keba kunula:ka:, ibi netewapi magumulo kawo kalakalago ebe potele kemalagidilonamile?”

⁴³ Saimonote tabo eba wiyalo negiya, “Naimano woki bitana, mani kawonomo duwatiya ebe wiya:nodawala.”

Ebene Ya:sute negiya, “A:ma: nani tabo geata.” ⁴⁴ Ebe tetelo Ya:sute kamiyaletamo olobigate Saimonoko ebo alatediya, “A:ma: me kamiyale na:kuma:wita? Na a:imano motamo da:podolomo, ebe tetelo a:ma: natamo agowa ukulaleno obo kikanama:wea:. Ebete wiyasiya ebene ipupamo naimano agowa ukulalenamete, agowa a:la:li ebene eka:mo iya:da:olename.

⁴⁵ Ega:walo a:ma:le na kaboenatena:wea:, wiyasiya nale motamo da:podolomo ebe tetene

wagilimite ebete naimano agowa aboelatole katepita:.⁴⁶ Ega:walo a:ma: wade olibi kikopuno iamo naimano wato kabutima:wea:, ebete wiyasiya naimano agowamo wiya kawonomo wade nibo ii ebe adipana.*⁴⁷ Ebema: na a:ma:tamo negemo, ebete natamo nilakapo kawonomamo dawokalimi, ebe osiyodilo tanalote tanalo idi ma kunu kawokalimi, Godote ebene kawokawo kuba bilibilinomo egebolemete a:dodolomatilimi. Wiyasiya numa:, Godote lumagi idino kuba depeso da:dodolomatilimene, diyala, ebe lumagite nilakapo tanalo Godotamo akawokalimene.”

⁴⁸ Ebene Ya:sute ebe kamiyaleno tepo magumu eba iyatawalo ebetamo negiya, “Godote a:imano kuba egebolemetate a:dodolomatilima:ta.”

⁴⁹ Ebema: eba:go ilukulite bae denautiya iba:te ibi magumulo negeliya, “Lumagino kuba egebolema: dege, me kebe amama dubula:ka:?”

⁵⁰ Ebene Ya:sute kamiyaletamo walo na:kegiya, “A:imano nanitabokobi midi tanalote a:imano igilo a:mula:ma:ta. Kalakalago na:toa.”

---

* **7:46:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatatawa, Ya:suko tetelo Yu epono osiyodilo magumulo wade lumagi idite dubu idino motamo da:nodolonaki, moto namutudawate ebene kalakala ebetamo awokalima: netewa-kapiya tanalo ma kunu osiyodilolenaki. Dopamo ebete ebene tatakopune apune kaboeteomene, ebene ebete ebene agowa kukulalemene, walone ebete olibi kikopuno iamo ebene wato ebo kabutimene. Saimonote ebe netewa-kapiya tanalo magumulo tanalo idi kosiyo-diliya: Ya:sutamo, wiyasiya kuba kamiyalete pete wadenomamo posiyodiloliya.

8

*Ya:suko Dowalubinakiya Ebe Iyaiya
Kamiyaleno Tanalo*

¹ Ebene egela epetapi dolopoligiya Ya:sute kawokawo ega:walo egege duliynomololo Godokono Wade Tabo kiyawaoago eba pata:lo, Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebete ebe tanalo na:kiyawaonaki. Ebe tetelo ebena 12 waloma:tapi dubate eba:go tolamenakiya, ² ega:walo kamiyale epetapiate eba:go atumu na:kowapata:lamenamiya, dopamo tetelo ibino taneba magumulo epetapiate kuba ulianagopima: eda:onamiya ega:walo epetapiate iyaiya temetema:gopima: eda:onamiya, wiyasiya Ya:sute ibi wadekobi a:midiliya. Ebe kamiyale magumulo Magadala duliynomolodawa Ma:liko ebe idila, dopamo Ya:sute ebegodone sebeni kubakuba uliyana aliboliya. ³ Ega:walo kamiyale idi Kusakono kamiyale Yowanatela, Kusako ebe Kawo Elawodubu Elodikono opodawa idila. Ega:walo kamiyale idi ebe Susa:natela. Ebe netewakapiya kamiyale iba:te kamiyale bilibilinomo epetapiago ibino maniamo Ya:suko ega:walo ebena 12 waloma:tapi dubu walubilinakiya.

*Kono Kikopu Aminaole dawano Iyatulame Oi
Ma:t 13.1-9; Mak 4.1-9*

⁴ Ebene epo bilibilinomate iyaiya duliynomolone pelamolete Ya:suago dapaladabutiya, Ya:sute iyatulame oi iba:tamo ma kunu kiyawaiya, ⁵ “Lumagi idite pali amio bai dosiyodili, ebe tetelo ebete kono kikopu aminaola:go eba

tonatolo kikopu epetapi iba:te gabamo ebo gudiya, ebema: epate agowamo da:mikitaoliya olaolate gito penaiya. ⁶ Kikopu epetapi iba:te nokola damelamo gudiya, ebema: iba:te tete da:pesamo apepeote ebo alawoiya mabu ebe damela a:la:li puliyala. ⁷ Kikopu epetapi iba:te moemoe uwago damelamo gudiya, ebema: iba:te kapimiya apepeote moeagopi uwagate kono gito anakapulamiya. ⁸ Wiyasiya kikopu epetapi iba:te wade damelamo gudiya, ebema: iba:te apepeote gito noloiya, kono idite 100 teta:mo, kono idite 100 teta:mo, iba:te eba kunu bilibilinomoma:eda:iya.”

Ebema: Ya:sute kawonomamo negiya, “Galagoda:wa, a:ma: wadenomamo nolowia!”

*Ya:sukono Iyaiya Iyatulame Oino Mabu
Ma:t 13.10-17; Mak 4.10-12*

⁹ Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebe nalatediya, “Me iyatulame oino magumu keba kunula:ka:?”

¹⁰ Ya:sute iba:tamo eba wiyalo negiya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalono magumu kelawa:ema: nale elawo la:tamo ikalaimata, iyo, ebe tanalono waminaole tanalo la: iyatawaimata. Wiyasiya epo epetapi eba kunua:, iba:te ebe tanalono iyatulame oi olowiote, iba:te ebeno magumu bowadinakoma:na: wiyasiya a:kuminakoma:na:, iyo, iba:te bolowinakoma:na: wiyasiya a:kiyatawaonakoma:na:.”

*Kono Kikopu Aminaoledawano Iyatulame Oino
Magumu*

Ma:t 13.18-23; Mak 4.13-20

¹¹ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Me iyatulame oino magumu ma kunula, kono kikopu ebe Godokono tabola. ¹² Ebene epo epetapiate gabamo da:gudi, ibi ebe kono kikopu keba kunula:ka: eba kunula. Iba:te Godokono tabo dolowima:na:, Saitanate pete ebe tabo ibino tepo magumune ka:puwatelaemene iba:te nanitabokobi midite igilo mula: tanalo lawekapoma:.” ¹³ Epo epetapiate nokola damelamo da:gudi, ibi ebe kikopula. Iba:te tabo dolowima:na: kalakalago kelaema:na:, wiyasiya ibino tepo magumulo dolodolo puliyala, ebema: iba:te nanitabokobi midi magumulo tete da:pesamo ilukula:tepate temeteme tanalate iba:tamo da:pemaimioma:na: iba:te samonomamo ka:gudima:na:.” ¹⁴ Epo epetapiate moemoe uwago damelamo da:gudi, ibi ebe kikopula. Iba:te tabo kolowima:na:, wiyasiya iba:te inamabu uwatema: eba malagidilolenalo woki bilibilima: eda:ona, ebema: ibino ilukuli tanalono ubi tanalate ibino nanitabokobi midi tanalo eba anakapumilo iba:te wade nao konoma:a:keda:oma:na:.” ¹⁵ Ebene epo epetapiate wade damelamo da:gudi, ibi ebe kikopula. Iba:te Godokono tabo dolowima:na: nanitabonomolo kelaema:na:, ebene iba:te ibino tepo magumulo ebe tabamo tudila:ote kodakodanomolo eba utitatalo wade nao kono ebo ka:noloma:na:.”

Wuiki Alo Awokala Baiamo Iyati Tanalo

Mak 4.21-25

¹⁶ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Lumagite ebene wuiki alo pite bagowo magumamo a:kiyatimene ega:walo ebene wata bai

magumamo a:kiyatimene. Wiyasiya ebete alo awokala baiamo kiyatimene, ebene epate ebene moto guamo da:podoloma:na: iba:te ebe alo ka:puima:na:.¹⁷ Numa:la:, kebe waminaole tanalate da:pola:na walone tetelo Godote kawokalilaemene, ega:walo kebe ulamolea: tanalate da:pola:na walone epate alo tetelo kulamolema:na:.¹⁸ Ebema: a:ma: wadenomamo nolowia. Godokono tabo olowioma: lumagigodolo wadewade woki da:pola:na, Godote ebetamo wadewade tanalo bilibilinomo walo ka:kikameomene. Ega:walo lumagigodolo wadewade woki pola:na:no wiyasiya ebete nemalagidilona, 'Na wadedawala,' ebegodolo kebe kapiyakapiya tanalate da:pola:na Godote ebegodone walo ka:kuwatemene."

*Ya:sukono Menoko Ega:walo Ebene Ekaki
Ma:t 12.46-50; Mak 3.31-35*

¹⁹ Ebene Ya:sukono menoko ega:walo ebene ekaki ebetamo da:pelamiya, iba:te ebe uima: ka:modobiya: mabu epo bilibilinomate ebe niyak-abolo na:pola:niya.²⁰ Ebema: lumagi idite Ya:suko naniya, "A:imano menoko ega:walo ekaki iba:te moto niyakabolo ba:pelamota:ona. Ibi ubila a:ma: kumitama:"

²¹ Ebene Ya:sute ibi bilibilinomatamo negiya, "Potele Godokono tabo olowite ebetamo da:tuduwatamene, ebe lumagi naimano menokola ega:walo ebako epo naimano ekakila."

*Ya:sute Awa Matalukobi Da:midini
Ma:t 8.23-27; Mak 4.35-41*

²² Adimo idilo Ya:sute ebe waloma:tapiago peamo olonate ibi nanaleni, “A paka: apuamo ka:na:iwaliye,” ebema: iba:te paka: a:iwale ebo wagiliminiya. ²³ Iba:te eba na:iwalenalo Ya:sute ebe palai pe gulo gito nowatani, ebene kawo awanomote eba maiganalo kawokawo ulono obote pe guamo da:poloniya pete tatalila ololuna. ²⁴ Ebema: iba:te Ya:sutamo pelamenate ebe eba pamutiyanalalo ebo pananiya, “Iyatulamedawa, a ka:elaomalema:!”

Ebe tetelo Ya:sute maiganate awa ega:walo kawokawo ulo kawiya nanaleni, “La: nolodiy-obala:!” ebene awate olopoligonate paka:te matalukobi ebo olowini. ²⁵ Ebema: Ya:sute iba:tamo negeni, “La:imano nanitabokobi midi tanalo keleka:?”

Wiyasiya iba:te tola:go anoanonalo ibino taneba magumulo negelaniya, “Me lumagi potelela:ka:? Ebete awa ega:walo ulo danale, iba:te ebene tabamo a:tudila:!”

Ya:sute Kuba Uliyanagono Dubu Wadekobi Da:midia

Ma:t 8.28-34; Mak 5.1-20

²⁶ Ebene Ya:suko ega:walo ebe waloma:tapi iba:te Gelasa duliyaomolono opamo nemaimiya, ebe opote Ga:lili Paka: apulo itanami. ²⁷ Ya:sute damelamo eba nodololo Gelasa duliyaomolodawa kuba uliyanagono dubute eba:go palugiya, ebete tete geyageyanomolo kalikua:no okolinami ega:walo ebe motonomolo kokolinamia:. Nanitabola, ebe opo epono tanalo ma kunula, iba:te maboele nokola damela eba obobolelo iyaiya bobo ebo osiyodilolenakiya iba:te ibino

a:elao epo alomoma:, ebene ebe dubute ebe nokola bobo magumulo okolinami. ²⁸ Ebete Ya:suko umite kawonomamo gepatete ebene agowa mabuamo gate tabo madodo eba adipatelo negiya, “Ya:su! A:ma: Ununomo Godokono Gudulata! A:ma:le natamo beda: tanalo na:kosiyodilaemene? Nale a:ma: na:toweoemata, natamo kuba wiya akoikanama:la!” ²⁹ Ebete tabo ma kunu giya mabu Ya:sute kuba uliyana kawiya aniya ebegodone ka:nemaigama:. Nanitabola, dopamo tete bilibilinomo epetapilo ebe kuba uliyanate ebe dubu magumulo elawonomoma: eda:nami, ebema: epate ebene agowala kotola auli ala:mo dematuolamolemenakiya, ebete ebe ale iyailinaki kuba uliyanano elawamo bulu opamo ebo alaula:naki.

³⁰ Ebene Ya:sute ebe nalatediya, “A:imano mailo potelela:ka?”

Ebete nowamiya, “Naimano mailo Bilibilinomotela,” mabu ebe magumulo kubakuba uliyana bilibilinomate ilukulinamiya. ³¹ Ebene ebe kubakuba uliyanate Ya:suko na:toweomiya, “A:ma: a Ela Opamo akonaliboala:!”

³² Ebe tetelo dabirole goeogoeo bilibilinomate damela unulo nala:go ebolo nowapata:lamitiya. Kubakuba uliyanate Ya:suko na:toweomiya iba:te goeogoeo magumamo ka:nopila:oma:, ebene Ya:sute modobo tabo gete ibi ebo analiya, “Na:tolama:la:!” ³³ Ebema: kubakuba uliyanate dubugodone nemaimite goeogoeoatamo da:nopila:iya, goeogoeo bilibilinomate damela unune puila:ote maboele damelane da:na:gudiya obamo nololuote gito na:elaiya.

³⁴ Ebe tetelo goeogoeo ulamepi dubate ebe tanalo umite ibino duliynomolamo puila:ote, duliynomolo epo ega:walo tumu motolo dilukulionamiya da:nikiyawaolamiya, ³⁵ epo bilibilinomate ebo pelamiya Ya:sute dosiyodiliya ebe tanalo uima:. Iba:te ebetamo pemaimite kubakuba uliyanate datepiya ebe dubu ebo pumiya, ebete kaliku pulite Ya:sukono agowa mabulo okoliti mabu ebene woki a:tuputupuomiya. Me mabuma: iba:te na:toletoleutiya. ³⁶ Ebene piyate ebe tanalo dumiya ebe epate kubakuba uliyanagono dubute wadekobi keba kunu kolowiyale, ebe tanaloma: epo epetapi ebo kiyawaolamiya. ³⁷ Ebe tetelo ebe Gelasa opo epo bilibilinomate Ya:suko naniya ebete ibino opo atepate ka:toma: mabu iba:te kawonomamo toletoleutiya. Ebema: Ya:sute peamo olote eba tolo, ³⁸ kubakuba uliyanate datepiya ebe dubute ebe na:toweomiya, “Na niyala, a:ma:go ka:pa:mo!”

Wiyasiya Ya:sute ebe eba alibolo naniya, ³⁹ “A:ma: motamo na:toa. Godote a:ma:tamo kebe tanalo kosiyodilola:kale, a:imano duliynomolo epo ebe iyaiya tanalo na:nikiyawaolama:.”

Ebene me dubute ebene duliynomolamo tote, Ya:sute ebetamo dosiyodiloliya ebete ebe tanalo bilibilinomo epatamo ebo na:kiyawaiya.

*Ya:ilasite Ya:suko Da:toweomiya Ebene Buwele
Wadekobi Ka:midima:*

Ma:t 9.18; Mak 5.21-23

⁴⁰ Ya:sute paka: apune walo da:ka:pa:iwiya, ebe tetelo epo bilibilinomate nekalakalaiya mabu

iba:te ebeno pe tanalo makopelitiya. ⁴¹ Ebene Yu epono balidi ibilamole moto umidawa dubute Ya:sutamoni piya, ebeno mailo Ya:ilasitela. Ebete Ya:sukono agowa mabuamo pa:tuduwatate ebe ebo petoweomiya ebete ebeno motamo ka:toma:. ⁴² mabu ebeno kapiyanomo 12 ulama tete buwele ebete a:e tatalila.

*Kalima Ka:ka:liya Temetema:go Kamiyalete
Ya:sukono Kaliku Dologiya*

Ma:t 9.19-22; Mak 5.24-34

Ebene Ya:sute Ya:ilasikono motamo to dowagilimiya, epo bilibilinomate ebe eba a:wa:midalo mupuma:tiua:go tolamitiya. ⁴³ Ibi magumulo kamiyale idi 12 ulama tetelo kalima ka:ka:liya temetemetemete uminami, ebete ebeno mani bilibilinomo doketa dubatamo eba ikalamelo ebo opoliyaliya, wiyasiya iba:te ebe wadekobi ka:midiya:. ⁴⁴ Ebene me kamiyalete Ya:sukono walogabo apune pete ebeno kaliku da:pologiya, ebe tetenomolo ebeno kalima ka:ka:liya temetemetemete ebegodone gito olopoligiya. ⁴⁵ Ebene Ya:sute negiya, “Na potele kologinile?”

Epo bilibilinomate iyatawa:noma: eba gelalo Pitate ebe naniya, “Wade Iyatulamedawa, epo bilibilinomate a:ma: eba a:wa:midalo mupuma:tiua:go pelamita.”

⁴⁶ Ya:sute negiya, “Lumagi idite na ologini mabu elawote nagodone da:nemaiga, na ebo iyatawamo.”

⁴⁷ Ebene ebe kamiyalete beda: tanalo kosiyodiliyale wamina gabo kumiya:, ebema: ebete anakamiago Ya:sukono agowa mabuamo

pa:tuduwatate epo bilibilinomono ololo apulo ebena tanalo ebo awokalimiya. Ebete Ya:suko beda: mabuma: ka:pologiyale ega:walo temetemete ebe tetenomolo ebegodone dolopoligiya, ebete ebe tanalo bilibilinomo Ya:sutamo ebo kiyawaiya. ⁴⁸ Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Kamiyale, a:imano nanitabokobi midi tanalote a:ma: wadekobi a:mida:ta. A:ma: kalakalago na:toa.”

*Ya:sute Ya:ilasikono Buwele A:ene Dadipatiya
Ma:t 9.23-26; Mak 5.35-43*

⁴⁹ Ya:sute me tabo eba kiyawautalo Yu wato-dawa Ya:ilasikono motone tabo adaedawa idite pete Ya:ilasiko napaniya, “A:imano gudu buwele a:e. Iyatulamedawa walo akoanala: ebe wadekobi ka:pa:midima:.”

⁵⁰ Wiyasiya Ya:sute ebe tabo olowite Ya:ilasitamoni negiya, “A:ma: akotoletola:la: A:ma: Godoko nanitabokobi na:mida:, ebene a:imano buwelete wadekobi kolowimene.”

⁵¹ Ebene Ya:sute Ya:ilasikono motamo pemaigate epo epetapiate moto guamo odoloma: ibi nodiyoboliya, wiyasiya Pitako, Yoneko, Ya:imesiko, ega:walo buweleno nabiwila menokola, eba:go mibinomate nopila:iya.

⁵² Ebe tetelo moto gulo da:pola:niya ebe epo bilibilinomate buwele liyamitiya, ebema: Ya:sute ibi nanaliya, “La: kiimitala: Gudu buwele ka:eaka:, ebe u watita!” ⁵³ Wiyasiya iba:te iyatawaiya gudute a:enomo a:iya, ebema: iba:te Ya:suko nekalakalatiya.

⁵⁴ Ebene Ya:sute tote buwele kotamo nelawete ebe eba ka:milo negiya, “Gudu, a:ma: nemaiga!”

⁵⁵ Ebema: ebena igilote ebetamo walo da:ka:piya ebe tetenomolo ebete na:kemaigiya, ebene Ya:sute ebena menokola nabiwila nanaliya iba:te ebetamo bae kikameoma:. ⁵⁶ Ebe mabuma: iba:te nanoanoutiya wiyasiya Ya:sute ibi eba analelo negiya, “La: me tanaloma: epo epetapi akoanala:la:.”

9

Ya:sute 12 Waloma:tapi Dubu Daliboliya Ma:t 10.5-15; Mak 6.7-13

¹ Ebe tetelo Ya:sute ebena 12 waloma:tapi dubu ebetamo ka:la:mite iba:tamo elawo ebo ikalamiya epagodone kubakuba uliyana kanalibolema: ega:walo iyaiya temetema:gopi wadekobi ka:nimidiolema:. ² Ebene ebete ibi naliboliya Godote Kawo Elawodawama: deda:na iba:te ebe tanalo epatamo ka:na:kiyawaoma: ega:walo iba:te temetema:gopi wadekobi ka:na:midiolema:. ³ Ebete iba:tamo negiya, “La:imano tolame tetelo la:le gaubu, ega:walo mani alomono gatele, ega:walo bae, ega:walo mani, me inamabu akouwata:la:. Ega:walo la:kapiyakapiya inamabu na:pupuliyala:, epetapi akouwata:la:. ⁴ Ebene la:duliyomolo ida:mo nemaimiawete kebe motamo da:nodoloaema, la: ebolo nilukula:tepawete walone ebe motone opo ida:mo ka:ka:tolaemamota, iyo, la:moto idine moto ida:mo eba kunu akonowagela:la:. ⁵ Ega:walo kebe duliyomolo epate la:uwateta:no, ebe duliyomolo eba atepalo la:le agowano tuwae na:moda:midatepaliyala:. Me tanalote ebe epo

kiyatulaemene, Godokono tete ebe na:pe ebete ibino tanalo kapanagiyamidalaemene.”

⁶ Ebema: Ya:suko waloma:tapiate duliynomolo bilibilinomamo tolamete Godokono Wade Tabo epatamo eba na:kiyawaolo iyaiya temetema:gopi wadekobi ebo na:midioliya.

Epo Bilibilinomate Ya:sukono Tanaloma: Dege-lanakiya

Ma:t 14.1-2; Mak 6.14-16

⁷ Ebe tetelo Ga:lili opolo Elodite Kawo Ela-wodubuma: eda:nami. Ebene Ya:sute kebe tanalo bilibilinomo kosiyodilolenakile Elodite ebe tanalo olowiote woki bilibilima: ebo ediya, mabu epetapiate negeliya, “Yoneko epo obamo waduba:midaoledawate a:e magumune emaigi!”

⁸ Ebene epetapiate negeliya, “Ya:suko ebe Elay-ate, Godokono woki awokalimidawala, ebete atamo walo a:ka:pemaigi,” wiyasiya epetapiate na:kegeliya, “Ao, ebe Godokono woki awokalim-idawa idila. Aimano ewoniatamo dopamo da:pemaimiya, ibino taneba magumulo idawate a:e magumune emaigi.”

⁹ Ebene Elodite negiya, “Na Yonekono wato otowamidaimo, wiyasiya me dubu potelela:ka:nale ebene osiyodilole tanalo dolowionamo?” ebema: tete geyageyalo ebe ubila Ya:suko kuima:.

Ya:sute Epo Bilibilinomatamo Bae Dikalam-oleni

Ma:t 14.13-21; Mak 6.30-44; Yon 6.1-14

¹⁰ Ya:sute daliboliya ebe waloma:tapi dubate ebetamo walo ka:pelamete iba:te kebe tanalo bilibilinomo ka:nosiyodiloliye ebe ebo

pa:kiyawaomiya, ebene ebete epo epetapi miyapate ebe waloma:tapinomo uwatete iba:te Betasaida duliynomolamo gito tolamiya. ¹¹ Ebema: epo bilibilinomate Ya:sukono to tanalo olowite ebene walogabone na:ka:tolamoliya, ebene ebete ibi kalakalago uwatete Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalo ibi ebo iyatulamiya, ega:walo atu tetelo ebete ibino temetema:gopi wadekobi ebo ka:midoliya.

¹² Egelate eba niwisiganalo Ya:sukono 12 waloma:tapiate pelamenate ebe ebo pananiya, “A:ma: epo nalibola:, iba:te iyaiya duliynomolamo ega:walo tumu motamo tolamolete bae ega:walo lao bai ka:nulaema:, mabu me epoa: baila.”

¹³ Wiyasiya Ya:sute iba:tamo negeni, “Ao, la:le iba:tamo nao inamabu nikalamola:la.”

Iba:te nowaiminiya, “Agodolo paibu bae ega:walo namo netewa ebenomate pola:na. Ebema: a:ma: ubila:ka: ale tolamete aimano maniamo ibino bae ka:nuwateolaema:?” ¹⁴ Iba:te ma kunu gelaniya mabu 5,000 dubate ebolo pola:niya.

Ebene Ya:sute ebe waloma:tapi nanaleni, “La:le epo iyaiya taneba osiyodilolete opamo kilukulioma: nanaliyala:, iba:te taneba idilo 50, taneba idilo 50, ma kunu nilukulioma:na.”

¹⁵ Ya:suko waloma:tapiate ebe tabo olowinate eba kunu osiyodiloniya, ebene epo bilibilinomate ibino tanebalo opamo gito ilukuloniya.

¹⁶ Ebene Ya:sute paibu bae ega:walo namo netewa uwatenate, Unu Duliynomolamo melelo Godotamo kalakala tabo genate ebe bae namago wakalamiolenate ebe waloma:tapiatamo gito ikalameni

iba:te epatamo kikalamolenama:.¹⁷ Ebe tetelo epo bilibilinomate bae denaoniya ibino bae kape tanalo ebo olopoligolameni, ebene Ya:suko waloma:tapiate da:luliniya ebe bae apuapuamo 12 bagowo ebe owiyaoleniya.

Pitate Ya:sukono Nanitabo Tanalo Dawokalimiya

Ma:t 16.13-19; Mak 8.27-29

¹⁸ Egela idilo Ya:suko a:ka:tuwa: diyamoa: opolo Godago tabo eba gelitalo ebene waloma:tapiate ebetamo ebo pemaimiya. Ebene ebete ibi nalateda:liya, “Epate na poma: kegelanake?”

¹⁹ Iba:te negeliya, “Epetapiate a:ma: Yoneko obamo waduba:midaoledawama: gelanaka, epetapiate Elayako Godokono woki awokalimidawama: gelanaka, ega:walo epetapiate a:ma: Godokono woki awokalimpiate dopamo aimano ewoniatamo da:pemaimiya, ibi magumulo idawate a:ene nemaigamu gelanaka.”

²⁰ Ebene Ya:sute ibi nalateda:liya, “Wiyasiya la:le na poma: ka:midina:wenama?”

Pitate ebetamo nowamiya, “A:ma: Kelisotela, Godokono Alibodawalata!”

²¹ Ebene Ya:sute ibi kawiya eba analelo negiya, “La: naimano tanaloma: epetapi akokiyawao-lama:la:!”

Ya:sute Ebene A:e Tanaloma: Dopamo Degiya

Ma:t 16.21-28; Mak 8.31-9.1

²² Ebene ebete tabo moga:melo negiya, “Epono Naniwi epagodone kawokawo temeteme walone kuwatemene, Godokono ubila. Iyo, Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, ega:walo

Godokono Totomu iyatulamepi, ega:walo kawokawo dubu epetapi iba:te ebe ubia:noma:keda:oma:na; ebene epate ebe kanakapuima:na; wiyasiya netewa-kapiya egelalo ebete a:ene walo ka:kemaigamene.”

²³ Ebene ebete ibi bilibilinomatamo negiya, “Kebe lumagite na waloma:enema: ubi diyatimene, dopamo ebete ebene tanalo dodolomatilite, ebene egela bilibilinomolo ebete ebene kewa olotolowa agute na ebo nowaloma:enemene.

²⁴ Nanitabola, kebe lumagite ebene igilo nagodone damoeda:mene ebene igilote kalatidimene, wiyasiya kebe lumagite ebene igilo na mabuma: datutimene ebete nanitabo igilo kelaemene.

²⁵ Ebema: lumagite me opono inamabu bilibilinomo uwatenomo eba uwatelo ebene igilo datutimene ebene wiya keleka:? Godote lumagigodone ebene igilo delaemene ebegodolo beda: wade tanalote na:kitanamene?

²⁶ Ebema: numa:la; kebe lumagite natamo ega:walo naimano taboma: dilipomene, na Epono Naniwite atumu ebetamo kilipomamo, iyo, nale naimano alago da:pemo, ebe tetelo Nabiwi Godoko ega:walo ebene wade-talena nopopi ibino elawo alonomago pete ebe ka:pilipoimamo.

²⁷ Na la:tamo nani tabo gemo, me tetelo dilukuliona ibi epetapiate Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe kawo tanalo dopamo umite walone ebo ka:elaoma:na.”

*Godokono Elawo Alonomote Ya:sukono Ape
Da:pukuimiya*

Ma:t 17.1-8; Mak 9.2-8

²⁸ Kapiya wuiki idi dolopoligiya ebe tetelo Ya:sute Pitako, Ya:imesiko, ega:walo Yoneko uwatete unu damela ida:mo magataliya, ebete ebolo Godago tabo ka:negelama:. ²⁹ Ebene ebe a:ka:tuwa: Godago tabo eba gelitalo, ebenu ololo iyama: ebo ediya ega:walo ebenu pupuliono inamabute keyakeyaibinomoma: eba eda:omelo ebo pukuilamiya. ³⁰ Ebe tetenomolo dubu netewa Elayako ega:walo Moseseko, iba:te pemaimite Ya:suago tabo gelitiya. ³¹ Iyo, ibi netewapiate Godokono Unu Duliyomolono alago pemaimite eba:go tabo ma kunu gelitiya, Ya:sute Godokono nopo epatamo kawokalima: ebete Yelusalema kawo duliyomololo ka:emene. ³² Pitako ega:walo ebenu namutupi netewa iba:te u eba lautalo me anoano tanalo ebo pemaigiya, ebenu iba:te ibino balidi paeamidaote Ya:sukono alo ega:walo dubu netewa eba:go delamota:niya ebo ulamiya. ³³ Ebene dubu netewate Ya:sugodone eba tutalo, Pitate ebe naniya, “Wade Iyatulamedawa, a malo da:pola:nama:, kalakala kawonomola. Modobola, a nupunupu netewa-kapiya ketemotemalema:, idi a:imanola, idi Mosesekonola, idi Elayakonola.” Pitate kimalagidiloa:no me tabo ebema: giya.

³⁴ Pitate tabo eba kiyawautalo temate pete ibi gito panalopamidaliya, ebema: iba:te na:toletoleutiya. ³⁵ Ebene tema magumune tabote ma kunu pemaigiya, “Me naimano Gudula, nale ebe dopamo eka:miyamo! La: ebenu tabo nolowiala:!” ³⁶ Ebe tabote dolopoligiya iba:te Ya:suko kapiya umiya, ebenu tete geyageyadopolu ebe waloma:tapiate kebe tanalo

kumiye iba:te epo epetapi kanaliya:.

*Ya:sute Kuba Uliyanagono Koi Wadekobi
Da:midia*

Ma:t 17.14-21; Mak 9.14-27

³⁷ Ebe egela idilo iba:te unu damelane da:piwitiya epo bilibilinomate pelamete Ya:suago gito palugiya. ³⁸ Ebene ibi magumulo kapiya dubute kawonomamo ebo gepatiya, “Iyatulamedawa, naimano guduno tanaloma: a:ma: toweoemata mabu ebe naimano kapiya gudunomola! ³⁹ Kuba uliyanate geatepago ebe delawenako, gudute opamo deganako ebene apete kodakodanomoma: eda:menako ebene ebene tabone pakote pemaiminako, ega:walo ebe lawe tetelo kuba uliyanate naimano gudu samamo katepanakoa! ⁴⁰ Ebema: nale a:ma: waloma:tapi a:toweolama:kamo iba:te kuba uliyana kaliboma:, wiyasiya iba:godolo elawo puliyala.”

⁴¹ Ya:sute wiyasiya ibi bilibilinomatamo negiya, “Eiye, la: nanitabokobi midia: kubakuba epolata! La: natamo mibo ikanamenamata, ebema: na ubia:nola tete geyageyalo la:go okolinama:!” Ebene ebete dubutamamo negiya, “A:imano gudu mamamo nemaga:.”

⁴² Ebe tetelo koite eba penapelo kuba uliyanate ebe lawete opamo gito ba:idiliya, ebene koite kubanomamo ebo wageleiya. Ebene Ya:sute kuba uliyana kawiya daniya, ebe tetelo koite wadekobi olowite Ya:sute ebe ebene nabiwitamo gito ikamiya, ⁴³ ebema: ebe tanalo dumiya

ebe epo bilibilinomate Godokono kawo elawo tanaloma: nanoanoutiya.

*Ya:sute Ebena A:e Tanaloma: Walo Da:kegiya
Ma:t 17.22-23; Mak 9.30-32*

Ebema: epate Ya:sukono osiyodilole tanalo bilibilinomoma: eba anoanoutalo, ebe tetelo Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, ⁴⁴ “Nale me tetelo la:tamo da:kiyawaomo, ebe tabo wadenomamo olowiawete akododomatiala: — Godote Epono Naniwi kubakuba epono kotamo kiyatimene.” ⁴⁵ Ebe tetelo iba:te ebe tabono magumu wadenomamo kemalagidiliya: mabu wamina magumulo itanami, wiyasiya iba:te iyatawa:noma: eba eda:olo me tabono magumu tanaloma: Ya:suko anama: na:toletoleutiya.

*Kawodawama: Potele Na:keda:mene
Ma:t 18.1-5; Mak 9.33-37*

⁴⁶ Ebene waloma:tapiate ibino taneba magumulo potele kawoma: eda:ma: apamiteutiya. ⁴⁷ Iba:te ibino tepo magumulo demalagidilutiya Ya:sute ebe tanalo iyatawiya, ebema: ebete gudu lawete ebe balamo eba adipilo ⁴⁸ iba:tamo negiya, “Kebe lumagite naimano mailamo mako gudu da:peso kalakalago dowlubina ebete na walubinina, ega:walo kebe lumagite na dowlubinina, ebete na kapiya kowalubinina; ebete na Alibonedawa Godoko atumu na:kowalubina. Ebema: la:imano taneba magumulo potele da:pesodawanomoma: deda:mene ebe dawate kawonomoma: keda:mene.”

*La:go Gowelaoa:dawa Ebe La: Walubili-
dawama: Eda:na
Mak 9.38-40*

⁴⁹ Ebene Yonete negiya, “Wade Iyatulamedawa, ale dubu idi uima: ebete a:imano mailamo kubakuba uliyana daliboliti, wiyasiya ale ebe kawiya anima: ebe tanalo katepama: mabu ebe aimano taneba lumagia:.”

⁵⁰ Wiyasiya Ya:sute iba:tamo negiya, “La:le ebe ako-odiyobala:, mabu kebe lumagite la:go gowelaoa:dawama: deda:na, ebete la: walubilinata.”

*Samaliya Opo Epate Ya:suko Ubia:noma:
Deda:iya*

⁵¹ Ebene Ya:sute Godokono Unu Duliyomolamo nodolo tete detataliya, ebete ebe tanalo iyatawate ebenu woki kawonomamo ebo iyatiya Yelusalema kawo duliyomolamo ka:toma:.

⁵² Ebene gabo tetelo ebete Samaliya opono duliyomolo ida:mo nopo atapi dopamo aliboliya, iba:te ebolo ebenu wata bai ega:walo bae ka:nosiyodilolema:. ⁵³ Wiyasiya ebe duliyomolo epate iyatawaiya Ya:sute Yelusalemamo tolame gabodo da:tuti, ebema: iba:te ebetamo ubia: tabo

geliya.* ⁵⁴ Ebene Ya:imesiko ega:walo Yoneko, iba:te me tanalo umite negeliya, “Kawodawa, modobola:ka: a Godoko kanama: ebete Unu Duliynomolone ela palibote ibi ka:kubailaema:?”

⁵⁵ Wiyasiya Ya:sute ibi netewapiatamo olobigate ibi kawonomamo eba analelo iba:tamo negiya, “Mabu keleka: la:le na kuba wokiamo danana:ema? Mabu la:imano tepo magumuno woki ega:walo naimano tepo magumuno woki iyaiya ba:pola:na! ⁵⁶ Na Epono Naniwite epo kubailaema: ka:piya:, wiyasiya nale ibino igilo mula:lalaema: piyamo.”† Ebete ebe tabo gete, iba:te duliynomolo ida:mo laoma: gito tolamiya.

*Woki Netewago Ya:suko Waloma:ta Modoboa:
Ma:t 8.19-22*

⁵⁷ Iba:te eba tolamitalo dubu idite Ya:sutamo negiya, “A:ma: keba apuamo da:toaemene, nale a:ma: ebamo kowaloma:tamota.”

---

* **9:53:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa. Yu epo ega:walo Samaliya opo epono tanalo ma kunula, iba:te gelebadilo kilukulinamia:. Me taneba netewano ewonino mabu kapiyala, ebe A:ibalayamatela, ebema: dopamo tetelo iba:te kapiya epoma: eda:onamiya. Walone tetelo kapela epate iba:go eba ilukulilo, Samaliya opo epate ibino buwelemele ebe kapela epatamo ebo ikalamoliya, wiyasiya Yu epate eba kunu kowageliya:. Ebe mabuma: Yu epate Samaliya opo epo kubakubapima: ka:la:minakiya, Samaliya opo epate atumu Yu epatamo ubia: tanalo kawokaliminakiya. Ma kunu Ya:suko tetelo me taneba netewagodolo kalakala tanalote kitanamia:, iba:te gito dowateuinamiya. † **9:56:** Luk 9.55b-56a buka apuno tabo Lukute bukamo kakuloliya:, wiyasiya ebena buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya.

58 Wiyasiya Ya:sute ebetamo negiya, “Iyaiya, a:ma: dopamo me tanalo idi wadenomamo ne-malagidila. Tumu gaagaano lao bai damela gugu ba:pola:lamena ega:walo olaolate ibino moto ete-moteonaka, wiyasiya na Epono Naniwi, naimano wata bai puliyala.”

59 Ebene Ya:sute dubu iditamo negiya, “A:ma: na nowaloma:ena.”

Ebete wiyasiya Ya:sutamamo negiya, “Kawodawa, modobola na dopamo tote, naimano kadele nabi-wite da:emene, nale ebene ape bobamo niatite na walone a:ma: kowaloma:emamota.”

60 Ya:sute ebetamo nowamiya, “Modobola a:elao epate ibi a:ka:tuwa: ibino a:elaopi bobamo nalomoma:na:, wiyasiya a:ma: toawete Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalono tabo epatamo na:nikiyawaonakiye.”

61 Ebene dubu idite negiya, “Kawodawa, na ubila a:ma: kowaloma:etama:, wiyasiya mod-obola na dopamo tote naimano moto epatamo yawo tabo ka:negemamo.”

62 Wiyasiya Ya:sute ebetamo negiya, “Kebe lumagite damela maboelene inamabuamo pali woko eba wagilimilo, duliynomolono iyaiya tanalo malagidilolete wokone walo da:kolobigamene, ebako lumagite Kawo Elawodawa Godokono woko osiyodiloma: a:ka:modobomene.”

10

Ya:sute 72 Waloma:tapi Godokono Tabo Kiyawaoma: Daliboliya

¹ Me tabo dolopoligiya ebe tetelo Kawodawa Ya:sute 72 waloma:tapi epetapi uwatete epetapi

netewa, epetapi netewa, ma kunu dopamo aliboliya, ebete da:tomene ebe duliyo-molo bilibilinomamo. ² Ebete iba:tamo negiya, “Godokono pali magumulo kono bilibilinomo a:kodakodaiya, wiyasiya wakalami wokopi bilibilia:, ebema: la: pali namutudawatamo towetowe tabo negelala:, ebete wokopi epetapi pali magumamo kapalibolemene wadewade naono kono ka:powakalamima:. ³ Ebema: la: na:tolama:la:! La: sipi-goeogoeo egege keba kunula:ka: eba kunula, nale la: elawoelawo gaagaano taneba magumamo alibolemata. ⁴ La: mani alomono gatele akouwata:la:, ega:walo la: bae alomono ikuwa ega:walo agowa pata akouwata:la:. Ega:walo la: gabo tetelo lumagi ida:go danalugaema eba:go tabo eba negelalo la:imano woko tete akonikubaima:la:.

⁵ “Ebene la: kebe motamo da:nodoloaema, modobola la: ebe moto epatamo nilakapo tabo na:negeliyala: ma kunu, ‘Godokono kalakalate la:imano motolo nitanamene.’ ⁶ Ebema: Godokono gelebadi lumagite ebolo dokolina, Godokono kalakalate ebegodolo nanitabolo kitanamene, wiyasiya ebako lumagite ebe motolo okolita:no, la: nilakapo tabo degelaema ebe tabono nanitabo tanalote ebolo a:kitanamene. ⁷ La: ebe moto kapiyalo na:nilukuliniyala:, ebene iba:te la:tamo dikalamoletamene ebe bae nawete ibino obo atumu na:ka:niyala:, mabu la: wokopiate ebako wiya laema: modobola, ega:walo duliyo-molo ida:mo tolame tete pemaiga:no la: moto idine moto ida:mo eba kunu akonowagela:la:. ⁸ Iyo, la:le duliyo-molo ida:mo

tolama:wete iba:te la: kalakalago duwatetamene, ebe tetelo iba:te kebe nao inamabu la:tamo dikalametamene kalakalago nenaiyala:.

⁹ Ega:walo ebe duliynomololo dilukulina la: ebe temetema:gopi wadekobi midiola:wete duliynomolo epo bilibilinomatamo ma kunu negeliyala:, 'Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalote la:tamo etatali.'

¹⁰ Wiyasiya la: duliynomolo ida:mo nemaima:wete iba:te la: kalakalago uwateta:no, la: ebe duliynomolo tulitulinomolo eba lamota:onalo ibi bilibilinomatamo ma kunu negeliyala:.

¹¹ 'La:imano duliynomolono damela tuwae aimano agowane na:moda:midatepaolema:, mabu me tanalote la: iyatulamitata Godokono tete ebe na:pe ebete la:imano tanalo kapanagilamelelametama:. Ebema: me kawo tanalo akododomatiala:, Godokono Kawo Elawodawano tete la:tamo etatali!'

¹² Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, "Na la:tamo nani tabo gemo, Godote epono tanalo danagilamelelaemene, ebe Kawo Egelalo ebete me duliynomolo epatamo kuba wiya kawonomamo kikalaemene. Ebe tetelo ebete Sodomu duliynomolo epatamo kuba wiya eba ikalamelo nilakapo kela:mo kawokalimene, wiyasiya nanitabola, ebete nilakapo a:kiyatimene me kuba epatamo!"

*Nanitabokobi Midia: Duliynomolo Epono Tanalo
Ma:t 11.20-24*

¹³ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, "Kolasini duliynomolo, a:ma: kuba wiya kawonomo kelaema:ta! Betasaida duliynomolo, a:ma: ebe

atumu! Mabu nale la:godolo anoano tanalo dosiyodilolimo, la: ebe tetelo la:imano kubane kolobila:wea:. Wiyasiya nale ebakobako woko Taya duliynomololo ega:walo Saidono duliynomololo dopamo nosiyodiloliyataleka:, ebe Yua: epate ibino kubakuba woki iyakobi ba:midiliyana:. Iyo, iba:te ibino kuba osiyodilole mabuma: tepo temetemema: eda:ote ebe temeteme kawokalima: kubakuba kaliku pupuliole ono tuwaeamo gito bilukuliyana: ¹⁴ Ebema: Godote epono tanalo danagilamelelaemene, ebe Kawo Egelalo ebete Taya duliynomolo epatamo ega:walo Saidono duliynomolo epatamo kuba wiya eba ikalamelo nilakapo kela:mo kawokalimene, wiyasiya nanitabola, Kolasini duliynomolo ega:walo Betasaida duliynomolo, ebete la:tamo nilakapo a:kiyatimene! ¹⁵ Ega:walo Kapeniyama duliynomolo, a:imano tanalo ma kunula. A:ma: ubila a:ma: a:ka:tuwa: a:ma: Godokono Unu Duliynomolamo kadipata:ema:, wiyasiya Godote a:ma: Ela Opamo keba:idiloma:ta!”

¹⁶ Ebene Ya:sute tabo moga:melo ebe waloma:tapiatamo negiya, “Kebe lumagite la:imano tabo dolowimene ebete ebe tanalo magumulo naimano tabo kolowimene, wiyasiya kebe lumagite la: ubia:noma: deda:mene ebete ebe tanalo magumulo na ubia:noma: keda:mene, ega:walo kebe lumagite na ubia:noma: deda:mene ebete na kapiya ubia:noma: a:keda:mene, ebete na Alibonedawa Godoko atumu ubia:noma: ka:keda:mene.”

Ya:sukono 72 Dubate Ebetamo Da:kolowamiya

17 Ebene Ya:sute daliboliya ebe 72 dubate tolamete iyaiya duliyomololo woko nosiyodilote, iba:te da:kolowamiya kawo kalakalanomago ebetamo na:pegeliya, “Kawodawa, ale kubakuba uliyana a:imano mailamo kawiya dananalima: iba:te aimano tabamo tudila:ote epagodone a:nemaimiya!”

18 Ya:sute iba:tamo eba wiyalo negiya, “Nanitabola, Godote Saitanako elawoa:kobi midite Unu Duliyomolone da:peba:idili nale uimo, iyo, molete keba kunu ka:la:uwa:midanakole ebete opamo samonomamo eba kunu pegi. 19 La: wadenomamo nolowiala! Na elawo la:tamo ikalaimata la:le kalu ega:walo gopowaidubu la:imano agowamo ka:mikitaola:wenakoma;, ebe elawote la:imano gowelaodawa Saitanakono elawo nodoliona, ebema: inamabu idite la: a:ka:kubailametamene. 20 Ega:walo me tanalo idila. Kuba uliyanate la:imano tabamo da:tudila:onaka ebe mabuma: akokalakalala; wiyasiya Godote la:imano mailo ebeno Unu Duliyomolono Bukamo dakulolelametiyala la: ebe mabuma: nekalakalala:.”

*Ya:sute Godotamo Kalakala Tabo Dadipatiya
Ma:t 11.25-27; 13.16-17*

21 Ebe tetelo Godokono Uliyanate Ya:sukono tepo magumulo detabokiya ebete Godotamo kalakalago negiya, “Aba, a:ma: me opo kawonomo ega:walo Unu Duliyomolo Namutudawama: eda:nata! Na a:ma:tamo kalakala tabo gemo, mabu a:ma: me opono kawokawo iyatawaopi dubatamo a:imano mulo woki eba

waminaolelo iyatawa: epatamo awokalilamiata. Aba, nanitabola, me tanalote a:imano ubilo pe-maigi.”

²² Ebene Ya:sute epatamo negiya, “Naimano Nabiwi Godote tanalo bilibilinomo naimano kotamo alomiya nale kulamenama; ebema: ebete a:ka:tuwa: iyatawala na ebena Guduno tanalo, lumagi idite iyatawa:. Ega:walo Nabiwino tanalo atumu, lumagi idite iyatawa: wiyasiya na ebena Gudute a:ka:tuwa: iyatawala, ega:walo nale piyatamo awokalima: ubi diyatimo, ibinomate atumu Nabiwino tanalo ka:kiyatawaoma:na:.”

²³ Ebene Ya:sute ebena waloma:tapiatamo polobigate tabo diya ebo analiya, “Godokono kalakala kawonomo la:godolo bitana, mabu la: la:imano balida:mo ebena iyaiya tanalo wadenomamo nulamenamata! ²⁴ Ebema: nale la: analemata, dopamo tetelo Godokono woki awokalimipi ega:walo kawokawo elawodubu iba:te ubi kawonomo iyatinamiya la:le dulama:wenama ebe kawokawo tanalo ulaema; wiyasiya iba:te ka:modobiya; ega:walo ibi ubila la:le dolowiawenama ebe tanalo kolowioma; wiyasiya iba:te ka:modobiya:.”

Samaliya Opo Dubuno Nilakapo Tanalono Oi

²⁵ Ebene Godokono Totomu iyatulamedawa idi ubila Ya:sukono mulo tanalo ka:puima; da: nanitabola: o da: nanitaboa; ebema: ebete pete ebetamo na:pegiya, “Iyatulamedawa, na beda: tanalo osiyodilote uwomua: igilo ebo na:kelaemo?”

²⁶ Ya:sute ebena tabo eba wiyalo negiya, “Godote Bukamo ebena Totomu Tabo dakuloliya,

ebe tanalate a keba kunu kiyatuamenale? Ebe iyaiya tanalono magumu keba kunula:ka:?”

27 Ebe dubute nowamiya, “Godokono Bukate ma kunu gena, ‘A:ma: a:imano Kawodawa Godoko nilakapolo nemalagidilona, a:imano tepo magumunomamo ega:walo a:imano uliyanano elawamo, a:imano elawo kawonomamo ega:walo a:imano woki kawonomamo,’ ega:walo totomu tabo idi ma kunu bitana, ‘A:ma: a:ka:tuwa: a:ma: demalagidilawena, modobola a:ma:le eba kunu a:ma: niyakabolo dokolina ebe lumagi nilakapolo nemalagidilona.’ ”

28 Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: nani tabo geata. A:ma: me tanalo osiyodilawete ebo bigilonama:ta.”

29 Ebe dubute Ya:sukono taboma: ilipote wiyasiya ebena ilipo waminalo ma kunu giya, “Na niyakabolo dokolina, ebe lumagi potelela:ka:? Na poko na:kowalubinamo?”

30 Ya:sute ebena tabo eba wiyalo negiya, “Dubu idite Yelusalema kawo duliyaomolone Yeliko duliyaomolamo eba niwisigitalo pilo dubate ebe lawete ebena pupuliono inamabu pupukulamelemete ebe ebena anagalimiya. Ebena ebena elawote dolopoligi iba:te ebe ebena atepapate gito tolamiya. 31 Ebe tetelo Godotamo kalimagono ikameodawate ebe gabodo eba pitalo ebe pumite niyakabodo gito nodoliatepi. 32 Ebene Libai

gudawate* ka:pete atumu ka:powageli. Dubute dekapitani ebete ebamo pemaigate ebe ebo pumi, wiyasiya ebete walubi ebetamo ka:piyatia:, gito ka:nodoliatepi.

³³ “Ebene ebe gabodo da:piti, dubu idi ebe Yu lumagia:, ebe Samaliya opo dubula,† ebete ebamo pemaigate ebe dubu da:pumi ebenu tepo magumulo nilakapo kawonomo piyati. ³⁴ Ebete ebetamo pete olibi kikopuno ii ega:walo wade mulamula ebenu bugomamo abutilamelemete kaliku apuapuamo gito matuolamolemi. Ebene ebete ebe dubu ebenu donoki-goeo unamo adipite duliyoumolo ida:mo ebo magati, ebe duliyoumololo kapela epate delaonaka ebete ebe motolo ebe dubu wadenomamo nowalubi. ³⁵ Egela idilo Samaliya opo dubute netewa mani moto namutudawatamo eba ikamelo negi, ‘A:ma: me dubu wadenomamo nowalubinatiye. Me manite modoboa:no, nale walo da:ka:pemo a:ma:tamo walo ka:ka:pa:wiyamo.’ ”

³⁶ Ebene Ya:sute tabo moga:melo Godokono

---

* **10:32:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Yu epo magumulo 12 gu na:pola:namiya, me Libai gu ebe idila. Ebe gu kapiyate Godokono woko osiyodilonamiya Yu epo epetapiatamo. Ma kunu Yelusalemalo da:enami ebe Godoko Amamateno Iya Motolo Libai gu dubate woko a:ka:tuwa: osiyodilonamiya, ebene iyaiya duliyoumololo atumu ibi epetapiate Yu epono balidi ibilamole motolo oale alapiopima: eda:onamiya, ega:walo epetapiate Godokono Totomu iyatulamepima: eda:onamiya, ega:walo epetapiate tabo anagiyamidapima: eda:onamiya. † **10:33:** Buka ka:la:mioledawa, a:ma: Samaliya opo epo ega:walo Yu epono dowateui tanalo iyatawama: ubi diyata:emene, modobola a:ma: Luk 9.51-56 buka apuno walubi tabo numiye.

Totomu iyatulamedawatamo negiya, “A:imano woki keba kunula:ka? Pilo dubate danagalimiya ebe dubutamo netewa-kapiyate da:pelamiya, ibi magumulo potele ebe walubidawama: ka:pedile? Ega:walo ebe niyakabolo dokolina ebako lumagimu potele ka:pedile ebetamo nilakapo kawokalima:?”

³⁷ Ebene Godokono Totomu iyatulamedawate tabo eba wiyalo negiya, “Yua: lumagi kapiyate ebe kawonomamo pa:nilakapoimi.”

Ebene Ya:sute negiya, “A:imano tabo nanitabola. Modobola, a:ma: toawete epatamo nilakapo ma kunu nanawokaliminakiye.”

Ya:sute Matako Ega:walo Ma:liko Ibino Motamo Bae Nama: Da:nodoliya

³⁸ Ya:sute ebenu waloma:tapiago Yelusalema gabodo eba tolamitalo iba:te duliyoumolo ida:mo da:nemaimiya, ebe tetelo kamiyale idi ebenu mailo Matatela ebete Ya:suko kalakalago naniya ebete ebenu motolo bae ka:penama:. ³⁹ Matakono ekawino mailo Ma:litela, ebenu Ya:sute motamo da:nodoliya Ma:lite ebenu agowa mabuamo pokolite Kawodawa Ya:sukono iyatumi tanalo wadenomamo olowiuti. ⁴⁰ Wiyasiya Matate a:ka:tuwa: bae okalimi tanalo eba osiyodilutalo ebe ubia:noma: eda:te Ya:suko ebo paniya, “Kawodawa, a:ma: na:kuma:wita naimano ekawite na kowalubinita? Tanalo bilibilinomo na a:ka:tuwa: osiyodilolitamo, ebema: modobola a:ma: ebe nana, ebete pete na na:powalubinina!”

⁴¹ Kawodawa Ya:sute ebeno tabo eba wiyalo negiya, “Mata, Mata! A:ma: egege tanalo bilibili-nomo osiyodilolema: woki bilibilinomoma: editata. ⁴² Wiyasiya kapiya tanalote kawonomoma: deda:na, Ma:lite ebe wade tanalo umite elawe, epate walone ebegodone a:kelaema:na.”

11

Ya:sute Godotamo Towetowe Tabo Gela Tanalo Ebe Waloma:tapi Diyatulamiya

Ma:t 6.9-13; 7.7-11

¹ Egela idilo Ya:sute diyamoa: opolo Godago tabo gelitiya. Ebe tanalo dolopoligiya ebe waloma:tapi magumulo idawate ebe naniya, “Kawodawa, Yonete ebe waloma:tapi iyatulami iba:te Godotamo keba kunu da:towetoweonakoma:na;, ebema: modobola a:ma: a ebe atu tanalo na:kiyatuama:.”

² Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “La: Godotamo towetowe tabo ma kunu negelanakiyala;,”

‘Aimano Nabiwi, modobola a:imano talena mailo epate nadipatema:na;,
ega:walo modobola a:ma:le Kawo Elawodawama:
deda:wena
ebe tanalote napawokalamene.

³ ‘Ega:walo modobola a:ma: me egelano bae atamo modobolo nikaema:.

⁴ Ega:walo epetapiate atamo kuba dosiyodilolena,
ale ebe kuba egebolelamete
ka:dodolomatililaemalema;,
ebema: modobola a:ma: atumu

aimano kuba egeboleama:wete
na:dodolomatiliama:.

‘Ega:walo Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta
magumulo
a:ma:le wiyasiya a eba walubilo
a:imano wade gabodo nemagataenakiye.’ ”

⁵ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Diyala, la:
magumulo lumagi idite sele tetenomolo ebena
namutudawatamo tote ma kunu da:negemene,
‘Naimano namutudawa, modobola:ka: a:ma:le
na nowalubina? Natamo netewa-kapiya bae
apuapu nikanama; ⁶ mabu naimano lumagite
mulu opone walo a:kolowami, wiyasiya nagodolo
bae puliyanomola nale ebetamo ikaema!’

⁷ “Wiyasiya moto gulo da:luta, ebete
tabo ma kunu kegemene, ‘Ao, a:ma:
temeteme natamo akoikanama:la:. Na gigiyu
a:kodakodaiminakamo, ega:walo na atumu
guda:go nowatanamo, ebema: modoboa: nale
maigate bae a:ma:tamo ikaema:.’

⁸ “Wiyasiya a:ma:le a:imano namutudawa
toweome tanalo atepa:no, a:ma:tamo beda:
tanalote na:ka:pemaigamene? Iyo, ebete
maigate a:imano iyaiya modoboa: tanalo
ka:modoboilaemene, wiyasiya ebete a:ma:tamo
bae eba ikamelo a:ma: ebena namutudawama:
a:kegemene, mabu ebegodolo kalakala
puliya. Ebema: mabu keleka: ebete
a:ma:tamo walubi diyatimene? Mabu a:ma:
towetowedawagodolo ilipo tanalo kitana;, ebete
a:ma: ebe mabunomoma: kowalubima:ta.”

⁹ Ebene ebe tabono magumu eba awokalimilo Ya:sute negiya, “Nale la:tamo gemo, la: Godoko na:toweoma:la:, ebete la:tamo kikalaema:ta. Iyo, la: ebena wade tanalo nowadiala:, la:le kuimamota, ega:walo la: gigiyu nanakamiala:, ebete la:tamo ka:iyamidamene. ¹⁰ Numa:la:, piyate Godoko da:toweomenaka iba:te ebegodone kelaema:na:, ega:walo piyate ebena wade tanalo dowadinaka iba:te kuima:na:, ega:walo piyate gigiyu danakaminaka ebete iba:tamo ka:iyamidamene. ¹¹ La: magumulo kebe dubu ebena gudute ebe namoma: da:toweomene, wiyasiya ebetamo bu kalu ba:kikaemene? ¹² Ega:walo a:imano gudute a:ma: kakaba kikopuma: da:toweometamene, a:ma: wiyasiya ebetamo gopowaidubu ba:kikama:emene? ¹³ Numa:la:, la: wadewade epoa: wiyasiya la: iyatawalata la:imano guda:tamo wadewade bae ikalaema:, ebema: la:imano Unu Duliyomolono Nabiwi atumu iyatawanomola ebena Wade-talena Uliyana epatamo ikalaema:, piyate ebe da:toweomenaka iba:tamo kikalaemene.”

Ya:suko Ega:walo Biyesibuluko Ibino Tanalo
Ma:t 12.22-30; Mak 3.20-27*

¹⁴ Ebe tetelo tabo kiyawaoa: kuba uliyanagono dubu ebolo okolinami, ebena Ya:sute ebegodone kuba uliyana dalibiya ebete tabo kiyawao ebo wagilimiya. Ebema: epo

---

* **11:13:** Biyesibuluko ebe Saitanakono nopodawa idila, ebete Yu epono opolo Saitanakono opodawama: eda:nami, atumu Tabo epono opolo Monoiko bokolina.

bilibilinomo epetapiate Ya:sukono tanaloma: eba anoanoutalo, ¹⁵ wiyasiya epetapiate negelitiya, “Biyesibulukono elawote ebegodolo bitana. Ebete kubakuba uliyana Kawodawano elawamo alibolenako, Godokono elawamoa:!”

¹⁶ Ebe tetelo epetapiate ubi iyatiya Ya:suko kuba gabamo kowabuga:tama:, ebema: iba:te ebe naniya, “A:ma:godolo Godokono elawo nanitabolo ditana, anoano tanalo idi nosiyodila ebe tanalo atamo kawokalima:ema:.”

¹⁷ Ebema: Ya:sute ibino kuba woki iyatawate iba:tamo negiya, “Numa:la:, kapiya duliomolono epate tetedo dadikanalema:na: ebe duliomolote ka:kubamene, ega:walo kapiya motono epate tetedo dadikanalema:na: ibino motote opamo kekagamene. ¹⁸ Ebema: Saitanakono woki ma kunula, ebete ebene kubakuba uliyana epagodone akalibola:le, mabu ebete eba kunu dowagelemene ebene woko osiyodilo elawote kolopoligomene. La:le naimano tanaloma: negelamata, ‘Ebate kubakuba uliyana Biyesibulukono elawamo alibolenako.’ ¹⁹ Ebe tabo degelaema nanitabola:ka:? Ao, nanitaboa:. La:imano tanebapiate kubakuba uliyana dalibolenaka, ebe elawo iba:tamo potele kikalamenakole? Iyo, Godotela, Saitanatea:! Ebema: ebe la:imano tanebapino wade osiyodilo tanalote la:imano kuba woki awokalimina. ²⁰ Me tanalo nanitabola, nale kubakuba uliyana Godokono elawamo epagodone alibolenakomo, ebema: modobola la: me tanalone kiyatawaomamota, Godokono Kawo Elawodawano tetete la:tamo ebe a:pe.

²¹ “Numa:la:, Saitanako ebe elawodubu idi keba kunula:ka: eba kunula, ega:walo ebete pilolo duwatiya ebe epo ebe ebenu motono inamabula. Ebema: kebe tetelo elawo dubute ebenu gowelaono inamabu uwatete ebe a:ka:tuwa: ebenu moto wadenomamo datila:namene, motono inamabuate wadenomamo ka:pola:nama:na:.

²² Wiyasiya dubu idi ebenu elawote dopo dubuno elawo dodolina, ebe dubute pete gowela tanalo eba posiyodilolo dopo dubu kapanagalimiomene. Ebene ebete ebe dubuno gowelao inamabu ega:walo motono inamabu uwatete ebenu namutupiatamo kanalabaolaemene.

²³ “Nanitabola, kebe lumagite na walubinia:no ebete naimano gowelaodawama: eda:na, ma kunu ebete epo kapiya baiamo magaelema: nago woko osiyodiloa:no wiyasiya ibi iyaiya alibolenako.”

*Kuba Uliyanate Lumagitamo Walo
Da:ka:pemene Ebe Tanalo*

Ma:t 12.43-45

²⁴ Ebene Ya:sute negiya, “Kuba uliyanate lumagi idigodone da:nemaigamene, ebe tetelo ebete gagale opamo tote okoli bai idi kowadinatomene. Wiyasiya ebete wade okoli bai numia:no ebe a:ka:tuwa: ebetamo kegemene, ‘Nale datepimo ebe atu okoli baiamo walo ka:ka:tomamo.’ ²⁵ Ebete walo ka:pete ebe okoli moto wadenomamo moda:midala ega:walo inamabu wadenomamo alomola, ebete ebe moto eba kunu da:ka:puimene, ²⁶ ebenu ebete walo ka:tote sebeni kuba uliyana epetapi kanadabuilite ka:kemagaelemene, iba:te ebe motamo

podolote ebolo kilukulinama:. Numa:la:, walone da:pelaema:na: ebe kuba uliyanate kawokawo kuba ba:posiyodilolenakoma:na:, dopamo dokolinami ebe kapiya kuba uliyanano okoli eba kunua:. O ebe lumagi niyala! Ebe dopamo kela:mo kubadopola, wiyasiya me tetelo ebete kubanomoma: eda:.”

Godokono Nanitabo Kalakala Tanalo

²⁷ Ya:sute me tabo eba kiyawautalo, epo magumulo kamiyale idite ebetamo kawonomamo negiya, “A:ma: dalaimitiyala ega:walo nono a:ma:tamo dikametiya, ebe kamiyaleno kalakala beda: kawonomola:ka:!”

²⁸ Wiyasiya Ya:sute negiya, “Modobola a:ma: nanitabo tanalo idi nemalagidila. Piyate Godokono tabo olowiote ebetamo da:tudila:oma:na:, ebene nanitabo kalakalate ebe epo kapiyagodolo bitanamene.”

Epatano Anoano Tanalo Uima: Ubi Diyatiya

Ma:t 12.38-42

²⁹ Epo bilibilinomate Ya:suko a:wa:midate eba lamota:onalalo ebete iba:tamo negiya, “Me tete epo kubakubanomola! Ibi ubi kawonomola Godokono elawo awokalimino anoano tanalo kuima:, wiyasiya Godote tanalo idi iba:tamo akawokalimene. Nanitabola, ebete ebene woki awokalimidawa Yaonado dawokalimiya, ebe anoano tanalo kapiya iba:tamo ikalamiya. ³⁰ Iyo, Godote Yaonakono okoli tanalodo Niniba kawo duliynomolo epatamo ebene elawo awokalimiya, ebene ebete atumu Epono Naniwido ebene elawo walo kakawokalimene me tetelo dilukuliona ebe

epatamo, wiyasiya anoano tanalo idi iba:tamo a:kosiyodilomene.

³¹ “Ega:walo me tanalo idila. Godote epono tanalo danagilamelelaemene, ebe Kawo Egelalo Siba opo epono Kawo Elawo Kamiyalete maigate la: Yu epo kubakubapima: keka:la:ima:ta, mabu ebe Yua: kamiyalete mulu oponomone piya Isalaela opamo Kawo Elawodubu Solomonokono mulo tabo ka:polowioma:. Ebe tetelo ebe ubila Godokono mulo Solomonogodone laema:, wiyasiya la: tetelo Godote Epono Naniwino tanalo la:tamo eba awokaliminalo, la: ebe tanalo ubia:nola. La: numa:la:, Epono Naniwino mulote Solomonokono mulo nodoliona! ³² Ega:walo Godokono Kawo Egelalo Niniba duliynomolo epate maimiote la: atumu kubakubapima: keka:la:ima:ta, mabu ebe Yua: epate Yaonakono tabo dolowiya iba:te ibino kubane Godotamo olobiliya. Ebe tetelo ibi ubila Godokono tabo Yaonagodone laema:, wiyasiya la: tetelo Godote Epono Naniwino tanalo la:tamo eba awokaliminalo, la: ebe tanalo ubia:nola. La: numa:la:, Epono Naniwino elawote Yaonakono elawo nodoliona!”

Godokono Alote Lumagino Tepo Magumamo Opega Tanalo

Ma:t 5.15; 6.22-23

³³ Ebene Ya:sute negiya, “Lumagite ebene wuiki alo pite wamina baiamo a:kiyatimene, ega:walo ebete bagowo magumamo a:kiyatimene, wiyasiya ebete awokala baiamo kiyatimene, ebene epate ebene moto guamo

da:nodoloma:na: iba:te ebe wade alo ebo ka:nuima:na:

³⁴ “A:imano apeno alo ebe a:imano balidila. Ebema: a:imano balidite wadenomamo da:pukuilaemene a:imano tepo magumuno alote atumu wadenomamo ka:ka:pukuilaemene, wiyasiya balidite wadenomamo pukuilamea:no a:imano ape kawonomote idoko magumulo kitanamene. ³⁵ Ebema: a:ma: nanisiwale, a:imano tepo magumuno alote idokoma: akoeda:la:!” ³⁶ A:imano ape kawonomote alo magumulo ditanamene ega:walo a:imano ape apu idoko magumulo itana:no, ebe tetelo a:ma: kawonomamo ka:pukuilaema:ta, wade wuiki alote a:ma: da:pukuimitana eba kunu.”

Ya:sute Pa:lisi Tanebapi Kawonomamo Danaliya

Ma:t 23.4-7,23-36; Mak 12.40; Luk 20.46

³⁷ Ya:sukono tabo kiyawao dolopoligiya Pa:lisi tanebapi dubu idite ebe naniya ebete ebegodolo bae ka:penama:, ebene Ya:sute ebe dubuno motamo nodolote bae nama: gito nokoliya. ³⁸ Wiyasiya Ya:sute ebene koto ukulalea:no bae nama: da:nokoliya, ebema: ebe Pa:lisi tanebapi dubute kawiya la:wiya. ³⁹ Ebene Ya:sute ebe naniya, “La: Pa:lisi tanebapi la:imano kalili ega:walo meleki unu apu ukulalenakomata, wiyasiya la:imano tepo magumulo da:pola:na ebe inamabu kukulala:wenakoa:, ebema: la:le dosiyodilola:wenakoma ebe pilo tanalo ega:walo kawokawo kuba osiyodilole tanalo epetapi tabokaonomola!” ⁴⁰ Eiye, la: daedale epolata! Godote lumagino unu tama

osiyodilote ega:walo magumu ako-osiyodiliya,
⁴¹ ebema: modobola la:imano melekilo ega:walo
 kalililo beda: inamabuate ka:pola:nale, la:
 inamabua:piatamo gito nikalamola:la:! Iyo, ebe
 tanalo magumudo la:le la:imano tepo magumuno
 kuba kukulalemamota.

⁴² “Nanitabola, la: Pa:lisi tanebapi kuba
 wiya kawonomo kelaemamota! La: la:imano
 pali inamabu bilibilinomo magumulo
 teni apuapu eba anagilamolelo Godotamo
 ebeno apu wadenomamo ikameonakomata.
 Ebe tanalo magumulo la: kapiya tanalo
 da:pesonomo kawotawenakoa;, wiyasiya
 kawokawo tanalonomo epetapi osiyodilolema:
 la: wadenomamo kemalagidilola:wena;, ma
 kunu la: epagodolo tuputupulo kilukula:wena:
 ega:walo Godokono nilakapo kawokalima:wena:.
 Ebema: modobola la: ebe kawokawo tanalo
 nosiyodilolenala: ega:walo atu tetelo egege tanalo
 osiyodilolema: akododolomatila:la:!

⁴³ “Nanitabola, la: Pa:lisi tanebapiate kuba
 wiya kawonomo kelaemamota, mabu balidi
 ibilamole moto gulo la: ubila kawokawo dubuno
 ilukuli bailo ilukulima:, ega:walo la: ubila la:le
 inamabu olowame bailo eba wapata:lamelo
 epate la: ulametate ebo kowalogoletama:!

⁴⁴ Nanitabola, la:tamo da:pemene ebe kuba
 wiyate kawonomoma: keda:mene, mabu la:
 epono a:ela ape waminaole bobo keba kunula:ka:
 eba kunulata! Ma kunu epate iyatawa:
 abale inamabuate da:pola:na, ebema: iba:te
 iyatawaoa:no ebana wapata:lamena.”

⁴⁵ Ebene Godokono Totomu iyatulamedawa

idite Ya:sutamo negiya, “Iyatulamedawa, a:ma: Pa:lisi tanebapi tabamo da:kubailama:wa:, a:ma: ebe tabamo a atumu a:kemalogo:ta!”

⁴⁶ Ya:sute ebeno tabo eba wiyalo negiya, “Iyo, la: Godokono Totomu iyatulamepi, la: atumu kuba wiya kawonomo kelaemamota, mabu la: la:imano totomu tabamo epatamo iyaiya mibomibo tanalo ikalamenakomata! Iyo, la:imano totomu tabo epate mibomibo inamabu okolamo dowaguatena eba kunula, ebema: la:le ibino mibomibo dulama:wenakoma walubi tanalo da:pesonomo idi kiyata:wenako:, koto makupiola:wete gito lamota:onanakomata.

⁴⁷⁻⁴⁸ Nanitabola, la:tamo da:pemene ebe kuba wiya kawonomoma: keda:mene, mabu la:imano ewoniate Godokono woki awokalimipi nanitabolo anakapulamenakiya, wiyasiya ka:lo la: la:imano ewonino iyaiya osiyodilole tanalo kubama: gela:no ibi emoiolenakomata. Eiye! Ebe mabuma: ibino kubate la: magumulo atumu ba:kitana, wiyasiya la: ebe kuba waminalo la:imano ewoniate danakapulamenakiya ebe tuputupupino bobo bai wadenomamo osiyodilolenakomata. Ebema: numa:la:,

ebe tanalote la:imano mena netewa tanalo awokalimina, mabu la:imano tepo magumulo atu kuba osiyodilole ubi ba:ka:pola:na Godokono wokopinomatamo! ⁴⁹ Ebe mabuma: Godokono Mulo Tabote ma kunu gena, ‘Nale epatamo naimano woki awokalimipi ega:walo naimano alibolepi epetapi kanalibolemamo, wiyasiya iba:te ebe wokopi ubia:nola, ebene iba:te ibi epetapi eba anakapulamelolo epetapiatamo

temeteme bikalamenakoma:na:’ ⁵⁰ Ebema: me tete epate kuba wiya kelaema:na:, mabu me opono wagilimi mabune iba:te Godokono woki awokalimipi anakapulamenakiya. ⁵¹ Iyo, A:ibolokono kalimate opamo deka:ka:liya, ebe tanalo wagilimi mabula. Ebene iba:te tuputupu wokopi epetapi bilibilinomo anakapulamete, uwomu tetelo Godoko Amamateno Motolo Sekalayako ebo kanakapumiya, iyo, ebete ebe Motono Talena Bai ega:walo Godotamo kalimagono ikameo bai tetenomolo eba utitalo, iba:te ebe danagalimiya ebete gito a:iya. Ebema: na la:tamo nani tabonomo gemo, me tete epate ebe kuba bilibilinomo mabuma: wiya nanitabolo kelaema:na:!

⁵² “Nanitabola, la: Godokono Totomu iyatulamapi, la:imano kuba wiyate kawonomoma: keda:mene, mabu la:le epono gabo mopilamenamata iba:te Godogodone iyatawa kelaema:!. La: a:ka:tuwa: ebene wade tanalo laema: ubia:nola, ebema: piyate ubi diyatina wiyasiya la:le ibi atumu na:kodiyobolenamata!”

⁵³ Ebene Ya:sute ebe motone da:piwisigiya, ebe tetelo Godokono Totomu iyatulamapi ega:walo Pa:lisi tanebapi iba:te kawonomamo dowate Ya:sukono tanaloma: tabo kubanomamo gela ebo wagilimiya. Ega:walo ebe tetene wagilimite iba:te Ya:sutamo da:pelamenakiya iyaiya tanalo ebo pikiyawaomenakiya, ⁵⁴ mabu ibi ubila ebe kuba gabamo eba wabuga:talo ebete iya tabo kubanu gelo ebe ebo kelaema:.

*Ya:sute Mena Netewa Tanaloma: Tabo
Da:kiyawaiya*

Ma:t 10.26-27

¹ Tete idilo epo bilibilinomate Ya:suko uima: daladabutiya iba:te mupuma:tiua:go pelamitiya, idite idi mupiamidanaki, idite idi mupiamidanaki, eba kunu wigelitiya. Ebe tetelo Ya:sute ebe waloma:tapi nanaliya, “La: nanisiwale! Palowa baete a:ka:tuwa: unamo demaiga, Pa:lisi tanebapino amama tanalo eba kunula. Ebema: mako amama tanalote la:tamo akopemaigala:, mabu ebe amama tanalo ebe ibino mena netewa tanalola. ² Numa:la:, kebe itiole tanalate da:pola:na walone tetelo Godote kawokalilaemene, ega:walo waminaole tanalate da:pola:na walone epate kulamolema:na:.” ³ Ebene la:le idoko tetelo da:kiyawawenakoma, epate wiyasiya alo tetelo kolowioma:na:, ega:walo moto gulo la:le gananalo degelawenakoma, ebe iyaiya tanaloma: iba:te tabo madodo eba adipatelo epo bilibilinomatamo kawokalilaema:na:.”

La: Poko Na:ka:tolema:wenama

Ma:t 10.28-31

⁴ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Naimano namutupiala:, nale la:tamo gemo, ape anakapulame iyatawaopi akotolelama:la: Iba:te la: danakapulametamene, iba:godolo elawo idite a:kitanamene la:imano uliyanano igilo kubailaema:.” ⁵ Ebema: la: poko na:ka:tolema:wenama? Ebe Godotela, la: ebe kapiya na:tolemenala:, mabu ebegodolo elawo bitana epo anakapulamete Ela Opamo

iyalekema:. Iyo, na nani tabo gemo, ebe kapiya na:tolemenala:!

⁶ “Numa:la:, epate paibu piliyo olaola netewa toea maniamo uwatema: gelanaka, ebe olaolano igilo kawokawoa:, wiyasiya Godote ebako da:peso ola kapiya a:ka:dodomatimene.

⁷ Ega:walo me tanalo nanitabola, la:imano watono eke bilibilinomo Godote iyalo tetelo eka:la:mioliya, iyo, la:imano iyaiya tanalo ebete iyatawanomola. Ebema: la: woki bilibilima: akoeda:oala:. Ebono nilakapo olaolatamo nanitabolo bitana, wiyasiya ebono nilakapo la:tamo kawonomoma: eda:te ilukulina tetelo bitanamene!”

*Epono Ololo Apulo Ya:suko Awokalimi Tanalo
Ma:t 10.32-33; 12.32; 10.19-20*

⁸ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Nale la: analemata, kebe lumagite awokala degemene, ‘Na Ya:suko waloma:tadawala,’ na Epono Naniwite atumu Godokono nopopino ololo apulo kegemamo, ‘Me lumagi ebe naimano ekawila.’ ⁹ Wiyasiya kebe lumagite na iyatawa:noma: degemene, na atumu Godokono nopopiatamo ebe iyatawa:noma: ka:kegemamo.

¹⁰ “Ega:walo kebe lumagite Epono Naniwino tanaloma: odiyobo tabo da:kiyawaomene, Godote ebono kuba egeboleme iyatawala, wiyasiya kebe lumagite Godokono Uliyanano osiyodilo tanaloma: kubama: degemene, Godote ebe kuba egebolemete a:ka:dodomatimene.

¹¹ “Ebema: iba:te la:imano tanalo kanagilamelelametama: Yu epono balidi ibilamole motamo la: demagataletamene, ebe

tetelo la:le gabamani dubu ega:walo kawokawo dubu epetapi iba:tamo kebako tabo kegelaema:woki bilibilima: akoeda:oala:, ma kunu, ‘Na beda: tabo na:kegemo? Ega:walo na iba:tamo tabo keba kunu na:ka:wiwamo?’ ¹² Numa:la:, Godokono Uliyanate ebe tetenomolo la:le iba:tamo da:kiyawaema ebe tabo la:kiyatulaema:ta.”

Daedale Inamabu Bilibilinomagodawano Iyatulame Oi

¹³ Ebene epo bilibilinomate Ya:suago da:pola:niya, lumagi idite ibino taneba magumulo ebetamo negiya, “Iyatulamedawa, naimano naniwi nana, aimano nabiwite atamo da:miyapaeami ebe inamabu bilibilinomo ebete wadenomamo nalabalemene.”

¹⁴ Ya:sute ebetamo nowamiya, “Dubu, a:ma: potele kanatiya nale la:imano tanalo anagiyami-dadawama: keda:ma:?” ¹⁵ Ebene ebete epo bilibilinomatamo negiya, “La: nanisiwale! Inamabu uwate ubi tanalote la:tamo akopemaigala:, mabu lumagite inamabu bilibilinomo eba uwatelo nanitabo igilo ebo a:kuimene.”

¹⁶ Ebene Ya:sute iyatulame oi idi iba:tamo ma kunu kiyawaiya, “Inamabu bilibilinomagodawa idite okolinami, ebene opolo pali inamabuate kawonomamo apepeonamiya. ¹⁷ Ebene ebe a:ka:tuwa: ebene wokilo negi, ‘Naimano pali inamabu alomono moto modobolo ka:pola:na:, ebema: na beda: tanalo na:kosiyodilomo?’ ¹⁸ Oe! Na ma kunu kosiyodilomamo. Nale naimano pali inamabu alomono moto anabuulamete olioli moto kawokawo walo ka:ketemotemamo, ebene ebe moto magumamo naimano pali

inamabu ega:walo kawokawo inamabu epetapi kalomomamo. ¹⁹ Ebe tetelo nale naimano tepo magumulo kegemamo, ‘Na kawo dubunomola! Na kawokawo inamabu wadenomamo alomimo, ebema: na ulama epetapi bilibilinomolo kodakoda woko osiyodiloa:no, na bae kena, elawo da:imi obo ka:ni, eba kunu kalakalago gito bokolinamo!’ ²⁰ Wiyasiya Godote ebetamo negi, ‘A:ma: daedale lumagilata! Ka:lo idokolo nale a:imano igilo kelaemamota, ebene a:ma: a:ka:tuwa: a:imano tanaloma: dalomawenamiya ebe inamabu bilibilinomo potele na:kuwatemene?’ ”

²¹ Ebema: Ya:sute ebenu uwomu tabo ma kunu giya, “Lumagi a:ka:tuwa: ebenu tanaloma: inamabu dogodogokobi eba midililo wiyasiya ebenu tepo magumamo Godokono wadewade tanalo alomoa:no, ebe ebako daedale dawala.”

Godoko Nanitabokobi Midi Tanalo

Ma:t 6.25-34

²² Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, “Nale la: analemata, la:imano ilukulio tanaloma: woki bilibilima: akoeda:onala:, iyo, la:le nao inamabu ega:walo pupuliono inamabu uwatema: kawonomamo akomalagidilola:la:.”

²³ Numa:la:, nao inamabu ega:walo pupuliono inamabu iba:te kawokawoma: keda:ona:, mabu nao inamabute lumagitamo nanitabo igilo a:kikaemene, ega:walo pupuliono inamabuate atumu ebenu ape uwomua: tetelo a:kowalubinamene. ²⁴ Ebema: la: owaowa olaolano tanalo nemalagidilala:, iba:te pali inamabu kamiona: ega:walo iba:te pelamete

naono pali inamabu ka:petapionakoa:, iyo, ibino pali inamabu alomono moto puliyala, wiyasiya Godote iba:tamo bae modobolo ikalamenako. Numa:la:, Godokono nilakapo nanitabolo bitana olaolatamo, wiyasiya ebena nilakapo la:tamo kawonomoma: eda:te uwomua: uwomua: tetelo bitanamene. ²⁵ Ebema: la: woki bilibilima: akoeda:oala:. Lumagi ebe a:ka:tuwa: ebena a:e tete egela ida:mo keba kunu na:kiyatimene, ega:walo ebete ebena igilo keba kunu na:kegeyageyaima:tepamene? Gabo puliyala, kitana:! ²⁶ Numa:la: la: la:imano igilo tete da:pesamo geyageyailama:tepalema: modoboa:, ebema: mabu keleka: la: iyaiya tanalo epetapima: woki bilibilinomoma: deda:wenama?

²⁷ “La: me opono kaiyakaiyano tanalo nemalagidilala:, iba:te woko kosiyodilolena: ega:walo pupuliono inamabu kosiyodilolena:. Nale la: analemata, Kawo Elawodubu Solomonote inamabu bilibilinomago-dawanomoma: eda:nami, wiyasiya ebete wadewade tita:gono inamabu da:pupulinaki, ebe kalikuno titi me opono kaiyakaiyano wade titite nodoilina. ²⁸ Numa:la:, me opono uwagate ka:lo napepeuta, dumutu epate elamo kiyalekema:na:, wiyasiya Godote ebe nonoka inamabu tita:gonoma: midilina, ebema: ebete atumu la:tamo pupuliono inamabu modobolo bikalamenakoma:ta. La: me tanalo wadenomamo iyatawaoa:no la:imano nanitabokobi midi tanalo Godotamo kawokawoa:! ²⁹ Ebema: nao inamabu ega:walo obo nio tanaloma: kawonomamo

akomalagidilolenala; ega:walo woki bilibilima: akoeda:onala:. ³⁰ Me opo kawonomolo epate me inamabu woki bilibila:go olena, la: wiyasiya eba kunu akowagelenala; mabu ebe inamabu la:godolo modobolo pola:na:no, la:imano Nabiwite iyalo iyatawanako. ³¹ Ebema: la: Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalo dopamo nowadiala; ebene la:imano modoboa: tetelo ebete la:imano iyaiya tanalo ulamelelametate la:tamo modobolo bikalamenakoma:ta.”

Godokono Unu Duliyomololo Inamabu Dogogokobi Midili Tanalo

Ma:t 6.19-21

³² Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: naimano sipi-goeogoeo taneba da:pesolata, ebema: la: akotoletoleala! Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe wade tanalo la:imano Nabiwi ubila la:tamo ikalaema:.” ³³ Ebema: la: tolama:wete la:imano inamabu bilibilinomo maniamo na:midola:wete nigologolopiatamo mani na:nikalamola:la; iyo, la: ebe gabodo olopoligoa: mani gatele nosiyodilola:la; ma kunu la:imano wadewade inamabuate Godokono Unu Duliyomololo ba:na:pola:lamenama:ta. Ebe inamabuate ebolo a:kolopoligoma:na; iyo, pilo epate a:kuwatema:na: ega:walo nopaiate a:kenalema:na:.” ³⁴ La: nanisiwale! La:imano inamabuate kebolo da:pola:nama:na: la:imano tepo magumuno woki atumu ebolo ka:na:pola:nama:na:.”

Olowiolo Ilukuli Tanalo

³⁵ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: nanisiwale! Diyala, tanalo idite la:tamo da:ba:pemene, ebema: la:imano kaliku pupuliawete nolosiyodilala: ega:walo alo na:piala:.” ³⁶ Iyo, kawo dubuno wokopiate ebena pe tanalo olowiolo keba kunu kemakopelene, modobola la: eba kunu nilukuliniyala: Numa:la:, ebe kawo dubute oli kamiyala:go kapiyama: eda:te soliyomu baine da:pemene, ebena wokopiate ebena pe tanalo dolowima:na: gigiyu kalakalago ebetamo gito ka:iyamidaema:na:.

³⁷ Ebene kawo dubute da:pemene ibino kalakala kawonomoma: keda:mene, mabu iba:te ebetamo olowiolo eba ilukulinalo ebete ibi ebo pulame. Nale la: analemata, ebete ibino olosiyodilo tanalo pulamelelamete ebete ebena lubudino kaliku pepekanate ebe a:ka:tuwa: iba:tamo wiya: wokodawama: eba pa:midilo, wokopiate ilukulite ebete iba:tamo wade bae ebo ka:pikalaemene.

³⁸ Diyala, kawo dubute sele tetelo da:ba:pemene o walo apuamo da:ba:pemaigamene, ebema: wokopiate ebetamo eba olowionalo, ebete iba:tamo da:pemene iba:te kawonomamo kekalakalaoma:na:.

³⁹ “Ega:walo me tanalo idi na:kemalagidilala: Moto namutudawate pilo lumagino pe tete diyatawamene ebete ebe teta:mo kolowionamene, mabu ebe ubia:nola pilo dawate ebena motamo ka:popegama:.” ⁴⁰ Ebema: la: atumu nolosiyodilala:, mabu diyala, la: olowioa:no eba ilukulinalo Epono Naniwite ebo da:ba:pemene.”

Mulo Wokodawa Ega:walo Daedale Wokodawa

*Ibino Tanalo**Ma:t 24.45-51*

⁴¹ Ebema: Pitate Ya:sutamo negiya, “Kawodawa, a:ma: me iyatulame oi a kapiyatamo kegeawa: o epo bilibilinomatamola:ka:?”

⁴² Wiyasiya Kawodawa Ya:sute negiya, “Namu-tudawatamo da:tuduwatanako ebe mulo woko-dawano tanalo keba kunula:ka:? Nanitabola, woko namutudawate ebe lawete wokopi epetapi ulamedawama: kiyatimene, ma kunu ebete ibino bae nao tetelo iba:tamo modobolo kikalam-olemene. ⁴³ Ebene ebe mulodawate woko wadenomamo eba osiyodilonalo, ebenu namutudawate pete ebenu tanalo da:puiimene, ebe woko-dawate kawonomamo kekalakalamene. ⁴⁴ Na la:tamo nani tabo gemo, namutudawate ebe mulo wokodawano tanaloma: eba pekalakalalo, ebete ebe ebenu inamabu bilibilinomo ulamedawama: kiyatimene.

⁴⁵ “Wiyasiya ebe wokodawate kuba woki lawete ebenu tepo magumulo ma kunu degemene, ‘Naimano woko namutudawate tete geyageyadopolo nokolina, samamo kapena:,’ ebe tetelo ebete woko osiyodiloa:no ebenu namutudawano bae kawiya nate elawo da:imi obo ebo ka:nimene, ebema: ebete daedalema: eda:te wokopi dubu ega:walo kamiyale epetapi alukole ebo kowagilimene. ⁴⁶ Ebene ebe daedale wokodawate olowioa:no eba okolinalo ebenu namutudawano pe tanalo a:kiyatawamene. Ebe tetelo namutudawate pete daedale wokodawa kawonomamo panagalimiote kuba osiyodilolepi epetapiago kanalibomene ebenu kuba wiya ka:nelaema:.

47 “Nanitabola, kebe wokodawate ebene namutudawano ubi tanalo iyatawate wiyasiya wade tanalo osiyodiloa:na, namutudawate ebe gaubamo kapanagalimiomene. 48 Wiyasiya wokodawa idite ebene namutudawano ubi tanalo iyatawa:na ebete kuba idi ebetamo dosiyodilomene, namutudawate ebe kuba mabuma: wiya ka:pikaemene wiyasiya kawonomamo akapanagalimiomene. Numa:la:, epate lumagi iditamo wadewade inamabu dikameoma:na: iba:te kawonomamo walo uwatema: ka:kegelama:na:. Eba kunu Godote kebe lumagitamo wadewade tanalo bilibilidopo dikameomene, ebete ebe lumagino okoli magumulo atu wadewade tanalo ba:kolemenakomene.”

*Ya:sute Epono Gowela Mabuma: Eda:na
Ma:t 10.34-36*

49 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Na me opo epatamo Godokono ela ebe adaiyamo, iyo, ibino kuba wiya mabuma: na ubila Godote me opo samamo kemadoema:. 50 Wiyasiya numa:la:, Godoko ubila ebete na a:e magumamo kaduba:midanema:, ebema: ebe tanalote pea:no nale dopamo me opo epono kuba mabuma: wiya idi iba:tamo a:kikalaemo. 51 La: na:kemalagidilawitama nale me opamo milo adaema: pe? Ao, na epatamo milo ikalaema: ka:piya:, ibi anagiyamidalema: piyamo. 52 Numa:la:, naimano iyaiya tabono tanaloma: anagiyamida tanalote epo magumulo ka:pemaigamene. Ebema: me tetene wagilimite moto idilo paibu atu alailama:te da:pola:nama:na:

ibi teta:mo anagiyamidalete, netewa-kapiyate netewapiatamo gowelaopima: keda:ma:na: ega:walo netewate netewa-kapiyatamo atumu gowelaopima: ka:keda:ma:na:. ⁵³ Iyo, iba:te ma kunu ka:gowelaoma:na:, nabiate ibino koiatamo ega:walo koiate ibino nabiatamo, menokobiate ibino buwelemela:tamo ega:walo buwelemela:te ibino menokobiatamo, kamiyala:te ibino awino menokobiatamo ega:walo ebe menokobiate ibino etelamigatamo.”

Ya:sute Epono Iyatawa: Tanaloma: Degiya

Ma:t 16.2-3

⁵⁴ Ebene Ya:sute epo bilibilinomatamo negiya, “La: egelate da:niwisigana eba apulo bubu odolontalo duma:ema, la: ma kunu kegelamamota, ‘Ulamate kowomene,’ ebene ebe tanalote nanitaboma: keda:mene. ⁵⁵ Ega:walo me tanalo idila. La: awa ega:walo siyele ibino gowela tanalo duma:ema ma kunu kegelamamota, ‘Egelate enaenanomoma: keda:mene,’ ebene ebe tanalote nanitaboma: keda:mene. ⁵⁶ Iyo, la: me opola tobolola ibino iyaiya tanalo ulamole iyatawalata, wiyasiya me tetelo Godote la: magumulo dosiyodilolena ebe iyaiya tanalono magumu la: wadenomamo beda:ma: kiyatawawena:? Mabu la: mena netewa epolata!”

A:imano Goweladawago Gelebadima: Eda: Tanalo

Ma:t 5.25-26

⁵⁷ Ebene Ya:sute ebene tabo moga:melo walo na:kegiya, “Beda: mabuma: la: a:ka:tuwa: la:imano tanalo wadenomamo

kanagilama:wena? ⁵⁸ A:ma:tamo da:dowana ebe lumagite a:ma: gabamani dubu kawotamo demagatatamene, la: ebetamo nemaimia:no modobola a:ma: dopamo goweladawago gelebadima: na:nediyala: A:ma: ebe gelebadikobi midia:no, nanitabola, ebete a:ma: kawo dubutamo kemagatama:ta, ebene kawo dubute wiyasiya a:imano kuba anagiyamidametate a:ma: polisi dubutamo eba nalibolo, ebete a:ma: idoko moto guamo ebo ka:niyatima:ta. ⁵⁹ Na a:ma:tamo negemo, a:ma: idoko moto gulo eba nokolilo, gabamani dubute kebako tete wiyama: a:ma: danatamene, a:ma:le ebako wiya modobutinomo modobuta:wete duliynomolamo walo ka:ka:pema:ta, wiyasiya a:ma:le ebe wiya modobutia:no a:ka:pemaigaemene.”

13

La:imano Kubane Olobila:oa:no La: Ka:elaomamota

¹ Ebe tetelo Ya:suago da:pola:niya ebe epo epetapiate ebe naniya Ga:lili opo epono tanaloma:, iba:te sipi-goeogoeo alukolete kalima Godotamo eba ikameolo Paeletekono gowelaopiate iba:tamo pemaimite ebo panakapulamiya. ² Ya:sute wiyasiya ebe epatamo negiya, “La:imano woki keba kunula:ka?: Ga:lili opo epo epetapi kubakubadopola:ka:, wiyasiya Paeletete danakapulami ibi kapiya kubakubanomola:ka?: Godote ibi kapiyatamo dowate kuba wiya ebema: kikalamilé? ³ Ao, eba kunua! Na la:tamo negemo, la: bilibilinomo la:imano kubane olobila:oa:no la: ebe atumu

ka:ka:elaomamota. ⁴ Ega:walo me tanalo idi na:kemalagidilala;, Silomo idili motonomote kagate 18 epo danakapulami, ibino tanaloma: la:imano woki keba kunula:ka:? Ebe da:elaiya ibi kapiyate kubakubanomola:ka;, wiyasiya Yelusalema duliyomolo epo epetapi wadewade epola:ka:? ⁵ Ao, eba kunua:! Na la:tamo negemo, la: bilibilinomo la:imano kubane olobila:oa:no la:atumu ka:ka:elaomamota.”

Noloa: Da:imi Kewano Iyatulame Oi

⁶ Ebene Ya:sute iba:tamo me iyatulame oi tabo negiya, “Dubu idite ebena pali magumamo da:imi kewa ami, ebene ebete walone da:imi tapioma: da:pi da:imi ka:pulamea:. ⁷ Ebema: ebete pali wokodawatamo negi, ‘Numa:, na netewa-kapiya ulamalo me kewalo da:imi dolenamo wiyasiya akulama:lemo. Modobola a:ma: nema:lia mabu me kewate pali ebe kubaimina.’

⁸ “Pali wokodawate wiyasiya negi, ‘Kawodawa, modobola:ka: na me kapiya ulamalo kuma:tepamamo. Na damela walo kelapate kewa mabuamo wade damela goeogoeono neago kaminaolemenatemamo, ⁹ ebema: diyala, ulama idilo kewate da:ba:nolomene. Modobola a me tetelo katepamalema:, a:kema:lima:, wiyasiya noloa:no kema:limamo.’ ”

Ya:sute Wokoa: Talena Egelalo Waba Kuba Kamiyale Wadekobi Da:midiya

¹⁰ Ebene Yu epono wokoa: talena egela idilo Ya:sute ibino balidi ibilamole motolo epo iyatulamiti. ¹¹ Ibino taneba magumulo kamiyale idi okoliti, ebe 18 ulama magumulo kuba uliyante ebetamo dikamiya ebe

temetemete uminami, ebema: ebete tuduwatalo pata:nami, waba uwamidate wadenomamo utima: modobonomoa:. ¹² Ya:sute ebe umite ebe eba ka:milo negiya, “Kamiyale, a:ma: dumitanamiya Godote ebe temetemenno ale epalamiolema:ta!” ¹³ Ebene Ya:sute ebetamo koto dowatiliya, ebe tetenomolo ebete waba uwamidate wadenomamo utite Godotamo kalakala tabo ebo adipatiya.

¹⁴ Wiyasiya balidi ibilamole moto namutu-dawate Ya:sutamo na:dowiya mabu ebete wokoa: talena egelalo ebe kamiyale wadekobi a:midiya. Ebema: ebe dubute epatamo negiya, “Sikisi egela ba:pola:na epate woko osiyodiloma:. La: ebe sikisi egelalo na:pelama:la:, me dubute la:imano teme-teme tanaloma: la: kowalubilitama:, wiyasiya aimano talena egelaloa:!”

¹⁵ Ya:sute wiyasiya ebetamo negiya, “La: mena netewa epolata! Wokoa: talena egelalo la: la:imano kau-goeo o donoki-goeo ibino ale pepalamiola:wete obo nio baiamo emagatalenakomata, a, nanitabola:ka:?”

¹⁶ Wiyasiya me kamiyale ebe A:ibalayamakono buwele idila. Saitanate ebe ¹⁸ ulamalo ala:mo matuomeiya, ebema: Godokono talena egelalo ale ebe walubite ebena ale depalamiolema: ebe wade tanalola!” ¹⁷ Ya:sute ebe tabo da:kiyawaiya ebe tetelo ebe odiyobopi bilibilinomate nilipoutiya, wiyasiya epetapi bilibilinomate nekalakalautiya mabu Ya:sute iyaiya tanalo bilibilinomo wadenomamo osiyodilolenami.

Mastada Kikopuno Iyatulame Oi
Ma:t 13.31; Mak 4.30-32

18 Ebene Ya:sute negiya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalo keba kunula:ka? Nale ebe tanalo beda: ula:mo nakawokalimo? 19 Ebe tanalo ebe mastada kikopu keba kunula:ka: eba kunula. Dubute amite, ebe da:peso kikopute apete kawo kewama: deda:mene, ebe tetelo olaolate pelamete ebe kewa katomolo ba:pilukulionama:na.”

Palowa Bae Gamagamaimino Tuwae Inam-abuno Iyatulame Oi

Ma:t 13.33

20 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, nale ebe tanalo beda: ula:mo nakawokalimo? 21 Ebe tanalo ebe ma kunula. Kamiyale idite modobo palowa lawete gamagamaimino tuwae inamabu kela:mo am-inalete ebo ewegedi, ebene gamagamaimino inamabute palowa lawenomo eba lawelo palowa baete unamo ebo maigi.”

Ta:kumi Gigiyuno Tanalo

Ma:t 7.13-14,21-23

22 Ebene Ya:sute Yelusalema kawo duliyomolamo eba tolo ebete kawokawo duliyomolo epetapi ega:walo egege duliyomololo epo iyatulama:go tiya. 23 Ebe tetelo lumagi idite ebetamo negiya, “Kawodawa, epo bilibilinomo magumulo kapiyakapiyanomate igilo mula: tanalo ba:kelaema:na?”

Ya:sute iba:tamo nowamiya, 24 “La: Godokono Unu Duliyomolono ta:kumi gigiyudo opila:oma:woki kawonomamo niyatinala:, mabu nale la:tamo negemo, epetapi bilibilinomate ebe gigiyudo opila:oma: dowagelema:na: wiyasiya

iba:te a:ka:modoboma:na:.²⁵ Numa:la:, moto namutudawate maigate gigiyu demopimene, ebe tetelo la: balalo putitatawete gigiyu eba panakamilo ka:pegelamamota, ‘Kawodawa, gigiyu na:pa:iyamidaeama:!’ wiyasiya ebete ma kunu kegemene, ‘Na iyatawa: la:imano tanalo. La: kebe epola:ka?’²⁶ Ebe tetelo la: ma kunu kegelamamota, ‘A a:ma:go bae naote da:imi obo a:nionakima:, iyo, a:ma: aimano duliyoumololo epo iyatulamenakiyata!’²⁷ Ebete wiyasiya la:tamo walo ka:kegemene, ‘Na iyatawa: la:imano tanalo, la: kebene ka:pelama:ema? La: kuba osiyodilolepilata, nagodone na:tolama:la:!’²⁸ Ebema: ebe tetelo la: muludopolo nutitatawete, la: Godokono Unu Duliyoumolo magumulo A:ibalayamako, Aisa:keko, Ya:ikoboko, ega:walo Godokono woki awokalimipi bilibilinomo kulaemamota, wiyasiya Godote la: iyabaiamo diyaleketamene, la: lalo eba oliomolelo kawonomamo kiimimamota.²⁹ Numa:la:, ebe tetelo epo bilibilinomate me opo kawonomono apune apune pelamolete, Godote Kawo Elawodawama: deda:na iba:te ebe duliyoumolono soliyomu magumulo ka:pa:pola:nama:na:.³⁰ Nanitabola, ibi bilibilinomo magumulo walogabopiate wiyasiya dopopima: keda:oma:na:, ega:walo dopopiate wiyasiya walogabopima: keda:oma:na:.”

*Ya:sute Yelusalema Duliyoumolono Tanaloma:
Tepo Temeteme Diyatawiya*

Ma:t 23.37-39

³¹ Ebe tetenomolo Pa:lisi tanebapi dubu epetapiate pelamete Ya:sutamo na:pegeliya,

“A:ma: me duliyoumolone iyabaiamo nalaula:, mabu Kawo Elawodubu Elodite a:ma: anakapuima: ubi niyatina.”

³² Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “La: tolama:wete ebe elawoa: tumu gaatamo ma kunu na:negelala:, ‘Ka:lo ega:walo dumutu na kubakuba uliyana epagodone aliboletete temetema:gopi wadekobi ka:midiolemamo, ebene nale pino naimano woko kopoliyamamo.’ ”

³³ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Nanitabola, na ka:lo me duliyoumolone na:tutamo. Ka:lo, dumutu, ega:walo pino nale me gabodo tote Yelusalemamo ka:nemaigamamo. Mabu epate Yelusalemalo Godokono woki awokalimipi anakapulamenakiya, ebema: modoboa: nale duliyoumolo idilo a:ema:, iyo, iba:te na atumu Yelusalemalo nakanakapunaema:na:.”

³⁴ “O Yelusalema, Yelusalema! A:ma:le Godokono woki awokalimipi anakapulamenakota, ega:walo ebete a:ma: kowalubitama: dapalibolenako, a:ma:le ibi nokolamo mapelama:welo akanakapulamenakota. Tete geyageyanomolo na ubi niyatinaimo a:imano epo naimano etakamo kitakeamidalema:, kakabate ebene gudi ditakeamidalenako eba kunu, wiyasiya a:ma: ubia:noma: eda:namiyata! ³⁵ Ebema: umu numita:, a:imano duliyoumolote kubanomo ka:kubamene. Nale a:ma:tamo negemo, a:imano epate na tete geyageyanomolo a:kunaema:na:, wiyasiya a:imano walonepiate Godotamo ma kunu degelama:na:, ‘A:imano mailago da:pita, ale ebe unamo kadipatemalema:!’ ebe tetelo nale walo

da:ka:pemo iba:te na ebo kunaema:na.”

14

Ya:sute Ape Alupae Temetema:go Dubu Wadekobi Da:midiya

¹ Ebene Yu epono wokoa: talena egela idilo Ya:sute bae nama: Pa:lisi tanebapino watodawa idino motamo eba nodolutalo, ebolo da:pola:niya ebe epate ebe balidi kodakodamo umitiya.

² Ebe tetelo dubu idi ape alupae temetemetete duminami, ebete Ya:sukono ololo apuamo da:piya, ³ ebema: Ya:sute Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo Pa:lisi tanebapi dubatamo negiya, “Aimano totomu tabote keba kunu kiyatuamenale? Wokoa: talena egelalo lumagi wadekobi midima: modobola:ka: o kubala:ka:?”

⁴ Wiyasiya iba:te tabo idi kegeliya:, ebene Ya:sute ebe dubu kotamo lawete ebe wadekobi midite ebe ebo nalibiya. ⁵ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “A:imano gudute talena ege-lalo damela gugamo da:negamene, a:ma:le ebe samamo ka:nowalubima:ta, a, nanitabola:ka:? Iyo, ebe atu egelalo a:imano kau-goeote obo gula:mo da:negamene, a:ma: atumu ebe samamo ka:nidimuima:ta.”

⁶ Ebema: iba:te ilipote Ya:sutamo wiya tabo gelama: ka:modobiya:.

Ya:sute Soliyomuno Amama Tanaloma: Diyatu-lamiya

⁷ Ebene tete idilo Ya:sute bae nao bailo eba okolitalo, moto namutudawate dopamo deka:la:miya ebene soliyomu bae ka:penaoma:, ebe dubate da:pelamiya ibi ubila kawokawo

epono ilukuli bailo pilukulima:. Ya:sute ebe tanalo umite iba:tamo iyatulame oi idi ma kunu kiyawaiya, ⁸ “Dubu idite oli kamiyale lawe soliyomu osiyodilo tetelo ebete a:ma: eba:go bae nama: danatamene, ebe tetelo a:ma:le kawodawano okoli baiamo akonokoliala:. Diyala, kawo dubu idite da:ba:pemene, ⁹ ebema: soliyomu namutudawate pete a:ma:tamo ma kunu ka:pegemene, ‘A:ma: eba:, nepauwa! Me kawo baiamo me dubute ka:pokolimene!’ Ebe tetelo a:ma: eba ilipolo da:peso lumagino okoli bainomo kelaema:ta. ¹⁰ Ebema: modobola a:ma: bae nama: da:pa:emene, ebe tetelo a:ma: da:pesodawano okoli bainomote na:pelawiye, ebene soliyomu namutudawate pete a:ma:tamo ma kunu ka:pegemene, ‘Namutudawa, me da:peso okoli bai atepawete, kawo okoli bai nelawa:.’ Ebene bae denauta ebe epo bilibilinomate a:ma: eba umitalo, ebete a:ma: eba kunu kekalakalaima:ta, ¹¹ mabu nanitabola, lumagite ebe a:ka:tuwa: ebe kawoma: da:midimene Godote ebe da:pesoma: ka:midimene, ega:walo kebe lumagite ebe a:ka:tuwa: ebe da:pesoma: da:midimene Godote wiyasiya ebe kawoma: ka:midimene.”

¹² Ebene Ya:sute bae kebe motolo kenitiyale, ebete ebe moto namutudawatamo negiya, “A:ma:le soliyomu dosiyodilaemene ebe tetelo a:imano duliyomolo epo, ega:walo a:imano nanila ekakila, ega:walo a:imano kalima epo epetapi, ega:walo a:imano opolo dilukuliona inamabu bilibila:gopi akoka:la:miala:, mabu ebako epate a:ma:tamo walo ka:ka:wiyaoma:na:.

¹³ Wiyasiya a:ma: soliyomu dosiyodilaemene, ebe tetelo inamabua:pi, agowa kubakubapi, ega:walo balidi tamiolamepi, ebakobako epo neka:la:miye soliyomu baiamo, ¹⁴ mabu iba:godolo inamabu puliyala a:ma:tamo wiyaoma:. A:ma:le eba kunu dosiyodilawenakomene, Godote a:ma:wadenomamo bowalubinakoma:ta, ega:walo tuputupu epate a:e magumune demaimioma:na: ebe tetelo ebete wade wiya idi a:ma:tamo walo ka:kikaema:ta.”

Kawo Soliyomuno Iyatulame Oi

Ma:t 22.1-10

¹⁵ Ebene Ya:suago bae nao bailo da:pola:niya, ibi magumulo lumagi idite ebene tabo olowite ebetamo negiya, “Godote Kawo Elawodawama:deda:na, ebe duliynomololo bae denaoma:na: ebe epate kekalakalaoma:na:, kalakala beda: kawonomola:ka:!”

¹⁶ Ya:sute wiyasiya ebetamo negiya, “Dubu idite kawo soliyomu osiyodilo nopo eba iyatilo tabo dopamo epo epetapi bilibilinomatamo nalibi iba:te ka:pelaema:. ¹⁷ Ebene soliyomu ege late da:pi, ebete ebene wokodawa ebo alibi ebe atu epo ka:kiyawaolamenatoma:. Ebene wokodawate tote iba:tamo na:negi, ‘La: soliyomu baiamo na:pelama:la:, inamabu bilibili-nomo a:modoboilaema:,’ ¹⁸ wiyasiya ibi bilibilini-nomate pelaema: ubia:noma: eda:ote idawate tabo idi genaki, idawate tabo idi genaki, eba kunu wagelitiya.

“Ibino taneba magumulo idawate kawo dubuno wokodawatamo negi, ‘Na pali amio bai maniamo ka:lo elawa:kamo, ebema: na ebe opo

uima: tutamo. Niyata, na a:ka:pemo.’ ¹⁹ Idawate na:kegi, ‘Na teni kau-goeogoeo maniamo ka:lo uwata:kamo, ebema: na iba:godolo woko osiyodiloma: tutamo. Niyata, na a:ka:pemo.’ ²⁰ Idawate walo na:kegi, ‘Na kamiyale ka:lonomo aida:kamo, ebema: na pema: modoboa.’

²¹ “Ebene wokodawate ebene namutu-dawatamo ka:pete ebe epono ubia: tanalo ebe napani. Kawo dubute ebene tabo dolowi, ebete dowate wokodawa ebo ani, ‘A:ma: samonomamo walo na:ka:toa. A:ma: kawo duliyoumolamo nemaigawete, ebe duliyoumolono kawokawo ega:walo egege gabodo eba tolo, inamabua:pi, ega:walo agowa kubakubapi, ega:walo balidi tamiolamepi, ibi bilibilinomo me soliyomu baiamo nemagaeliye.’

²² “Ebene wokodawate walo da:kolowami, ebe tetelo ebete na:pegi, ‘Kawodawa, a:ma:le degeawa:ka nale ebe tanalo a:nosiyodilomo. Epo bilibilinomate a:pelama:, wiyasiya soliyomu bailo tete kawodopo bitana epetapiate ka:pelaema.’

²³ “Ebema: kawo dubute ebetamo na:kegi, ‘A:ma: walo na:ka:toa, tumulo dilukuliona ega:walo iyaiya gabolo dowapata:lamita, ebe epo samamo nowalolatela:wete ibi atumu na:kemagaeliye naimano soliyomu motote ketabokama.’ ²⁴ Ebene ebe kawo dubute ebene moto epatamo olobigate na:kegi, ‘Nale la: nanitabonomolo analemata, nale dopamo deka:la:imo, ka:lo ebe epate ibino ubia: tanalo dawokalima:ka, ibino taneba magumulo

kapiya lumagi idite naimano soliyomu bae a:kenamene.’”

Ya:suko Waloma:ta Tanalo

Ma:t 10.37-38

²⁵ Ebene epo bilibilinomate Ya:suago da:tolamitiya, ebe tetelo ebete polobigate iba:tamo na:pegiya, ²⁶ “Kebe lumagite natamo pema: ubi diyatimene, ebete ebenu nabiwila menokola, ega:walo ebenu kamiyalela gudila, ega:walo ebenu nanila nanikubila ekakila, iyo, ebenu kateneno igilo atumu, ebete ebe tanalo bilibilinomo ginima:mo ilatelea:no, ebete na waloma:enema: a:ka:modobomene. ²⁷ Iyo, nanitabola, kebe lumagite ebenu kewa olotolowa agute na waloma:enea:no, ebete nago kapimiya toma: a:ka:modobomene.

²⁸ “Numa:la;, la:imano taneba magumulo lumagi idite idili motonomo etema: ubi diyatimene, ebete dopamo okolite moto eteno mani uwomu wadenomamo malagidilote, ebegodolo da:pola:na ebe mani ma kunu keka:la:miolemene, ebe moto opoliyama: mani modobola:ka: o modoboa:. ²⁹ Ebete ma kunu wagelea:no ebenu motono alo alomote, ebe tetelo mani opoliyate woko datepamene, epate ebe tanalo uimite ebe eba kalakalatelelo ³⁰ kegelama:na;, ‘Moto etema: dowagilimi wiyasiya opoliyama: elawoa:nola, me ebe dubula!’

³¹ “Ega:walo me tanalo idila. Kawo elawodubu idite kawo elawodubu ida:go gow-elama: dowagelemene, ebete dopamo okolite ebe tanalo wadenomamo eba malagidilutalo ma

kunu kegemene, ‘Naimano 10 taoseni gowelaopi dubate elawodubu idino 20 taoseni dubago gowela modobola:ka?’ ³² Ebete ebenu wokilo modoboa:noma: degemene, elawodubu idite muludopone eba pitalo, ebete ebenu obiale dubu dopamo kanalibolemene. Ebene iba:te kawo elawodubu iditamono nemaimite ka:negelama:na:, ‘La: beda: ubi kiyata:witama ale la:tamo kikalametama:? A ubila la:go milo kiyatima:.’ ”

³³ Ebema: Ya:sute uwomu tabo ma kunu giya, “Naimano tabono kawo magumu ma kunula, kebe lumagite ebenu okoli tanalono bilibilinomo tanalo ginima:mo ilatelea:no, ebete na waloma:enema: a:ka:modobomene.”

Soluno Golate Alatidi Tanalo

Ma:t 5.13; Mak 9.50

³⁴ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Solu wadenomola, wiyasiya lumagi idino soluno golate dalatidimene, ebete walo solukobi midima: a:ka:modobomene.* ³⁵ Numa:la:, epate sosowa ega:walo goeogoeono ne kubanomoma: gelanaka wiyasiya ebako inamabu pali amio baiamo diyalekema:na:, pali inamabuate wadenomamo kapepeoma:na:. Wiyasiya lumagino tepo magumuno solu eba kunua:. Ebenu soluno golate dalatidimene, ebenu igilote kubanomoma: eba eda:lo wade woko walo a:kosiyodilonakomene. Ebema: ebete ebenu igilo walo wadekobi keba kunu na:ka:midimene?

---

* **14:34:** Buka ka:la:mioledawa, me uli tabono magumu ma kunula, solu ebe nanitabokobi mididawano okoli tanalola.

Gabo puliyala! Galagodawa, a:ma: wadenomamo nolowia!”

15

Sipi-goeote Dalatidi Ebe Iyatulame Oi

Ma:t 18.12-14

¹ Egela idilo ta:kese mani elemasigilo uwatepi ega:walo Godokono Totomu Tabo uwatea:pi ibi epetapi bilibilinomate Ya:sutamo pelamiya ebene tabo ka:polowioma:. ² Ebene Pa:lisi tanebapi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepiate eba dowaoalo negeliya, “Numa:la:, me dubute kubakuba epo kalakalago uwatete iba:go bae ebo nanako!”

³ Ebema: Ya:sute me iyatulame oi iba:tamo ma kunu kiyawaiya, ⁴ “La:imano taneba magumulo lumagi idi ebene 100 sipi-goeogoeo da:pola:mena, ebene kapiyate dalatidimene ebete keba kunu na:kowagelemene? Iyo, ebete 99 sipi-goeogoeo epetapi wade uwago nao bailo miyapate, dalatidi ebe sipi-goeo kapiya idi wadinatote ka:nuimene. ⁵ Ebete da:nuimene ebe tetelo ebete agute kalakalago kemagaemene. ⁶ Ebene ebete motamo walo ka:pete ebene namutupi ega:walo ebe niyakabolo dilukulina, ebe epo peka:la:mite iba:tamo ka:pegemene, ‘La: nago kapimiya nekalakalaola:, mabu naimano sipi-goeo tumulo dalatidi nale walo a:kelaemo!’ ”

⁷ Ebema: Ya:sute tabo ma kunu giya, “Nale la: analemata, kapiya lumagite ebene kubane olobigate woki iyakobi da:midimene, ebe tetelo Godokono Unu Duliyomololo kalakala kawonomote kitanamene. Wiyasiya 99 epo

epetapi iba:te a:ka:tuwa: ibi tuputupupima: degelana, ibi mabuma: Godokono kalakalate nanitabolo a:kitanamene.”

Mani Kapiyate Dalatidi Ebe Iyatulame Oi

⁸ “Ega:walo me tanalo idila. Kamiyale idino teni mani da:pola:mena, ebene kapiyate dalatidimene ebe keba kunu na:kowagelemene? Ebete ebene alo pite ega:walo moto gu wadenomamo eba moda:midalo mani wadinatote ebo ka:nuimene. ⁹ Ebene ebete delaemene ebe tetelo ebene namutupi ega:walo ebe niyakabolo dilukulina, ebete ebe epo ka:la:mite iba:tamo kegemene, ‘La: nago kapimiya nekalakalaola:, mabu dalatidi ebe mani nale walo a:kelaemo!’ ”

¹⁰ Ebema: Ya:sute tabo ma kunu giya, “Na la: analemata, kapiya lumagite ebene kubane olobigate woki iyakobi da:midimene, Godokono Unu Duliynomololo ebene nopopiate atumu kawonomamo kekalakalaoma:na:.”

Koite Dalatidi Ebe Iyatulame Oi

¹¹ Ebene Ya:sute tabo idi walo na:kegiya, “Koi netewago dubu okolinami, ¹² ebene ekawite ebene nabiwitamo negi, ‘A:ma:le a:e tetelo natamo ikanaema: degeawia, ebe inamabu ega:walo damela ka:lo natamo nikanama:.’ Ebe tetelo nabiwite ebene inamabu ega:walo mani tulituliya anagiyamidalelamete ebene gudi netewatamo iyaiya ebo ikalamoli.

¹³ “Ebene ekawite bilibili egela ka:lutia:. Ebete nabiwigodone delawi ebe damela kawonomo maniamo midite mani lawete mulu opamo

gito ti, ebolo ebete daedale wokilo kubakuba tanalo eba nosiyodilolelo ebenu mani gito nopoliyali. ¹⁴ Ebene ebe mulu opo kawonomolo bae olopoligo tanalote epatamo ebo pemaigi, ebema: bae kape tanalote ebe kawonomamo lawi. ¹⁵ Ebema: ebete tote ebe opo epono dubu idigodolo woko eba nelawelo, ebete ebe tumamo gito alibi ebenu goeogoeo ka:nulamenama:.

¹⁶ Ebe tetelo epate sosowamo dalomonakiya ebe bae goeogoeoatamo da:pikalamolenaki, ebete tete bilibilinomolo ebe bae naoma: ubi niyatinami, wiyasiya lumagi idite ebetamo nao inamabu kikamenakia:.

¹⁷ “Ebenu egela epetapiate dolopoligiya ebete ebenu woki iyakobi midite negi, ‘Naimano nabiwino wokopiagodolo nao inamabu bilibilinomo ba:pola:na, iba:te a:ka:tuwa: naonama: modoboa:.’ Na wiyasiya malo bae kapelo a:ema: wagenamo! ¹⁸ Modobola na tote naimano nabiwitamo ma kunu ka:negemamo, ‘Aba, na Godotamo ega:walo a:ma:tamo iyaiya kuba tanalo a:nosiyodilolimo, ¹⁹ ebema: na wadenoa: a:ma:le na a:imano guduma: ka:na:ima:.’ Modobola a:ma: na wiyasiya a:imano wiya: wokodawa idima: na:midina:.’ ²⁰ Ebe tetelo ebete maigate ebenu nabiwitamo ebo ti.

“Ebenu ebete mulune eba pitalo, ebenu nabiwite ebe numite ebe kawonomamo nilakapoi-ilo ebetamo na:puligate ebe eba na:wiyamidalo ebo naboeti. ²¹ Ebenu gudute negi, ‘Nabiwi, na Godotamo ega:walo a:ma:tamo iyaiya kuba tanalo a:nosiyodilolimo, ebema: na wadenoa: a:ma:le na a:imano guduma: ka:na:ima:.’

22 “Wiyasiya ebena nabiwite wokodawa iditamoni negi, ‘Wade kalikunomo samamo adaema:wete naimano koitamoni na:pa:pulima; ega:walo lini inamabu ebena kotamoni pipulima:wete agowa pata akona:pupulimiyi.*’

23 Ebene a:ma: toawete oli ape kau-goeo gadinomo nelawa:wete nananagalimiyi. Ale soliyomu bae eba naonalo kekalakalaonamalema; 24 mabu naimano gudu da:i ebete ka:lo igilo walo a:kelawe, ebete iyabaiamo dalatidi wiyasiya nale ebe walo a:kelaemo.’ Ebene ebe tetelo iba:te kalakala ebo wagilimiyi.

25 “Wiyasiya ebe tetelo naniwite nabiwino pali bailo woko ebe nosiyodiluti. Dadimoni ebete woko baine moto tataliamoni eba pemaiganalo mae diyamoni ega:walo kalakala oaleno diyamoni ebo polowini, 26 ebema: ebete wokodawa idi ebetamoni ka:minate nalateda:ni, ‘Me tanalo keba kunula:ka:?’

27 “Wokodawate ebetamoni negeni, ‘A:imano ekawi a:pa:ka, ebema: a:imano nabiwite oli ape kau-goeo gadinomo anagalima:ka. Kalakala kawonomote itana mabu ebete olalatia:na a:ka:pemaigaka!’

28 “Ebe mabuma: naniwite dowanate moto guamo odolo ubia:noma: eda:ni, ebena

---

* 15:22: Ya:suko tetelo lini inamabu ega:walo agowa pata ibino pupuli tanaloni magumu ma kunula. Kawo dubute ebena lini inamabu wokodawatamoni a:kikaemene, wiyasiya ebete ebena elawo ebena gudutamoni eba ikamelo ebena lini inamabu ebetamoni ebo kikaemene. Ega:walo ebena kawo motolo ebena wokopiate agowa patago wapata:laema: talenala, wiyasiya ebena guda:te a:ka:tuwa: agowa patago kowapata:laema:na.

ebeno nabiwite motone pemaiganate ebe na:petoweomeni motamo ka:podolonama:
 29 Ebete wiyasiya ebena nabiwitamo negeni, 'A:ma: numa:, na ulama bilibilinomolo a:imano wokodawama: eba eda:nalo, a:ma:le danana:wenakiya nale ubia:noma: keda:nakia: A:ma:le wiyasiya natamo beda: inamabu kikanama:wia? Eiyee! A:ma: natamo da:peso gautu-goeo kikanama:wea:, nale naimano namutupiago eba naolo kekalakalaoma:!
 30 Wiyasiya a:imano gudu idite a:imano inamabu uwatete, dubu bilibili kamiyala:go kuba eba nosiyodilolelo a:imano mani anatutulateli. Ebene ebe lumagite da:pa:ka, a:ma: ebe kalakalakobi ka:mida:ema: oli ape kau-goeo ebetamo anagalima:kata!'

31 "Ebena nabiwite ebetamo nowamini, 'Naimano gudu, a:ma: okolina tetelo nago okolinata, naimano inamabu bilibilinomo a:imanola. 32 Wiyasiya a:imano ekawite da: ebete ka:lo igilo walo a:kelawe, iyo, ebete iyabaiamo dalatidi ale ebe walo a:kelaema: Ebema: modobola a bae kapimiya eba naonalo kekalakalaonamalema:.' "

16

Dogodogo Dubuno Inamabu Dulamelemenami Ebe Wokodawano Iyatulame Oi

1 Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, "Kawo dubu idite dubu idi iyati ebete ebena inamabu bilibilinomo wadenomamo kulamelemenama: Ebene egela epetapi bilibilinomo da:petoiya, epo epetapiate ebe dogodogo dubu

napaniya, ‘Numa:, a:ma:le diyata:wia ebe wokodawate a:imano inamabu pilo gabodo eba puwateelo ebo nowatutulatenako.’

² “Ebe tetelo kawo dubute ebeno wokodawa ka:mite ebetamo negi, ‘Na ka:lo dolowimo, ebe tanalo keba kunula:ka? A:ma:le naimano woko eba osiyodilonalo kebako kuba kosiyodilola:wenamiya, modobola a:ma: ebe iyaiya tanalo bilibilinomo a:imano woko bukalo wadenomamo na:tuputupuilama:wete ebo nadaiye nale kiyatawama:. Mabu a:ma: modoboa: naimano inamabu ulamedawama: eda:ma:, ebema: a:ma: ka:lo woko katepama:ta.’

³ “Ebene ebe wokodawate ebeno woko baimo eba tolo tepo magumulo na:negi, ‘Kawo dubute naimano woko odiyobi, ebema: na keba kunu na:kowagelemo? Na ubia:nola gowolesi obobole woko osiyodilolema:, na elawoa:nola. Ega:walo na epatamo manima: da:towetoweomo na ilipokobi kolowimamo. ⁴ Oe, na iyatawala! Naimano woko namutudawa eba masigilo epo epetapi naimano namutupima: ka:midilimamo. Nale eba kunu dosiyodilomo, naimano woko olopoligo tetelo ebe namutupiate naimano iyaiya modoboa: tanalo magumulo kalakalago bowalubininakoma:na:’

⁵ “Ebema: ebe tetelo ebete ebeno woko namutudawa ma kunu masigi. Piyate ebe kawo dubutamo mani wiyaolea:no, ebete ibi bilibilinomo ka:la:mite dopodawatamo negi, ‘A:ma: naimano woko namutudawatamo kebako mani ka:wiyawea:?’

6 “Ebate negi, ‘Nale 100 dolomu alono obo* duwatimo, nale ka:wiya.’

“Ebene kawo dubuno inamabu ulamedawate ebetamo negi, ‘Mela, a:ma:le duwata:wia ebe pepa. A:ma:le 100 uwomu egebola:wete wiyasiya 50 dolomu nakulola.’

7 “Ebene ebete tetedawa iditamono negi, ‘A:ma:kebako mani ka:wiya:?’

“Ebete nowami, ‘Nale 1,000 witi-laiso baiko† duwatimo, nale ka:wia.’

“Ebene kawo dubuno inamabu ulamedawate ebetamo negi, ‘Mela, a:ma:le duwata:wia ebe pepa. A:ma:le 1,000 uwomu egebola:wete wiyasiya 800 baiko nakulola.’ Ebene kawo dubuno inamabu ulamedawate wiyaolea:pi bilibilinomatamo ma kunu genaki, iyo, ebete me gabodo ebene woko namutudawa eba masigilo epo bilibilinomo epetapi ebene namutupima:gito midili.

8 “Walone kawo dubute ebene inamabu ulamedawano osiyodilo tanalo iyatawate negi, ‘Oe, ebe beda: mulo kawodawala:ka! Ebete na eba kubainamelo ebe a:ka:tuwa: ebe walubi.’ ”

Ebene Ya:sute ebene iyatulame oino magumu ma kunu awokalimiya, “Me opolo nanitabokobi midia: epate mulonomoma: eba eda:onalo ibino maniamo iyaiya tanalo osiyodilolenaka ibi kowalubilinama: Wiyasiya alo magumulo dilukuliona ebe epate tete epetapilo mulo woki

---

* **16:6:** Yu epate olibi kikopuno ii alono oboma: midilinakiya, kelisini keba kunula:ka: eba kunula. Ega:walo iba:te ebe alono obo maniamo midilima: dolomu magumamo alateonakiya, mako dolomu 20 litama: eda:onamiya. † **16:7:** Yu epagodolo mako baiko 25 kilogalamama: eda:onamiya.

malagidiloo: no ibi a:ka:tuwa: ibino maniamo ibi kowalubilina:.⁹ Nale la: analemata, modobola la: me opono maniamo epo la:imano namutupima: na:midilinala:, ebema: la:imano a:elao tetelo me opono inamabu dolopoligolametamene, Godokono Unu Duliyomololo la:imano namutupiate la: atumu kalakalago kuwatema:ta.

¹⁰ “Nanitabola, kebe lumagite da:peso tanalo wadenomamo dosiyodilomene, ebete kawo tanalo atumu wadenomamo ka:kosiyodilomene, ega:walo ebete da:peso tanalo magumulo delemasigimene, ebete kawo tanalo magumulo atumu ka:kelemasigimene. ¹¹ Ebema: la: me opolo la:imano inamabu tuputupu gabodo ulamena:no, Unu Duliyomololo da:pola:na ebe wadewade tanalo Godote la:tamo a:kikalamoletamene, ¹² ega:walo la:le epetapino inamabu tuputupu gabodo ulamelelamena:no, idawate la:imano inamabunomo la:tamo a:kikalamolema:ta!

¹³ “Ega:walo me tanalo idila, lumagite netewa elawodubatamo wokodawama: eda:ma: mod- oboa:. Ebete eba kunu dowagelemene iditamo eba dowanalo idi nilakapolo bmalagidilon- amene, ega:walo ebete iditamo eba utinalo idi ubia:noma: beda:namene. Ebema: a:ma: atumu, Godotamo ega:walo manitamo kapiya tetelo tuduwatama: modoboa:.”

*Ya:sute Wadewade Tabo Epetapi Da:kiyawaiya
Ma:t 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12*

¹⁴ Yu epo magumulo Pa:lisi tanebapiate mani kawonomamo malagidilolenamiya, ebema: ibi epetapiate Ya:sukono tabo olowite ebe

nekalakalatitiya. ¹⁵ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “La: epono ololo apulo la:imano unu tama wadekobi midilinamata, wiyasiya Godote la:imano tepo magumuno tanalo iyatawala, mabu epate kebe iyaiya tanalo unamo eba wadipalatelelo wadewadepima: degelana, wiyasiya Godote ebe tanalo kuba abale niboma: gena.

¹⁶ “Godote ebenu Totomu Tabo Mosesedo epatamo dikalamiya ega:walo ebenu woki awokalimipiate Bukamo dakuloliya, ebe tagala tanalono tabote pete Yoneko teta:mo ebo pemaigi. Wiyasiya Yoneko tetene wagilimite Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe oli tanalono tabote a:pe, ebenu epetapiate me Wade Tabo eba kiyawaonalo, epo epetapi bilibilinomate olowite ibi ubila Godokono Wade Duliynomolamo ibi a:ka:tuwa: ibino elawamo nopila:oma:.” ¹⁷ Me tanalo nanitabola. Me opo ega:walo tobolo unu ibino inamabuate tete geyageyanomolo eba pola:nalo walone a:ka:tuwa: kolopoligoma:na:, wiyasiya Godokono Totomu Tabo bilibilinomo magumulo madodo da:pesonomo idite a:kolopoligomene, ebenu tabote uwomua: uwomua: tetelo bitanamene.”

¹⁸ Ebene Ya:sute tabo idi kegiya, “Kebe dubute ebenu kamiyale alibutite kamiyale idi delaemene ebete Godokono ololo apulo pilo tanalo kosiyo-dilomene, ega:walo dubute ebenu kamiyale alibutite, idawate ebe kamiyale delaemene ebete pilo tanalo kosiyo-dilomene.”

Inamabu Bilibilinomago Dubu Ega:walo Lasalesiko Ibino Tanalo

¹⁹ Ebene Ya:sute me oi kiyawaiya, “Inamabu bilibilinomago dubu idite okolinami, ebete wiya kawokawo kaliku pupulinaki ega:walo tete bilibilinomolo wadewade nao inamabu ebe naonaki, ²⁰ wiyasiya ebenu moto gigiyu tetelo nigologolo dubute watitanaki, ebenu mailo Lasalesitela, ebenu apelo kani kawokawate pola:menami. ²¹ Ebete inamabu bilibilinomago dubuno bae nao baine opamo da:pa:guditanaki, ebe bae papana naoma: ubi niyatitanaki, wiyasiya gaagaate da:pelamenakiya ebenu kani ebo pema:menaolemenakiya.

²² “Ebene egela idilo nigologolo dubute da:i, Godokono nopopiate ebenu uliyana pelawete Unu Duliyomolamo A:ibalayamatamo gito magatiya, wiyasiya inamabu bilibilinomago dubute da:i, epate ebenu ape pelawete bobamo gito niyatiya. ²³ Ebene inamabu bilibilinomago dawate Ela Opolo temeteme magumulo eba nokolilo, mulunomone na:melete A:ibalayamako ebo numi, Lasalesiago dokoliutiya. ²⁴ Ebe tetelo ebete kawonomamo eba negepatelo negi, ‘Aba A:ibalayama! A:ma: na nilakapoinamelo Lasalesiko napaliba. Modobola ebete ebenu nege koto wui obamo aduba:midate naimano mena gibagibakobi na:pa:midina, mabu na me Ela Opolo temeteme kawonomo a:pelaemo!’

²⁵ “Wiyasiya A:ibalayamate negi, ‘Gudu, a:ma: nemalagidila. A:ma:le opolo dokoliawenamiya ebe tetelo a:ma: wadewade inamabu watenamiyata, wiyasiya Lasalesiko kubakuba inamabu watenami. Ebema: numa:, ka:lo ebete wade kalakalago pa:luta, a:ma: wiyasiya kawo teme-

teme magumulo pa:lutata. ²⁶ Gudu, me tanalo idila. Aimana tetenomolo kawo bolegale bitana, ebema: ale mene la:tamo pa:iwalema: gabo puliyala, ega:walo la:le atamo pa:iwalema: gabo atumu kitana:.’

²⁷ “Ebene inamabu bilibilinomago dubute negi, ‘Aba A:ibalayama, nale a:ma: na:toweoemata, a:ma: naimano nabiwino motamo Lasalesiko nanalibiye, ²⁸ mabu naimano paibu ekaki ba:pola:na. Modobola ebete iba:tamo tote kawiya nananalemene, iba:te me kawo temeteme opamo pelamekapoma:.’

²⁹ “A:ibalayamate wiyasiya negi, ‘Ao! Godokono tabote iba:godolo bitana, ebete Mosesedo epatamo dikalamiya ega:walo ebene woki awokalimipiate ebene Bukamo dakuloliya ebe kawokawo tabo. Modobola iba:te ebe iyaiya tanalo olowiote Godokono ubi tanalamo na:tudila:oma:na:.’

³⁰ “Inamabu bilibilinomago dubute negi, ‘Ao, Aba A:ibalayama! Idawate a:ene igilamo maigate iba:tamo da:tomene, iba:te ebe anoano tanalo umite ibino kubane olobila:te woki iyakobi ebo ka:midilima:na:.’

³¹ “A:ibalayamate tabo eba wiyalo negi, ‘Iba:te Moseseko ega:walo Godokono woki awokalimipi dubu epetapiagodone tabo olowioa:no, lumagi idite a:ene iba:tamo da:nemaigamene, iba:te ebe tanalo duima:na: ebe lumagino tabo atumu nanitabokobi a:ka:midima:na:.’ ”

17

Saitanakono Kuba Gabamo Wabuga:ta

Tanaloma: Ya:sute Degiya

Ma:t 18.6-7,21-22; Mak 9.42

¹ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, “Nanitabola, Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta tanalate epatamo kemaimioma:na; wiyasiya kebe lumagigodone demaimioma:na: Godote ebe lumagitamo kuba wiya kawonomo kikaemene! ² Ebema: modobola epate ebe lawete ebene kuwokoba:mo kawo nokolanomo ma:midaomete kewa: kolomamo neba:idiloma:na; gudu da:peso idite ebene kuba magumamo gakapoma:.” ³ Ebema: la: a:ka:tuwa: la:imano tanalo wadenomamo nulamenala:!

“A:imano ekawite a:ma:tamo kuba dosiyodilomene, a:ma:le ebe na:totomutiye, ebene ebete ebene kubane olobigate ebene woki iyakobi da:midimene, a:ma: ebene kuba egebolema:wete na:dodolomatilimiye. ⁴ Iyo, ebete kapiya egelalo a:ma:tamo sebeni kubakuba tanalo osiyodilolete, ebene ebete sebeni teta:mo walo ka:pete ma kunu dakapanatamene, ‘Naimano naniwi, niy-ata. Na walo a:ma:tamo kuba a:kosiyodilomo,’ modobola a:ma:le ebene kuba egebolema:wete ka:dodolomatilima:ta.”

Godoko Nanitabokobi Midi Tanalo

⁵ Ebene Kawodawa Ya:sute dopamo daliboliya Godokono woko ka:nosiyodiloma:, ebe alibolepi dubate ebetamo negiya, “Aimano nanitabokobi midi tanalo kawokawokobi na:midiliama:.”

⁶ Kawodawa Ya:sute eba wiyalo negiya, “Mastada kikopu kawoa:, da:pesonomola. Wiyasiya la:imano nanitabokobi midi tanalote makonoma: deda:mene, la:imano elawote

modoboma: eba eda:lo la:le me kewatamo kegelamamota, ‘A:ma: a:ka:tuwa: a:imano dolodolo magobela:wete, kewa: kolomamo na:toa!’ ebene me kewate la:imano tabamo ka:tuduwatamene.”

Wokodawano Woko Tanalo

⁷ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: me uli tabo wadenomamo nemalagidilala:. Epo magumulo idawate kawo elawodubuma: eda:na ebene ebegodolo wiya: wokopi epetapi bilibilinomo dilukulina, ebene osiyodilo tanalo keba kunula:ka? Kawo elawodubuno wiya: wokodawa idite pali damela obobole woko ega:walo sipi-goeogoeo ulame woko opoliyaleta motamo da:pemene, ebe tetelo ebene kawodawate ebetamo ma kunu ba:kegemene, ‘A:ma: niyalata, a:imano tanalo dopamo na:numa:. A:ma: a:imano bae nawete, walone naimano bae na:pokalimiye?’ ⁸ Ao, kawo elawodubute eba kunu a:kowagelemene, wiyasiya ebete ebene wokodawatamo ma kunu kegemene, ‘Bae okalimino daley: kaliku pula:wete naimano bae nosiyodila, ebene nale bae nao baiamo eba okolilo, a:ma: wadewade bae ega:walo da:imi obo natamo kowadaema:ta. Naimano bae nao tanalo dolopoligomene, a:ma: walone a:imano obo niawete a:imano bae ebo kenama:ta.’

⁹ “Me tanalo nanitabola. Kawo elawodubute ebene wokodawa iyaiya woko osiyodilolema: danamene, ebe tetelo wokodawate ebetamo tuduwatalo ebe woko dopoliyalemene, ebene kawodawate ebetamo eba kalakalalo wiyasiya kawonomamo a:kemoiomene mabu ebe ebene

wokodawano watodawala. ¹⁰ Ebema: la: olowiopi atumu. Kawo Elawodawa Godote la:le kebe iyaiya woko osiyodilolema: danaletamene, modobola la: ebe woko bilibilinomo opoliyala:wete ma kunu kegelamamota, 'A Godokono wokopila. Ebete a beda: tanaloma: kanaile, ale ebenu elawamo kalakalago gito osiyodiloma:, ebema: lumagi idite a moioema: modoboa:. Modobola epate aimano Kawo Elawodawa Godoko kapiya nemoioma:na:!' ”

Ya:sute Teni Kukulakukulago Dubu Wadekobi Da:midoliya

¹¹ Ebene Ya:sute Yelusalema kawo duliyo-molamo eba tolo, ebete Samaliya opo ega:walo Ga:lili opo tetenomodo tiya. ¹² Ebete duliyo-molodi da:pesamo da:piya teni kukulakukulago dubate eba:go palugote mulune ebetamo kawonomamo na:pegeliya, ¹³ “Ya:su, Wade Iyatulamedawa, a:ma: a na:nilakapoiama:!”

¹⁴ Ya:sute ibi muluamo nulamete iba:tamo na:negiya, “La: tolama:wete la:imano ape Godotamo kalimagono ikameopiatamo nanawokalilamolala:.”

Ebene iba:te eba tolanelo, gabo tetelo ibino apete wadekobi ebo nolowia. ¹⁵ Ibino taneba magumulo kapiya idi ebenu apete wadekobi dolowiya, ebete ebe tanalo numite ebenu tabo madodo unamo adipatelo Godoko eba moiolo Ya:sutamalo walo na:ka:piya, ¹⁶ ebenu ebete Ya:sukono agowa mabuamo pegate ebetamo kalakala tabo ebo pa:kiyawaiya. Ebe dubu Samaliya opodawala, ¹⁷ ebema: Ya:sute ebenu tanalo umite epatamo negiya,

“Numa:la;, Godokono elawote teni dubu wadekobi a:midiole, wiyasiya epetapi naini iba:te ka:pelamea:.” ¹⁸ Keleka: mabu me kapela dubu, ebe kapiyate ka:pete ebeno kalakala tabo Godotamo da:pa:kiyawao?” ¹⁹ Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: maigawete na:toa. A:imano nanitabokobi midi tanalote a:ma: wadekobi a:mida:ta.”

Godote Kawo Elawodawama: Deda:na Ebe Tanalono Pemaiga Tete

Ma:t 24.23-28,37-41

²⁰ Ebene Pa:lisi tanebapi dubu epetapiate Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalono pemaiga tetema: Ya:suko dalatediya, ebete ibino tabo eba wiyalo negiya, “Anoano tanalate la: a:kiyatulametamene ma kunu, Godokono Kawo Elawodawano tete netatali. ²¹ Lumagi idite a:da: elemasigi tabo ma kunu kegemene, ‘Numa:la;, ebe wade tanalote owagilimi, mela!’ ega:walo idawate ka:kegemene, ‘La: ebe tanalo ebamo na:numa:la:!’ Wiyasiya Godokono Kawo Elawodawama: eda: tanalo eba kunua;, mabu ebe tanalo tepo magumuno tanalola, iyo, la:tamo iyalo a:pemaigiya.”

²² Ebene ebete ebe waloma:tapiatamo negiya, “Me tetelo Epono Naniwite me opolo eba okolinalo, me opo epate anoano tanalo ebegodolo ulamenaka. Walone tetelo la: ubi kiyatimamota mako egela walo ka:kuma:ema:, wiyasiya la: a:kuma:ema. ²³ Ebe tetelo epetapiate la:tamo ma kunu kegelama:na;, ‘Mela, me anoano tanalo na:puma:la:!’ o ‘Ibe, ebamo na:numa:la:!’

wiyasiya la: ibi akowaloma:tala:la: ²⁴ Nanitabola, molete da:la:uwa:midamene ebe tetelo egelate tobolo unu kawonomo ka:pukuimene, ebema: na Epono Naniwite walo da:ka:pemo naimano pe egelate eba kunu kitanamene, iyo, me opo epo bilibilinomate naimano pe tanalo kuima:na: ²⁵ Wiyasiya nanitabola, ebe tanalote pemaiga:no, dopamo me tete epate na ubia:noma: eda:ote natamo temeteme kawokawonomo kikanamonema:na:

²⁶ “Nanitabola, Nowako tetelo kebako tanalote ka:pemaigiyale, Epono Naniwite walo da:ka:pemene ebe tetelo ebe atu tanalote ka:ka:pemaigamene. ²⁷ Ebe tetelo iba:te bae naota ega:walo elawo da:imi obo kawonomamo niota, dubate kamiyale uwatoleta ega:walo kamiyala:te dubu uwatoleta, iba:te eba kunu eba wagelenalo Nowate kawo peamo ebo opegiya. Ebene ebe tetelo obo kawonomote odolote epo bilibilinomo ebo anakapulamiya. ²⁸ Ega:walo Lotako tetelo demaigiya, ebe atu tanalote eba kunu ka:kemaigamene. Epate bae naota ega:walo elawo da:imi obo kawonomamo niota, ibino inamabu maniamo midioleta ega:walo mani kawonomamo uwateota, pali inamabu amiota ega:walo moto etemoteota, iba:te eba kunu eba wagelenalo ²⁹ Lotate Sodomo duliyaomolone pemaigate ebo alauliya. Ebene ebe egelalo elate Godokono Unu Duliyaomolone opamo pegate ibi bilibilinomate ela magumulo gito a:elaiya. ³⁰ Ebema: Godote Epono Naniwino nanitabo tanalo dawokalimene, ebe tetete eba kunu ka:kitanamene.

31 “Ebe Kawo Egelalo kebe lumagite moto tanatimilo dokolitamene, ebete moto guamo walo a:ka:nopegamene ebena inamabu uwatema; ega:walo tumulo woko dosiyodilutamene ebe lumagite atumu ebena motamo walo a:ka:toamene. 32 Ebema: la: Lotakono kamiyaleno tanalo nemalagidilala!”*

33 Nanitabola, kebe lumagite ebena kateneno ubi gabodo eba tolo ebena igilo Godogodone damoeda:mene, ebena igilote kalatidimene, wiyasiya kebe lumagite ebena igilo Godoko mabuma: datutimene, ebete nanitabo igilo kelaemene. 34 Nale la: analemata, ebe idokolo dubu netewate kapiya ketalo delanama:na; Epono Naniwite penate idi eba pelawenalo idi ebo katepanamene. 35 Ega:walo kamiyale netewate bae delapautama:na; ebete pete idi eba pelawelo idi ebo katepamene. 36 Ega:walo dubu netewate pali bailo dowapaitama:na; ebete pete idi eba pelawelo idi ebo katepamene.”†

37 Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebe nalatediya, “Kawodawa, me tanalate kebolo na:kemaimioma:na?”

Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “Abale inamabute kebolo kitanamene, waliate aleola:go

---

* **17:32:** Buka ka:la:mioledawa, a:ma: me tanalo niyatawa, Godokono elate Sodomo duliyoumolamo da:pegiya, ebe tetelo Lotakono kamiyalete ubi kawonomo iyatiya duliyoumolamo walo ka:tote ebena motono inamabu ka:nuwatema. Ebema: ebe egelalo ebete ela magumulo gito a:iya Sodomo duliyoumolo epo epetapi bilibilinomago. † **17:36:** Luk 17.36 buka apuno tabo Lukute bukamo kakuloliya; wiyasiya ebena buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya.

ebamo ka:guditama:na:.”

18

Amole Kamiyale Ega:walo Tabo Anagilamedawa Ibino Iyatulame Oi

¹ Ebene Ya:sute iyatulame oi idi ebe waloma:tapiatamo na:kiyawaiya, mabu ebe ubia:nola iba:te tete bilibilinomolo Godotamo towetowe tabo gela magumulo iba:te wiya tabo samamo lawea:no elawoa:noma: eda:okapoma:.

² Ebete negiya, “Duliyomolo idilo tabo anagilamedawa dubute nokolinami, ebete Godotamo ka:tuduwatanakia: ega:walo ebete epo ka:nilakapoilamenakia:. ³ Ebe atu duliyomololo amole kamiyale idite na:kokolinami, ebete tete bilibilinomolo tabo anagilamedawatamo penaki ma kunu pegenaki, ‘A:ma:le nago da:gowelaona, ebe lumagitamo kuba wiya nikama:!’

⁴ “Ebene tabo anagilamedawate tete geyageyadopolo ebene tabo kolowinakia:, wiyasiya walone ebete ebene wokilo ma kunu gi, ‘Na Godotamo ka:tuduwatanakoa: ega:walo na epatamo nilakapo kiyatinakoa:, ⁵ wiyasiya me kamiyaletete tete geyageyalo natamo kawo temeteme ikanamena. Nale ebe walubia:no me temeteme tanalote a:kolopoligomene, ebema: modobola nale ebene ubi tanalamo tuduwatalo eba:go gowelaodawatamo kuba wiya kikaemamo!’ ”

⁶ Ebene Kawodawa Ya:sute negiya, “Me tabo anagilamedawa ebe kuba lumagila, wiyasiya ebete degi, modobola la: ebe tabo wadenomamo nemalagidilala:. ⁷ La:imano

woki keba kunula:ka? Godokono epo magumulo piyate idoko tetelo ega:walo egela tetelo ebetamo towetoweolo diimina, ebete iba:tamo wiya ikalamea:noma: ba:keda:mene? Ega:walo ebete ibi walubilima: ubia:noma: eda:lo tete ba:kegeyageyaima:tepamene? ⁸ Ao! Nale la: analemata, ebete ibi walubililo iba:go da:gowelaona ebe epatamo kuba wiya samonomamo ka:pikalaemene, wiyasiya Epono Naniwite da:pemene, ebe tetelo ebete me opo epagodolo nanitabokobi midi tanalo ba:ka:puimene?”

Pa:lisi Tanebadawa Ega:walo Ta:kese Uwatedawa Ibino Iyatulame Oi

⁹ Ya:sute me iyatulame oi idi epo epetapi-atamo ka:kiyawaiya, mabu ibi a:ka:tuwa: ibi tuputupupima: eba gelanalo ebo gelanakiya epo epetapi wadewade epoa: ¹⁰ Ebete negiya, “Dubu netewate Godoko Amamateno Iya Motamo nodoliya Godotamo towetoweoma:, idi Pa:lisi tanebadawala, idi ta:kese mani elemasigilo uwatedawala. ¹¹ Ebene Pa:lisi dubute ebe a:ka:tuwa: utite ebena tanaloma: ma kunu gi, ‘Godo, na a:ma:tamo kalakala tabo kiyawaomo, mabu na me epo epetapidopoa:. Ma kunu na inamabu pilolo kuwatanakoa:, a:da: elemasigi gabodo kepata:nakoa:, ega:walo dubu idino kamiyale pilolo kelawea:. Ega:walo me ta:kese uwatedawate iyaiya kuba dosiyodilolena, na eba kunua: ¹² Na kapiya wuiki magumulo nale netewa egelalo a:imano woko osiyodiloma: bae naoa:no lutanakomo, ega:walo nale

duwatenakomo ebe inamabu bilibilinomo anag-
ilamolete, epetapi teni apuapu magumune idi
kapiya kelawe, idi kapiya kelawe, a:imano apu
a:ma:tamo nanitabonomolo ikamenakomata.’

¹³ “Wiyasiya ta:kese uwatedawate
muludopone nutite, ebete ebenu wato opamo
tuduta:midate eba utitalo ilipago bodolo
anagalimilo negi, ‘Godo, na kawokawo kuba
a:ma:tamo osiyodilolimo, wiyasiya nale a:ma:
na:toweomata, natamo kuba wiya ikanamea:no
na na:nilakapoinama:!’ ”

¹⁴ Ebene Ya:sute negiya, “Na la:tamo negemo,
Godote me amama: lumagino kuba egebolemete
ebete ebenu motamo ebo ti, wiyasiya Pa:lisi
dubu eba kunu kowagelea: Godote ebenu tanalo
ka:tupugaimea:, ebete ebenu kubago eba kunu
ti. Mabu nanitabola, lumagite ebe a:ka:tuwa: ebe
kawoma: da:midimene Godote ebe da:pesoma:
ka:midimene, ega:walo kebe lumagite ebe
a:ka:tuwa: ebe da:pesoma: da:midimene Godote
wiyasiya ebe kawoma: ka:midimene.”

Ya:sute Guda:tamo Koto Dowatiolelamiya

Ma:t 19.13-15; Mak 10.13-16

¹⁵ Ebene epate gudi egege Ya:sutamo nema-
gaeliya, ebete ebenu koto iba:tamo eba watiole-
lamelo Godoko kanama: ebete ibi wadenomamo
kwalubilinama:. Ebe tetelo ebe waloma:tapiate
ebe tanalo umite epo kawiya analelo gudi nodiy-
oboliya, ¹⁶ wiyasiya Ya:sute gudi ebetamo eba
ka:la:milo ebe waloma:tapiatamo negiya, “Gudi
natamo pelaema: modobola. Ako-odiyobola:la:,
mabu mako epate Godote Kawo Elawodawama:
deda:na ebe duliynomolamo ka:nopila:oma:na:.

17 Na la:tamo nani tabo gemo, kebe lumagite gudu da:pesomu aimano Kawo Elawodawa Godoko lawea:no, ebe lumagite ebena Kalakala Duliyo-molamo a:ka:nopegamene.”

Inamabu Bilibilinomago Dubute Ya:sutamo Da:piya

Ma:t 19.16-30; Mak 10.17-31

18 Ebene Yu epono watodawa idite Ya:suko eba alateda:lo naniya, “Wade Iyatulamedawa, na beda: tanalo osiyodilote uwomua: igilo ebo na:kelaemo?”

19 Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma:le na wadedawama: beda:ma: keka:na:miawa? Wadedawa idi puliyala, Godoko kapiyate wadedawanomola. 20 A:ma: Godokono Totomu Tabo iyatawala. Lumagi idino kamiyale pilolo akolawa:la:, lumagi akoanakapuma:la:, inamabu pilolo akouwata:la:, lumagi idino tanaloma: a:da: tabo akokiyawala:, ega:walo a:imano nabiwila menokola ibino tabamo na:tuduwatanakiye.”

21 Wiyasiya ebete Ya:sutamo negiya, “Na da:peso tetene wagilimite me totomu bilibilinomo kodakodalo uwatete kapiya idi kadikanaliya:.”

22 Ya:sute ebena tabo olowite ebetamo negiya, “A:ma:godolo kapiya tanalote ka:modobona:. Modobola epetapiate a:imano inamabu bilibilinomo maniamo uwateometate a:ma:le ebe mani nigologolopi epetapiatamo nanalabaolama:. Ebe tetelo a:ma: walo ka:pa:wete na nowaloma:eniye, ebena a:imano inamabu bilibilinomate Godokono Unu Duliyo-mololo ka:nepola:namene.” 23 Ebete

ebe tabo olowite ebeno tepo magumulo mibonomoma: ediya mabu ebe inamabu bilibilinomagodawanomola.

²⁴ Ya:sute ebe uminate negiya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, inamabu bilibilinomagopiate ebe duliyoumolamo nopila:oma: kodakodanomola! ²⁵ Numa:la:, ka:molo-goeote* kaliku waluono moe iyado nilupigama: kodakodama: eda:na, gaboa:nola. Atumu inamabu bilibilinomagodawate Godokono Kawo Elawodawano duliyoumolamo nopegama: kodakodanomoma: eda:na, gabote nanitabonomolo a:kitanamene.”

²⁶ Ebene Ya:sukono tabo olowiopiate ebetamo negeliya, “A:ma:le degeawa: ebe tabote nanitaboma: deda:mene, piyate modobola:ka: Godote ibino igilo mula:lelaema:?”

²⁷ Ya:sute iba:tamo eba wiyalo negiya, “Epagodolo da:kodakodaona ebe iyaiya tanalo wiyasiya Godogodolo kodakodanomoa:.”

²⁸ Ebene Pitate Ya:sutamo negiya, “A:ma: numa:, aimano motono inamabu bilibilinomo miyapate a:ma: nowaloma:enata.”

²⁹ Ya:sute iba:tamo walo na:kegiya, “Na la:tamo nani tabo gemo, kebe lumagite ebeno moto, o ebeno kamiyale, o ebeno nanila ekakila ega:walo ebeno menokobila nabila gudila, ebe iyaiya tanalo Kawo Elawodawa Godoko

---

* **18:25:** Ya:suko tetelo Yu epono tanalo ma kunula, iba:te alagiote ka:molo-goeogoeo kawokawonomamo ibino woko osiyodilolenakiya. Iyo, iyaiya tete epetapilo ka:molo-goeogoeate ibino inamabu watanakiya mulu opamo, ega:walo tete epetapilo iba:te pema: watenamiya.

mabuma: da:miyapamene, ³⁰ ebete me tetelo wiyasiya Godogodone ebe atu tanalo bilibilinomo walo ka:kuwatemene, ega:walo walone ebete uwomua: igilo ka:kelaemene.”

*Ya:sute Ebeno A:e Tanaloma: Walo Da:kegiya
Ma:t 20.17-19; Mak 10.32-34*

³¹ Ebene Ya:sute ebeno 12 waloma:tapi dubu ebetamo ka:la:mite iba:tamo negiya, “La: nolowiala:, a Yelusalemamo tolamitama:. Ebolo Godokono woki awokalimipiate Epono Naniwi mabuma: Bukamo dakuloliya ebe tanalo bilibilinomate ka:pemaimioma:na:. ³² Iyo, Godote ebe Yua:piatamo kikalaemene, ebene iba:te ebe malogolo eba kalakalatelo ebetamo kowe ka:meolema:na:, ³³ ega:walo iba:te pa:ka:pa:ka:mo ebe a:na:ma:ga:midaote ebene ebe gito kanakapuima:na:, wiyasiya ebete netewa-kapiya egelalo a:ene walo ka:kemaigamene.”

³⁴ Wiyasiya Ya:sute da:kiyawaiya, ebe waloma:tapiate ebe tabono magumu wadenomamo kelawiya:. Ebe tanalote waminalo itani ebema: iba:te wadenomamo kemalagidiliya:.

*Ya:sute Balidi Tamioime Dubu Wadekobi
Da:midia*

Ma:t 20.29-34; Mak 10.46-52

³⁵ Ebene Ya:sute Yeliko kawo duliynomolo niyak-abamo eba penapelo, balidi tamioime dubute gabo niyakabolo okolite manima: epo ebe towe-olamiti. ³⁶ Ebete epo bilibilinomo gabodo

da:petolamitiya, ebe tanalo olowite epetapi ebo alateda:liya, “Beda: tanalote ka:pitale?”

³⁷ Iba:te nowaimiya, “Nasalete duliyoumolo dubu Ya:sute pita.”

³⁸ Ebene ebete tabo kawonomamo gelo negiya, “Ya:su, Da:ibidikono A:la:mu! A:ma:le na na:nilakapoinama:!”

³⁹ Ebe tetelo dopamo da:petolamitiya ebe epate ebe kawiya analo nodiyobiya ebete taboa:no kokolitama:, wiyasiya ebete kawonomamo walo na:kegiya, “Da:ibidikono A:la:mu! A:ma:le na na:nilakapoinama:!”

⁴⁰ Ebene Ya:sute ebamo utite balidi tamio me dubuno tanaloma: negiya, “Ebe nemaga:la:.” Ebete niyakabamo da:piya, ebe tetelo Ya:sute ebe nalatediya, ⁴¹ “A:ma: beda: ubi kiyata:wita nale a:ma:tamo kosiyodiloma:?”

Ebete negiya, “Kawodawa, na ubila inamabu wadenomamo kulamolema:.”

⁴² Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: balidi na:mela:! A:imano nanitabokobi midi tanalote a:ma: wadekobi a:mida:ta.”

⁴³ Ebema: nanitabola, ebe tetenomolo ebena balidite wadekobi dolowiomiya, ebete Godoko eba moiolo Ya:suko ebo waloma:tiya, ebene epo bilibilinomate ebe tanalo umite iba:te atumu Godokono mailo unamo ebo adipatiya.

19

Ya:sute Sa:kiyasekono Motamo Da:tiya

¹ Ebe tetelo Ya:sute Yeliko duliyoumolo magumudo petuti, ² ebe duliyoumololo Sa:kiyaseko nokolinami, ebe ta:kese uwatepino watodawala

ega:walo ebe inamabu bilibilinomagodawala.
³ Ebete ebena tepo magumulo negiya, “Ya:suko kebako dawala:ka:?” ebene ebete ebe kuima: ubi kawonomamo niatiti, wiyasiya ebe gopowai dubula ega:walo epo bilibilinomate Ya:suko a:wa:midiya, ebe mabuma: ebete Ya:suko uima: modoboa:.
⁴ Ebema: ebete epono dopo apuamo puligate, umei kewamo gito nodoliya Ya:suko kuima:, mabu Ya:sute ebe gabodo piti.
⁵ Ebene Ya:sute ebamo pemaigate balidi unamo da:pemeliya, ebe pumite napaniya, “Sa:kiyase, a:ma: samamo na:piwisiga! Na ka:lo egelalo a:imano motolo ka:lutam.”

⁶ Ebe tetelo Sa:kiyasete samamo piwisigate, Ya:suko lawete ebena motamo kalakala kawonomago gito magatiya,
⁷ ebene epo bilibilinomate ebe tanalo umite ubia: tabo ma kunu geliya, “Ebete kuba lumagino motamo a:to.”

⁸ Wiyasiya Sa:kiyasete ebena motolo epono dopo apulo maigate Ya:sutam negiya, “Kawodawa, a:ma: numa:! Ka:lo nale naimano inamabu tulituliya anagiyamidalete, naimano inamabu epetapi nigologolopiatamo kikalamolemamo, ega:walo nale epetapino mani elemasigi gabodo duwatanakimo netewa-netewa teta:mo walo ka:ka:wiaolemamo.”

⁹ Ebene Ya:sute negiya, “Ka:lo egelalo Godokono igilo mula: tanalote me motamo a:pe, mabu me dubu atumu ebe A:ibalayamakono walone gudu idila.
¹⁰ Nanitabola, piyate kuba osiyodilole tanalo magumulo dalatidiolena, ebe epo uwatete ibino igilo ka:mula:lelaema: na Epono Naniwite ebema: piyamo.”

Kawo Dubute Wokopiatamo Mani Dikalamoliya Ebe Iyatulame Oi

Ma:t 25.14-30

¹¹ Ebe tabo dolowiutiya ebe epate iyatawaiya Ya:sute Yelusalema kawo duliynomolo niyakabamo a:pemaiga, ebema: iba:te ibino wokilo negeliya, “Diyala, me tetelo Godokono Kawo Elawodawano tanalote atamo da:ba:pemaigamene.”

Ya:sute ibino tanalo iyatawate iyatulame oi idi iba:tamo ma kunu kiyawaiya, ¹² “Kawo dubu idite mulu opamo tiya, ebe ubila ebe mulu opolo Kawo Elawodubuno gobebobo nelawete, ebete ebene duliynomolamo ebo ka:ka:pema:.” ¹³ Ebete toa:no, dopamo ebene teni wokopi ebetamo ka:la:mite iditamamo 100 mani, iditamamo 100 mani, ma kunu eba ikalamolelo ibi nanaliya, ‘La: me mani nekawokawoilamiyala: naimano pe uwom-uamo.’

¹⁴ “Ebene ebete mulu opolo eba nokolilo, ebene opo epo epetapiate ebetamo dowate ebene walogabo apune tabo atapi ebo aliboliya. Iba:te tolamete tabo ma kunu negeliya, ‘A ubia:nola me dubute aimano Kawo Elawodubuma:eda:ma:, ebete aimano opamo walo a:ka:pemene.’

¹⁵ “Wiyasiya kawo dubute mulu opolo Kawo Elawodubuno gobebobo nelawete ebene duliynomolonomamo walo na:ka:piya. Ebe tetenomolo ebete dopamo piyatamo mani dikalamoliya, ebe wokopi ebetamo na:peka:la:miya ebene mani uwomu iba:godone kiyatawaoma:.” ¹⁶ Dopodawa ebete pete ebetamo na:pegiya, ‘Kawodawa, a:imano 100

maniamo nale 1,000 mani idi osiyodilimo.’
17 Kawo dubute ebetamo negiya, ‘Oe! A:ma: wade wokodawalata! A:ma: da:peso tanalo wadenomamo osiyodiliata, ebema: nale a:ma: teni duliyoumolo ulamedawama: ka:midimamota.’

18 “Ebene tetedawa idite pete ebetamo na:pegiya, ‘Kawodawa, a:imano 100 maniamo nale 500 mani idi osiyodilimo,’ 19 ebene kawo dubute ebetamo negiya, ‘Nale a:ma: paibu duliyoumolo ulamedawama: ka:midimamota.’

20 “Walone tetedawa idite pete ebetamo na:pegiya, ‘Kawodawa, me a:imano 100 manila. A:ma: da:toawiyala, na me mani kalikamo wadenomamo matuomeote epate umia: baiamo ebo iyatiyamo. 21 Na a:ma: tolemenamata mabu a:ma: genegene dubunomolata. Epetapiate dalomonaka a:ma: pa:wete ebe inamabu ba:puwatanakoma:ta, ega:walo iba:te damionaka a:ma: ebe inamabu gito ba:petapionakoma:ta a:ma:le a:ka:tuwa: kenaoaema:.’

22 “Ebema: kawo dubute ebetamo negiya, ‘A:ma: kuba wokodawalata! A:ma:le degeawa:, ebe tabote a:imano kuba awokalimi! Iyo, a:ma: tabo ma kunu egeata, na genegene dubunomola, ega:walo epetapiate dalomonaka nale ebe inamabu ba:puwatanakomo, ega:walo iba:te damionaka nale ebe inamabu gito ba:petapionakomo. 23 Ebema: mabu keleka: a:ma:le naimano mani baneka wokopiatamo ka:nikalama:wiyaya: Iba:te mani uwatete woko idi nosiyodilotaleka: kawodopoma: beda:na:, ebene nale pete a:ma:le natamo atu mani wiyasiya kele unudopamo walo ba:kikanama:wena:.’

24 “Ebene kawo dubute ebene opopi nanaliya, ‘La: ebene 100 mani laema:wete 1,000 maniago dubutamo nikama:la.’

25 “Iba:te wiyasiya ebetamo negeliya, ‘Kawodawa, eba kunua:! Ebe lumagite 1,000 mani iyalo uwati!’

26 “Ebene kawo dubute iba:tamo nowamiya, ‘Na la:tamo negemo, kebe lumagigodolo wadewade woki da:pola:na, idawate ebetamo wadewade tanalo bilibilinomo kikameomene. Wiyasiya kebe lumagigodolo wadewade woki pola:na:no, ebegodolo kebe kapiyakapiya tanalate da:pola:na idawate ebegodone walo ka:kuwatemene. 27 Ega:walo me tanalo idila. Piyate nago gowelaoma: eba wagenalalo ubia:noma: deda:ona nale ibino Kawo Elawodubuma: eda:ma:, la: ibi magaela:wete naimano dopo apulo gowelaono gila:mo gito napanakapulama:la:!’ ”

Ya:sute Yelusalema Kawo Duliyomolo Niyakabamo Da:nemaigiya

Ma:t 21.1-11; Mak 11.1-11; Yon 12.12-19

28 Ya:sute me tabo epatamo gete ibi dopolamete Yelusalema kawo duliyomolo apuamo gito tiya. 29 Ebe tetelo ebete Betapa:gi duliyomolo ega:walo Betani duliyomolo niyakabodo tote Olibi Kewakewa Unu Damelamo ebo nemaigiya, ebene ebete ebe waloma:tapi netewa dopamo eba nalibolelo 30 iba:tamo negiya, “La: ebe tatali duliyomolamo toawete, ebe duliyomolamo da:nemaima:ema donoki-goeo da:peso ala:mo ma:midao ebo ka:nuimamota, lumagite dopamo ebe unamo kokoliya:. Modobola la: ale

pamiawete nemagaiyala. ³¹ Idawate la:tamo degemene, ‘La: ebe beda:ma: kepamiawitama?’ la: wiyasiya ma kunu negeliyala:, ‘Kawodawate donoki-goeo ubila.’ ”

³² Ebene iba:te gabodo tote duliynomolamo eba nemaimilo Ya:sute ibi keba kunu kanaliyale, iba:te ebe iyaiya tanalo eba kunu nulamiya.

³³ Iba:te donoki-goeo da:peso eba pamitalo, ebe goeono namutupiate iba:tamo negeliya, “La: ebe beda:ma: kepamiawitama?”

³⁴ Iba:te tabo eba wiyalo negeliya, “Kawodawate donoki-goeo ubila.” ³⁵ Ebene iba:te donoki-goeo da:peso Ya:sutamoma magaete, ibino watubino kaliku donoki-goeo unamo alomomete, iba:te Ya:suko ibino kotamo adipatete gito owodimiya. ³⁶ Ebe tetelo Ya:sute eba tutalo epate ibino ga:ga:ga:ga: kaliku pupukulamete gabamo apote, ebete ebe unudo tiya.

³⁷ Ebete Olibi Kewakewa Unu Damelane eba niwisigalo Yelusalema kawo duliynomolo niyakabamo da:piya, ebe tetelo ebe dowloma:tanakiya ebe epo bilibilinomate Godotamo kalakala tabo kapimiya kawonomamo wadipalatelelo ebe ebo moiya, mabu iba:te kawokawo anoano tanalo bilibilinomo ulamiya.

³⁸ Iba:te tabo ma kunu gelitiya,

“Godo, a:imano mailago da:pita,
modobola a:ma: ebe Kawo Elawodubu ka-
wokobi na:midiye!

O epala:, la: Godoko moiolo unamo nadipata:la:,
ebe Unu Duliynomolono kalakala tanalono
mabula!”

³⁹ Ebene epono taneba magumulo da:pola:niya ebe Pa:lisi tanebapi dubate Ya:suko kawiya naniya, “Iyatulamedawa, a:ma: waloma:tapi nodiyobola!”

⁴⁰ Ya:sute iba:tamo nowamiya, “Nale la:tamo negemo, me epate na moionea:notaleka: wiyasiya gabono nokolate na eba adipanatenelo kawonomo begelitana.”

*Ya:sute Yelusalema Duliynomolo Epo
Da:liyalamiya*

⁴¹ Ebene Ya:sute Yelusalema niyakabamo pete duliynomolo da:pumiya, ebete iilo ⁴² negiya, “Yelusalema, nale a:imano milo mabuma: deda:namo, a:ma: ebe tanalo niyatawawetaleka: a:ma: ebe milo belawa:wena:, wiyasiya a:ma: naimano nanitabo tanalo uima: modoboa! ⁴³ Nanitabola, tete ebe na:pe a:ma:go gowelaopima: deda:ona, iba:te pelamete a:ma: kapanakopa:midama:ta a:imano epo kanakapulaema:, ebene iba:te a:imano tametame apulo gowolesi kawokawonomo eba obobolelo iyaiya unuunu damela kosiyodilolema:na:, a:imano epate ibino igilo ka:mula:lema: iba:te iyabaiamo alautiokapoma:. ⁴⁴ Ebene piyate a:imano kala ga:dimi magumulo dilukuliona, iba:te ebe epo alukolete kopoliyadigalema:na:, ega:walo a:imano kawokawo moto iyalekete nokola idite nokola idi unulo a:kitanamene. Iba:te ma kunu ka:posiyodiloma:na: mabu Godote a:ma: walubima: da:pe, a:ma: ebe tete anaetoamidawete ebe kelawa:wea!”

Ya:sute Godoko Amamateno Iya Moto Wadekobi Da:midiya

Ma:t 21.12-17; Mak 11.15-19; Yon 2.13-22

⁴⁵ Ebene Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motamo tote, ebe motolo ebete inamabu olowamepi nulamete elawonomamo eba na:na:ma:latelelo ⁴⁶ iba:tamo negiya, “Godokono Bukalo tabo ma kunu bitana, ‘Naimano Moto epate Godoko Amamate Motoma: kegelama:na:,’ la:le wiyasiya pilo epono motoma: a:midimata!”

⁴⁷ Ebema: Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi, ega:walo Yu epono kawokawo dubu epetapi, iba:te Ya:suko anakapuima: gabo ebe waditiya. Wiyasiya egela epetapilo Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motolo epo eba iyatulamitalo, ⁴⁸ iba:te gabo kumiya: mabu epo bilibilinomate Ya:sukono tabo olowioma: ubi kawonomamo iyatilo iba:te eba:go ebo pola:niya.

20

Yu Watowatopiate Ya:sukono Elawo Mabuma: Ebe Dalatediya

Ma:t 21.23-27; Mak 11.27-33

¹ Egela idilo Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motolo epo eba iyatulamitalo Godokono Wade Tabo da:kiyawauti, ebe tetelo Godotamo kalimagono ikameopi elawodubu, Godokono Totomu iyatulamepi, ega:walo kawokawo dubu epetapi, iba:te ebe odiyoboma: ebo pelamiya. ² Iba:te ebe ma kunu palatediya, “A nanaa:, a:ma: me iyaiya tanalo pokono

elawamo kosiyodilola:wena? Ega:walo me elawo a:ma:tamo potele kikametia?”

³ Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “Nale la: dopamo kapiya tanaloma: kalateda:lemamota. Modobola la:le na nananiyala:, ⁴ Yonete epo obamo dowaduba:midaolenaki, ebe elawo ebe-tamo potele kikamile? Godotela:ka: o lumagi iditela:ka:?”

⁵ Ebema: ibi a:ka:tuwa: ibino taneba magumulo negeliya, “Ale degelama: Godote Yonetamo elawo ikami, ebete kegemene, ‘Beda: mabuma: la:le ebena tabo nanitabokobi ka:mida:wea:?’

⁶ Ega:walo a modoboa: ebe ma kunu anama:, me opo lumagite Yonetamo elawo ikami. Epate ebe tabo olowite a nokolamo mapeamete kanakapuaema:na:, mabu iba:te negelana Yoneko ebe Godokono woki awokalimidawala.” ⁷ Ebema: iba:te ibino tepo magumuno woki waminaolelo Ya:sutamona negeliya, “Yonekono elawo mabu a iyatawa:.”

⁸ Ebe tetelo Ya:sute iba:tamo negiya, “Ebema: nale la: atumu akanaletama nale me iyaiya tanalo pokono elawamo kosiyodilolenamo.”

*Tupina Da:imi Pali Atila:pino Iyatulame Oi
Ma:t 21.33-46; Mak 12.1-12*

⁹ Ebene Ya:sute me iyatulame oi epatamo negiya, “Dubute pali osiyodilote tupina da:imi kewa ebo ami, ebe da:imino mailo ebe gala:ipi da:imila. Ebene ebete ebena pali atila:pi dubu epetapiatamo gito atepi, iba:te ebolo woko eba osiyodilonalo ebe pali wadenomamo umilo ebena da:imi kuwatolemenakoma:, ebena ebete mulu opamo tote tete geyageyadopo nokoliatepi.

¹⁰ Da:imi tapio tetelo ebete pali atila:piatamo wiya: wokodawa napalibi, ebete iba:godone da:imino mani magumune ebene kawodawano apu ka:pelaema:, wiyasiya iba:te ebe wokodawa gaubamo anagalimiote inamabua:no gito nalibiya. ¹¹ Ebene ebete wiya: wokodawa idi walo dakapalibi, iba:te ebe eba kanagalimiolo ebe ilipo ikamete atumu gito kalibiya. ¹² Ebene ebete walo idi dakapalibi, ebe netewa-kapiya tete dubula, wiyasiya iba:te ebe bugomokobi midite pali magumune ebe gito neba:idiliya. ¹³ Ebe tetelo pali namutudawate negi, ‘Na keba kunu na:kowagelemo? Modobola nale kawonomamo demalagidilonamo ebe gudu kanalibomamo. Diyala, iba:te ebetamo da:ba:tudila:oma:na.’

¹⁴ “Wiyasiya ebe pali atila:pi dubate ebe gudu pitalo dumiya, iba:te ibino taneba magumulo negeliya, ‘Numa:la:, me gudute nabiwino inamabu namutudawama: deda:mene, ebe gudute na:pe. Ebema: modobola ale ebe anakapumite ebene pali lawenomo kelaemalema:.’ ¹⁵ Ebe tetelo iba:te ebe lawete palino kala magumune neba:idilote gito nanakapumiya.”

Ebema: Ya:sute olowiopiatamo negiya, “La:imano woki keba kunula:ka? Pali namutudawate beda: tanalo na:ka:posiyodilomene atila:pi dubatamo? ¹⁶ Nanitabola, ebete pete ibi panakapulamete ebene pali epetapiatamo ka:pikalaemene.”

Epate ebe tabo olowite negeliya, “Ao, ebe kubate a:ka:pemaigamene!”

¹⁷ Ebema: Ya:sute ibi ulamelo negiya, “Godokono Bukalo ditana me tabono magumu

keba kunula:ka:?

‘Moto etepiate iyabaiamo diyatiya
ebe alote wiyasiya
motono elawo mabuma: eda:na.’

¹⁸ Numa:la:, ebe alono kodakoda ebe nokola keba kunula:ka: eba kunula. Iyo, me nokola unamo degamene ebe lumagite keta:ta:puwatiomene, ega:walo me nokolate lumagi dita:timene kedagodagoimene.”

¹⁹ Ebene Godokono Totomu tabo iyatulamepi ega:walo Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, iba:te iyatawaiya Ya:sute ebe oi ibino tanaloma: giya, ebema: ibi ubila ebe tetenomolo ebe laema:, wiyasiya epo eba tolelamelo walo gito katepiya.

Loma Epono Kawo Elawodubunomo Sisatamo*
Ta:kese Mani Ikameo Tanalo
Ma:t 22.15-22; Mak 12.13-17

²⁰ Ebene Yu watowatopiate Ya:suko laema: gabo eba wadilo dubu epetapiatamo mani ebo ikalamiya iba:te Ya:sutamo tolamete ebe kuba gabamo ka:nowabuga:tama:. Ibi ubila ebegodolo iya tabo olowite ebe tabono tanaloma: Loma gabamanino kapela Kawo Elawodubutamo magatate, ebete ebe ebolo kanakapuima:. ²¹ Ebema:

* **20:19:** Sisako ebe Loma epono Kawo Elawodubunomola, opo kawonomolo ebe kapiya elawonomoma: eda:nami. Ebete ebene gowelaopi iyaiya opamo alibolenaki, ebene iba:te ebe iyaiya opolo eba nilukulionalo epagodone ta:kese mani kawonomo ebo nuwatelamenakiya, ebe maniamo ibino Loma gabamanino iyaiya woko kosiyodilolenama:.

ebe dubate Ya:sutamo pelamete a:da: elemasigi gabodo ebe napaniya, “Iyatulamedawa, a iyatawala a:ma:le da:kiyawawenaka ebe iyaiya tanalo ebe nanitabola, ega:walo a:ma: epo unu nikapiamo kulama:wena:, ma kunu lumagi idi atepalo lumagi idi ebo a:kelawa:emene. Iyo, a:ma: epo Godokono gabo wadenomamo iyatulamenata, ²² ebema: a nanaa:, Loma epono Kawo Elawodubunomo Sisatamo ta:kese mani ikameoma: modobola:ka: o kubala:ka:?” A ebetamo ba:kikameoma: o a:kikameoma:?”

²³ Ya:sute ibino mena netewa tanalo iyatawate iba:tamo negiya, ²⁴ “La: mani kapiya natamo nada:la:. Ebe manilo da:pola:na, mailo ega:walo ololo pokonola:ka:?”

Iba:te ebena tabo eba wiyalo negeliya, “Kawo Elawodubunomo Sisakonola.”

²⁵ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Sisakono inamabu Sisatamo nikameala:, wiyasiya Godokono inamabu Godotamo nikameala:.”

²⁶ Ebene ebe dubate ka:modobiya: epono ololo apulo Ya:suko kuba gabamo kowabuga:tama:, ebema: iba:te eba anoanolo tabo idi kegeliya:.

A:e Magumune Igilamo Maimio Tanalo

Ma:t 22.23-33; Mak 12.18-27

²⁷ A:e magumune maimioa:noma: degelana, ebe epo Sa:diyusi tanebapila.† Ibi epetapiate

---

† **20:27:** Ya:suko tetelo Sa:diyusi epo ebe Yu epono taneba idila, iba:te Pa:lisi tanebapino iyaiya totomu bilibilinomamo ka:tudila:onakia:. Ega:walo epate a:elaote a:ene walo kemaimiote Godotamo da:nemaimioma:na:, ebe tanalo Sa:diyusi tanebapiate nanitabokobi ka:midinamia:, ebema: iba:te ebe atu nanitabokobi midia: tanalamo epo iyatulamenakiya.

Ya:sutamo pelamete tabo ma kunu pegeliya,
²⁸ “Iyatulamedawa, Godokono Bukamo Mosesete
 tabo ma kunu akuloliya, ‘Dubute a:ete kamiyale
 gudia:no datepamene, ebene ekawite ebe
 amole lawete ebene naniwino tanaloma: gudi
 nosiyodilolemene.’ ²⁹ Dopamo tetelo kapiya
 dubuno sebeni koiate nilukulinamiya. Ibi
 magumulo dopo gudute kamiyale lawete
 gudi ulamea:no a:iya, ³⁰ ebene ebene ekawite
 ebene amole kelawete eba kunu kowageliya.
³¹ Ega:walo tetedawa idite atumu kowageliya,
 ebene ebe sebeni atu alailama:te gudia:no eba
 kunu a:elaiya ³² wiyasiya kamiyaleta walone
 gito a:iya. ³³ Ebema: iba:te a:e magumune
 igilamo demaimioma:na:, ebe Kawo Egelalo ebe
 kamiyaleta pokono kamiyalema: na:keda:mene,
 mabu ebe sebeni dubate aida:tepiaya?”

³⁴ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Numa:la,
 me opolo dubate kamiyale uwatolete, ebene
 kamiyala:te atumu dubu akouwatolenaka,
³⁵ wiyasiya Godokono Unu Duliomololo eba
 kunua:. Ebeta kebe epo ebene wadewade
 ga:limapi gudima: deka:la:imene, iba:te
 a:e magumune nanitabonomolo igilamo
 kemaimioma:na:, ebene ebe tetelo iba:te
 kamiyale walo a:ka:piaidiolema:na: ega:walo
 dubu a:ka:puwatolema:na:. ³⁶ Me tanalo ebe
 nanitabola, iba:te a:e magumune emaimiya,
 ebema: iba:te Godokono nopopimu eba
 ilukulionalo walo a:ka:elaoma:na:, wiyasiya
 Godokono gudima: eba eda:olo uwomua:
 igilago bilukulionama:na:. ³⁷ Numa:la:, epate

a:e magumune demaimioma:na; ebe tanalo Mosesete a wadenomamo iyatuamiya. Iyo, ebete me tanalo Godokono Bukamo iyatiya, ma kunu elate kewalo dowaiti wiyasiya kewate kolotolitiya; ebe tetelo Mosesete Kawodawa Godoko ka:milo negiya, ‘A:ibalayamako, Aisa:keko, Ya:ikoboko iba:te uwomua: tetelo poko kamamatene, a:ma: ebe Godotela.’³⁸ Ebema: la: Sa:diyusi tanebapi, la:imano wokilo na:kemalagidilawenama ebe ewonino igilate olopoligoiya? Ao, kolopoligiya; mabu a:elaopiate Godoko kamamatena: wiyasiya piyate igilolo dilukulina ebe eponomate ebe amamatena, iyo, a bilibilinomate ebenu uwomua: igilago ilukulinama:!”

³⁹ Ebe tetelo Godokono Totomu iyatulamepi epetapiate Ya:sutamo negeliya, “Iyo, Iyatulamedawa, a:ma: wadenomamo geata.”

⁴⁰ Nanitabola, ebe tetene wagilimite epate Ya:suko tanalo idima: alateda:ma: na:toletoleutiya.

*Godokono Alibodawa Kelisoko Potelela:ka:
Ma:t 22.41-46; Mak 12.35-37*

⁴¹ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Epate negelana Godokono Alibodawa Kelisoko ebe Da:ibidikono a:la:mula, ebenu walone gudi magumune kawokalamene. Wiyasiya me tanalono magumu keba kunula:ka?⁴² La: numa:la; Da:ibidite Sam Oale Bukamo tabo ma kunu akuloliya,

‘Kawodawa Godote
naimano Kawodawa Kelisotamo nege,

‘A:ma: naimano tumudi apuamo na:pokoliya,
⁴³ ebene a:ma:go gowelaopi
 nale ibi a:imano agowa puti
 baima: ka:midilimamo.’ ’ ”

⁴⁴ Ebene Ya:sute tabo moga:melo walo na:kegiya, “Modobola, la: me tabo eba malagidilolo na nanana:la:, Da:ibidite ebene a:la:mu Kelisoko ebene Kawodawama: ka:milo ebete Godokono tumudi apuamo okolima: giya, ebema: ebe tanalote keba kunu na:ka:pemaigamene?”

*Ya:sute Godokono Totomu Iyatulamepino
 Amama Tanaloma: Degiya*

Ma:t 23.1-7,28; Mak 12.38-40

⁴⁵ Ebene epo bilibilinomate ebene tabo eba olowiutalo Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, ⁴⁶ “La:le Godokono Totomu iyatulamepi wadenomamo nulama:la:. Ibi ubila ga:ga:ga:ga: kaliku pupulote olowame bailo eba wapata:lamelo epate ibi ebo kowalogolema:. Iyo, ibi ubila Yu epono balidi ibilamole moto gulo kawokawo dubuno ilukuli bailo kilukulima:, ega:walo ibi ubila soliyomu osiyodilo tetelo kawokawo ilukuli bailo ka:pola:na:ma:.”

⁴⁷ Ega:walo iba:te amoleamoleno inamabu a:da: elemasigi tanalodo eba uwatelo ebo opoliyalelamenaka, ebene iba:te ebe tanalo kuba:noma: gelalo tolamete Godotamo balidi eba nibilamolelo ga:ga:ga:ga: towetowe tabo ebo negelanaka, mabu ibi ubila epate ibino tanalo umilo ibi wadewadepima: kegelama:.”

idi unulo a:ka:pola:nama:na:, mabu gowelaopi-ate me nokola bilibilinomo mapitaotele opamo iyalekenomo ka:piyalekema:na:.”

Kawokawo Temetema:te Pelaema: Ya:sute Degiya

Ma:t 24.3-14; Mak 13.3-13

⁷ Ebene iba:te Ya:suko nalatediya, “Iyatu-lamedawa, Godokono Moto kubaimi tanalote kebe tetelo na:ka:pemaigamene? A beda: anoano tanalate na:kiyatuaemene tete ebe na:pe ebe tanalote ka:pemaigama:?”

⁸ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “La: nanisiwale. Lumagi idite la: demasigilitamene, la: ebene tabo ako-olowiala:, mabu dubu bilibilinomo epetapiate naimano mailamo pelamete ka:pegelama:na:, ‘Na ebe Kelisotela! Tete ebe na:pe!’ wiyasiya la: ibi akowaloma:tala:la:. ⁹ Ega:walo la:le iyaiya opo epono gowelao tanalo ega:walo ibino gowelao nopo iyati tanalo dolowiaema, ebe mabuma: la: kawonomamo akotoletoleala:. Me tanalate nanitabolo ka:pemaimioma:na:, wiyasiya ebe tete ebe uwomu tetea:.”

¹⁰ Ya:sute iba:tamo walo na:kegiya, “Nanitabola, opo epetapino epate opo epetapino epago ka:gowelaoma:na:, iyo, opo idite opo iditamoo gowela tanalo kosiyodilomene.

¹¹ Ebene kawokawo mumulate iyaiya opo bilibilinomamo ka:pelaema:na:, ega:walo kawokawo gabugabuno temeteme tanalate ebe iyaiya epo kuwatema:na:, ega:walo iyaiya duliynomolo epetapilo epate baea:no kilukulioma:na:, ebene ebe atu tetelo tobolo

unulo iyaiya anoano tanalo ega:walo Godokono elawo awokalimino tanalate ka:pemaimioma:na:.

¹² “Me tanalate maimioa:no kubakubapiate dopamo la: elawamo uwatetate temeteme ebo kikalaema:ta. Iyo, Yu epono balidi ibilamole moto gulo iba:te la:imano tanalo anagilamelelametate la: idoko motamo gito kalomoma:ta, ega:walo na mabuma: iba:te la: iyaiya kawokawo elawodubuno ololo apuamo magataletate, iba:te atumu la:imano tanalo kakanagilamelelaema:ta.

¹³ Ebe tetelo la: wiyasiya iba:tamo naimano Wade Tabote na:kiyawaiyala: ¹⁴ Ebema: la:le ibino ololo apulo eba lamota:onalo la:imano mailo wadekobi keba kunu ka:midila:ema, ebe tetete pemaiga:no la:imano gela tanaloma: woki bilibilima: akoeda:oala: ¹⁵ mabu nale la:tamo mulo woki ega:walo tabo eba ikalamelo, piyate la:go gowelaopima: deda:ona iba:te la:imano nani tabo kubailaema: a:ka:modoboma:na:.

¹⁶ “Ega:walo me tanalo idila. La:imano nabila menokobila, ega:walo nanila ekakila, ega:walo la:imano kalima epo epetapila namutupila, iba:te la:go da:gowelaona ebe kubakubapino kotamo la: kanalomoma:ta, iyo, la: epetapi la:imano epate gito kanakapulaema:ta. ¹⁷ Nanitabola, na mabuma: epo bilibilinomate la:tamo ka:dowaoma:na:, ¹⁸ wiyasiya naimano umi magumulo la:imano watono eke idi kapiyate akalatidimene. ¹⁹ Ebema: la:imano kodakodalo utitata tanalodo la:le la:imano igilo ma kunu ka:mula:lemamota.”

*Yelusalema Kawo Duliyomolo Kubaimi Tanalo
Ma:t 24.15-21; Mak 13.14-19*

20 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Iyaiya opono gowelaopiate pelamete Yelusalema dapanakopa:midama:na;, la: ebe tanalo duma:ema la: kiyatawaomamota ebena olalati tete ebe a:pemaiga. 21 Ebema: gowelaopiate pemaimioa:no, modobola Yudiya opo epate dopamo unuunu damelamo nalautioma:na;, ega:walo Yelusalemalo dilukuliona ibi atumu iyabaiamo na:ka:tolaema:na;. Numa:la;, ebe tetelo piyate tumulo da:pola:nama:na: iba:te kawo duliyoumolono kala ga:dimi magumamo nopila:oma: modoboa;, mabu iba:te ebolo wade opila:o bai a:ka:nuima:na;. 22 Nanitabola, Godote dopamo ebena Bukamo dakuloliya ebe tanalate nanitabonomolo ka:pemaimioma:na;, iyo, ebe tete ebe Yelusalema duliyoumolono kuba wiya lawe egelala. 23 Ebema: numa:la;, lamitulamitu ega:walo nono dikalamena ebe kamiyala:tamo ebe egelate kubanomoma: keda:mene, mabu nanitabola, Godokono kawo dowo tanalonomote Yelusalema epatamo eba itanalo, ibino opolo kawokawo tepo temetema:te ka:pemaimioma:na;! 24 Iyo, gowelaopiate ibi epetapi gowelaono gila:mo kanakapulaema:na;, ega:walo ibi epetapi ala:mo matuolamolete iyaiya mulu opamo kemagatalema:na;, ebena nanitabokobi midia:piate Yelusalema duliyoumolono ibino agowamo ka:mikitama:na;, Godote iba:tamo dikalaemene ebe tete uwomuamo.”

*Epono Naniwino Pe Tete
Ma:t 24.29-31; Mak 13.24-27*

²⁵ “Ebene egela, sagana, ega:walo mawele, ibi magumulo kawokawo anoano tanalate da:pemaimioma:na; me opo kawonomolo epate woki bilibilima: eba eda:olo balidi koba:midaolema:na; iyo, ebe atu tetelo kewa: kolomono kawokawo ulate maimiote kolomo bala dapalukolema:na; iba:te ebe obono diyamo dolowima:na: kawonomamo ka:toletoleoma:na: ²⁶ Ega:walo ebe tetelo tobolo ununo elawoelawo inamabuate kalela:oma:na; ebema: epate me opono kawo olalati tanalo eba makopelelo, iba:te tole kawonomamo lawete elawoa:noma: ebo keda:oma:na: ²⁷ Ebene ebe tetelo Epono Naniwite tobolo unune eba piwisigalo iba:te ebe ebo kuima:na; ebete ebeno elawago ega:walo alo kawonomago ka:pemene. ²⁸ Ebema: me temeteme tanalate maimi dowagilima:na; ebe tetelo la: unamo na:nemeliyala: mabu la:imano igilo mula:le tete ebe netatali.”

Umei Kewano Tanalo
Ma:t 24.32-35; Mak 13.28-31

²⁹ Ebene Ya:sute uli tabo iba:tamo ma kunu iyatulamiya, “La: umei kewa ega:walo iyaiya kewano tanalo wadenomamo nemalagidilala: ³⁰ La:le ibino paa mogoiamidale tanalo dulama:ema, ebe tanalote la: kiyatulamema:ta ulamano tete ebe netatali, ³¹ ebema: me temeteme tanalate maimiolo dulama:ema, la: kiyatawaomamota Godokono Kawo Elawodawano tete ebe na:pe. ³² Na la:tamo nani tabo gemo, me tanalo bilibilinomate dopamo ka:pemaimioma:na; walone me tete epate ebo ka:elaoma:na; ³³ iyo, me opo ega:walo

tobolo unu iba:te kolopoligoma:na:, wiyasiya naimano tabote a:kolopoligomene, uwomua: tetelo bitanamene.”

Olowiolo Ilukuli Tanalo

³⁴ “La: a:ka:tuwa: la: wadenomamo nulamenala:! La: bae nao tanaloma:, ega:walo elawo da:imi obo nio tanaloma:, ega:walo me opono inamabu uwate tanaloma: woki bilibilima: akoeda:onala:. La: nanisiwale, ebe Kawo Egelate samonomamo da:pemaigamene la: kawonomamo da:bela:wa:oma, me tanalo ebe gubite inamabu danagalimi keba kunula:ka: eba kunula. ³⁵ Iyo, ebe Kawo Egelate me opolo dilukuliona ebe epo bilibilinomatamo ma kunu ka:pemene, ³⁶ ebema: tete bilibilinomolo la: olowiolo eba ilukulinalo Godotamo na:towetoweonala:. Ebe tanalo magumulo la:le ebene elawo lawa:wete, kawokawo temetema:te da:pelaema:na: la: ebe iyaiya tanalo magumudo nemaimiawete Epono Naniwino dopo apulo ka:nelamota:onamamota.”

³⁷ Ebene egela epetapilo Ya:sute Yelusalemamo da:penaki ebete Godoko Amamateno Iya Motolo epo piyatulamenaki, wiyasiya didokonaki ebete duliyoumolone walo ka:tonaki Olibi Kawakewa Unu Damelalo ebo nowatanaki. ³⁸ Ebe tetelo epo bilibilinomate duiyanomolo Godoko Amamateno Motamo pelamenakiya ebene tabo ka:polowioma:.

22

Yu Watowatopiate Ya:suko Anakapuima:

*Degelitiya**Ma:t 26.1-5; Mak 14.1-2; Yon 11.45-53*

¹ Unamo Maiga: Palowa Bae Soliyomu* ebenu mailo idi ebe Aduga:la Soliyomula,† ebenu osiyodilo tanalo detataliya, ² ebe tetelo Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi dubu, iba:te Ya:suko anakapumi gabo waditiya, wiyasiya iba:te epo tolelamele awokala kosiyodilutiya:

*Yudasite Ya:suko Laema: Nopo Diyatiya**Ma:t 26.14-16; Mak 14.10-11*

³ Ebene Saitanate Keliyota duliyomolodawa Yudasikono tepo magumamo opegiya, Ya:sukono

---

* **22:1:** Me Unamo Maiga: Palowa Bae Soliyomu ebe Yu epono soliyomu idila. Aduga:la Soliyomu dolopoligomene, egela idilo me soliyomu idi wagilimite iba:te sebeni egela tetelo bosiyodilonakoma:na:. Me soliyomuno magumu ma kunula. Yu epate Isipiti opone Godokono elawamo da:nemaiminiya, ebe idokolo ibino palowa bae osiyodilolenate wadenomamo okaleona:no iba:te gawagawalo ebo tolameniya. Mabu ebe baete unamo maimioma: tetea:nola, ebema: ebe tanalo malagidiloma: Yu epate me soliyomu bosiyodilonakoma:na:. † **22:1:** Aduga:la Soliyomuno mabu ebe Moseseko tetelo wagilimiya. Ebe tetelo Isipiti Kawo Elawodubu Pa:lote Yu epo bilibilinomo uwatete ibi ebenu wiya: wokopima: midiliya, ebema: ebe ubia:nola ibi gito alibolema: ibino Ka:inane opamo. Godote Pa:lokono wato kodakoda tanalo dumiya, ebema: idoko idilo ebete ebenu a:e nopodawa Isipiti opamo napaliboni Isipiti epo bilibilinomono dopo gudi kapanakapulamenama:. Ebene ebe idokolo a:e nopodawate Yu epono gudi aduga:lalenate, wiyasiya Isipiti epono gudinomo anakapulameni. Ebe anoano tanalodo Yu epo bilibilinomate Isipiti opone ebo nemaiminiya, ebema: ebe tanalo malagidiloma: iba:te ulama bilibilinomo magumulo Aduga:la Soliyomu bosiyodilonakoma:na:.

12 waloma:tapino taneba magumulo ebe idila.
 4 Ebete Godotamo kalimagono ikameopino wa-
 towatopi ega:walo Godoko Amamateno Moto
 atila:pi dubu iba:tamo tote nopo ebo niyatiya
 Ya:suko ibino kotamo kiyatima:. 5 Ebe tetelo iba:te
 ebe tanalo olowite kalakalaolo tabo ebo iyatiya
 ebetamo mani kikaema:, 6 ebema: Yudasite ebe
 tabamo tuduwatate, iba:godone tote gabo ebo
 nowadiya epoa: tetelo Ya:suko ibino kotamo kiy-
 atima:.

*Ya:sute Aduga:la Soliyomuno Nao Inamabu
 Osiyodilolema: Tabo Degiya*

Ma:t 26.17-25; Mak 14.12-21; Yon 13.21-30

7 Yu epono osiyodilo tanalo ma kunula, iba:te
 ulama bilibilinomolo Unamo Maiga: Palowa Bae
 Soliyomu nao dowagiliminakiya, ebe dopo ege-
 lalo iba:te Aduga:la Soliyomuno sipi-goeogoeo
 egege alukolenakiya. 8 Ebema: Ya:sute Pitako
 Yoneko ibi netewapi eba nalibolelo negiya,
 “La: toawete Aduga:la Soliyomuno nao inamabu
 na:nosiyodiloliyala:, ale ka:penaoma:.”

9 Iba:te ebetamo negeliya, “Ale kebolo
 na:ka:nosiyodilolema:?”

10 Ebete iba:tamo nowamiya, “La: kawo
 duliynomolamo na:toala:, ebene obo daguwaita
 ebe dubute la:go dupalugomene, la:le
 ebe ebo nowaloma:tiyala:. Ebete kebe
 motamo ka:nodolomene, 11 la: ebe moto
 namutudawatamo ma kunu na:negeliyala:,
 ‘Iyatulamedawate a:ma:tamo ge, moto keleka:
 nale naimano waloma:tapiago Aduga:la
 Soliyomu bae ka:penama:?’ 12 Ebe tetelo ebete la:

moto guamo kemagatalema:ta, unu motolo tete kawo bitana, iyalo osiyodilaka. La: ebolo nao inamabu na:nosiyodiloliyala:.”

¹³ Ebene iba:te tote, Ya:sute kebe tanaloma: kanaliyale, iba:te ebe tanalo nulamete Aduga:la Soliyomuno nao inamabu ebo nosiyodiloliya.

Ya:suko Malagidilo Bae Nao Tanalono Wagilimi Mabu

Ma:t 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Kol 11.23-25

¹⁴ Tete da:peni Ya:sute ebe alibolepi dubago bae nama: ilukuluniya, ¹⁵ ebene ebete iba:tamo negeni, “Na ubi kawonomamo niyatinatimo, nale a:ea:no dopamo me Aduga:la Soliyomu la:go kenama:.” ¹⁶ Ebema: nale la:tamo negemo, nale me soliyomu bae me tetelo walo a:kenamo, wiyasiya Godokono Kawo Elawodawano tete da:pemene, ebe tetelo me soliyomuno magumute nanitabolo dawokalamene nale ebo kenamamo.”

¹⁷ Ebene Ya:sute kalili lawenate Godotamo kalakala tabo genate iba:tamo negeni, “La: me kalili lawa:wete, la: magumulo idite iditamo kikame, idite iditamo kikame, ma kunu nowagela:la:.” ¹⁸ Nale la:tamo negemo, na me tetelo me elawo da:imi obo walo a:ka:nimo, wiyasiya Godokono Kawo Elawodawano tete da:pemene, ebe tetelo nale ebo ka:nimamo.”

¹⁹ Ebe tetelo ebete bae kelawenate Godotamo kalakala tabo genate, wakamionate iba:tamo eba ikalamolenalo negeni, “Me naimano apela, la: mabuma: Godotamo ikaemo. La:le na malagidilonelo me tanalo nosiyodilonakiyala:.”

²⁰ Ebene ibino bae nao tanalo dolopoligoni, ebete kalili walo kelawenate negeni, “Me kalili

ebe Godote epago milolo kilukulinama: oli nopo diyatiya me ebe tanalola. La: mabuma: deka:ka:liyamene, me naimano kalimate ebe nopo kodakodaimina.

²¹ “La: numa:la:! Na anakapunamepiatamo dikanaemene, ebe lumagite nago me bae nao bailo ba:luta! ²² Iyo, ebe nanitabola, Epono Naniwite a:eamo ebe na:to, Godote nopo dopamo diyatiya eba kunu, wiyasiya kebe lumagite ebe anakapumipiatamo dikalaemene, ebe dubute kuba wiya kawonomo kelaemene!”

²³ Ebene ibi a:ka:tuwa: ibi magumulo idite idi ananaki, idite idi ananaki, eba kunu eba wagelenalo negelaniya, “Me kuba potele na:kosiyodilomene?”

Potele Kawodawama: Na:keda:mene

²⁴ Ebe tetelo Ya:suko waloma:tapi magumulo potele kawoma: eda: tanaloma: apaminateui tanalote maigani. ²⁵ Ebene Ya:sute iba:tamo negeni, “Godoko nanitabokobi midia:pino kawokawo elawodubate ibi a:ka:tuwa: ibi eba wadipalatelelo epo epetapi elawamo analenaka iba:te ibino ubi tanalamo ka:tudila:onama:, ega:walo ebe kawokawopi ubila epate ibi walubilipima: eba ka:la:milo ibi ebo kemoiolema:. ²⁶ Wiyasiya la:imano tanalo eba kunua:. Modobola la:imano taneba magumulo kawodawate oli ape lumagi keba kunula:ka: ebakodawama: neda:mene, ega:walo la:imano watodawate atumu ebe wiya: wokodawa keba kunula:ka: ebakodawama: na:keda:mene. ²⁷ Numa:la:, wadewade bae nao bailo dokolita epate ebako lumagi kawodawama:

gelanaka, wiyasiya kebe lumagite ebetamo bae dadaemenako iba:te ebe wiya: wokodawama: gelanaka. Nanitabola, na wiya: wokodawa keba kunula:ka:, nale la:imano taneba magumulo ebako da:pesodawama: eda:namo, ebema: modobola la: atumu eba kunu nilukuliniyala:

²⁸ “Nanitabola, naimano kodakoda tanalo magumulo da:lutanakimo, la:le na katepana:wenakia:, ²⁹ ebema: Nabiwite na Kawo Elawodubuma: keba kunu ka:midiniyale nale la: atumu eba kunu ka:ka:midilimamota. ³⁰ Ebene na Godokono Unu Duliyomololo Kawo Elawodawama: eba neda:lo, la: nago soliyomu bae nawete da:imi obo ebo ka:niomamota, ega:walo la: kawokawo elawodubuno ilukuli bailo ilukula:wete Isalaela 12 gu epono iyaiya tanalo anagilamelelamepima: keda:omamota.”

Ya:sute Pitako Danani, A:ma:le Na Iyatawa:noma: Kegema:ta

Ma:t 26.31-35; Mak 14.27-31; Yon 13.36-38

³¹ Ebene Ya:sute negeni, “Saimono, Saimono, a:ma: nolowia. Dubute witi-laisono tanalo kuima:, da: wadenola: o da: kubanola:, ebete keba kunu kanamogolenakole, Saitanako ubila a:ma: kuba gabamo eba kunu kowabuga:tatama:, ebema: Godote ebe tanalo iyatawate ebetamo modoboma: ge. ³² Ebema: Saimono, nale a:ma: mabuma: Godoko a:toweoma:kamo, ebete a:ma: eba walubilo a:imano nanitabokobi midi tanalote akalatidimene. A:ma: natamo walo da:kolobigaemene, ebe tetelo a:imano ekaki elawokobi na:midiliye.”

³³ Pitate ebetamo nowamini, “Kawodawa, nale a:ma:go idoko motamo tote da:na:emo, na ebe tanaloma: olosiyodilomo.”

³⁴ Ya:sute wiyasiya negeni, “Pita, na a:ma:tamo negemo, ka:lo idokolo kakabate geoa:no a:ma:netewa-kapiya teta:mo na iyatawa:noma:kegema:ta.”

Ya:sute Gowelaono Gili Laema: Degeni

³⁵ Ya:sute iba:tamo negeni, “Nale la: dopamo danaliboletima, la: ma kunu analiamata, ‘Mania:no, ikuwa:no, ega:walo agowa pata:no na:tolamiyala;’ ebema: ebe tetelo la: modoboa:tanalo a:ka:niyatawaima?”

Iba:te nowaiminiya, “Ao, nigologolo tanalo idi ka:numia:.”

³⁶ Ebene Ya:sute iba:tamo negeni, “Ka:lo wiyasiya na tabo idi ma kunu gemo, ale eba tolamelolo la:godolo mani o baeno ikuwa da:pola:lametana nuwatiyala; ega:walo pogodolo gowelaono gili itana:no, modobola ebete ebena lubudino kaliku maniamo na:midite wiyasiya elawo gilite nelaemene. ³⁷ Mabu na la:tamo negemo, Godote naimano tanaloma: ebena Bukamo dakuloliya, tete na:pe ebe tanalote kemaigamene, iyo, buka apuno tabote ma kunu gena, ‘Iba:te ebe kubakubapiago kapiyama:midia.’ ”

³⁸ Ebene iba:te negelaniya, “Kawodawa, a:ma:numa:. Mela, gowelaono gili netewa ba:pola:na!”

Ya:sute nowamini, “Eiye! La: naimano tabono magumu wadenomamo kelawa:wena:. Taula, nitanana.”

*Ya:sute Olibi Kewakewa Unu Damelalo
Godotamo Da:towetoweoni
Ma:t 26.36-46; Mak 14.32-42*

³⁹ Ebene Ya:sute Yelusalema duliyoumolone nemaiganate ebete dopamo keba kunu kosiyodilonakile, eba kunu ebete ebe waloma:tapiago Olibi Kewakewa Unu Damelamo gito tolameniya. ⁴⁰ Ebete ebe damelamo nemaiganate ibi nanaleni, “La: malo Godotamo na:towetoweonala: mabu la:le Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta tanalamo da:ba:gudima.”

⁴¹ Ebene ebete ibi miyapanate kela:mo tonate, ebe tetelo ebete pupamo nokolinate Godotamo ebo na:towetoweoni. ⁴² Ebete na:geni, “Aba, a:ma: ubi diyata:emene me tepo temeteme kalili nagodone nelawa:. Wiyasiya naimano ubia:, a:ma: a:ka:tuwa: a:imano ubila nosiyodila.” ⁴³ Ebe tetelo Godokono Unu Duliyoumolone nopodawate ebetamo pemaiganate ebe elawokobi ebo pa:midini, ⁴⁴ ega:walo ebete tepo temeteme kawonomoma: eda:nate elawonomamo Godotamo eba towetoweonalo, ebenu kolowate kalimama: eda:omenate opamo ebo ka:ka:liyaomeni.‡

⁴⁵ Ebene ebete towetoweo tabo gela baine maiganate ebe waloma:tapiatamo da:peni iba:te tepo temetema:go laonalo pulameni. ⁴⁶ Ebete iba:tamo negeni, “La: beda: mabuma: kelawenama? La: maimiawete Godotamo

---

‡ **22:44:** Luk 22.43-44 buka apuno tabo Lukute bukamo kakuloliya:, wiyasiya ebenu buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya.

na:towetoweonala:, mabu la:le Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta tanalamo da:ba:gudima.”

Yu Watowatopiate Ya:suko Anakapuima: Delaweniya

Ma:t 26.47-56; Mak 14.43-50; Yon 18.3-11

⁴⁷ Ya:sute ebe tabo eba genalo, ebene waloma:tapi 12 magumulo dubu idi Yudasite dubu bilibilino epetapi dopolamenate iba:te kapimiya ebo pelameniya. Ebene ebete Ya:sutamo nilakapo tabo genate ebo kapaboeteonama: niyakabamo da:peni, ⁴⁸ Ya:sute ebetamo negeni, “Yudasi, a:ma: Epono Naniwi eba paboeteolo ebe anakapumpiatamo ikalaema: ka:pa:wa:?”

⁴⁹ Ebene Ya:suko lawe tanalote maigama: eba penalo, ebe waloma:tapi dubate ebe tanalo uminate negelaniya, “Kawodawa, ale ibi gowelaono gila:mo bakalukolema:?” ⁵⁰ Ebene ibi magumulo idawate maiganate Godotamo kalimagono ikameopino Ununomo Watodawano moto wokodawa anagaliminate ebene tumudi apuno galo ebo mapitamidameni.

⁵¹ Ya:sute wiyasiya ibi kawiya nanaleni, “Taula, nolodiyobala:!” ebene ebete ebe dubuno galo dologimini ebe tetelo wadekobi nolowini.

⁵² Ebene Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, ega:walo Godoko Amamateno Moto atila:pi dubu, ega:walo kawokawo dubu epetapi, iba:te Ya:suko laema: da:pelameniya ebete iba:tamo negeni, “Na pilo lumagila:ka:, o na gowelaodawala:ka:? La:le na lawenema: gowelaono gila:go ega:walo gaubago beda:ma:

ka:pelama:ema? ⁵³ Na egela epetapilo Godoko Amamateno Iya Motolo la:imano ololo apulo da:pokolitanakimo, ebe tetelo la:le na kelawena:wea:. Wiyasiya me idoko la:imano tetela, iyo, idoko namutudawama: deda:na ebena elawo tetete a:pemaiga.”

Pitate Ya:suko Iyatawa:noma: Degeni

Ma:t 26.57-58,69-75; Mak 14.53-54,66-72; Yon 18.12-18,25-27

⁵⁴ Ebe tetelo iba:te Ya:suko kotamo kodakodanomolo lawenate, Godotamo kalimagono ikameopino Unu Watodawanomono motamo magataniya, wiyasiya Pitate ibi muludopone waloma:taleni. ⁵⁵ Ebene epetapiate motono kala magumulo ela madonate eba pola:nalo, Pitate kala ga:dimi magumamo nopeganate iba:go ebo nokolini. ⁵⁶ Ebe tetelo Pitate elano alolo eba nokolinalo, woko buwelete ebe wadenomamo uminate negeni, “Me dubu atumu Ya:suago pata:nami!”

⁵⁷ Pitate wiyasiya negeni, “Kamiyale, na iyatawa: ebe!”

⁵⁸ Ebene iba:te tete da:pesamo ilukula:tepanate, dubu idite ebe wadenomamo uminate walo nakanani, “A:ma: atumu ebe waloma:tadawa idilata!”

Pitate wiyasiya negeni, “Dubu, na ebe iyatawa:!”

⁵⁹ Tete kele kawodopo da:ka:petoni, dubu idite elawodopamo na:kegeni, “Nanitabola, me dubu Ya:suago pata:nami, mabu ebe Ga:lili opodawala!”

⁶⁰ Pitate wiyasiya negeni, “Dubu, a:ma:le degeawena ebe tabono tanalo na iyatawa:!”

Ebe tetenomolo ebete ebe tabo eba genalo kakabate negeoni, ⁶¹ ebene Kawodawa Ya:sute olobiganate da:nemeleni Pitako ebo numini. Ebe tetelo Ya:sute ebetamo dopamo kebe tabo kegenile, Pitate ebe tabo ebo malagidiloni, “Ka:lo idokolo kakabate geoa:no, a:ma:le netewa-kapiya teta:mo na iyatawa:noma: kegema:ta.” ⁶² Ebene Pitate iyabaiamo tonate kawo tepo temetemenomago iinomo ebo niini.

Godokono Moto Atila:pi Dubate Ya:suko Danagalimioniya

Ma:t 26.67-68; Mak 14.65

⁶³ Ebene Godoko Amamateno Moto atila:pi dubate Ya:suko eba kalakalatenalo ebo anagalimioniya. ⁶⁴ Iba:te kalikamo ebenu ololo mula:menate ebe anagalimiolo negelaniya, “A:ma: Godokono woki awokalimidawama: nanitabolo deda:wena, a:ma: negea piyate kanagalimiotana!” ⁶⁵ ega:walo iba:te ebe eba malogonalo kubakuba tabo epetapi bilibilinomo ebetamo ebo kiyawaoniya.

Yu Epono Ka:nisolo Dubate[§] Ya:sukono Tanalo Danagiyamidameniya

Ma:t 26.59-66; Mak 14.55-64; Yon 18.19-24

⁶⁶ Ebene egela walo apuamo Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, ega:walo

---

[§] **22:65:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Ya:suko tetelo Yu epono watowatopi dubu epetapi, ibi me Ka:nisolo dubula. Ebe watowatopiate Yu epono iyaiya tanalo eba anagilamelelamelo kubakubapiatamo ibino wiya ebo ikalamenakiya, wiyasiya ebe Ka:nisolo dubagodolo elawo kitanamia: lumagi a:eamo aliboma:.

Godokono Totomu iyatulamepi, ega:walo Yu epono kawokawo dubu epetapi, iba:te aladabutinate epetapiate Ya:suko ibino dopo apuamo magatanate nananiya, ⁶⁷ “A:ma: a nanaa; a:ma: Godokono Alibodawa Kelisotela:ka:?”

Ebete wiyasiya iba:tamo negeni, “Nale la:imano tabo nanitabolo dowaimo la: nanitabokobi a:ka:mida:ema, ⁶⁸ ega:walo nale la: tanalo idima: dalateda:letama, ebe tetelo la:le natamo wiya tabo wadenomamo a:kegelaema. ⁶⁹ Nanitabola, na Epono Naniwite me tetene wagilimite Elawodawa Godokono tumudi apulo ka:nokolimamo!”

⁷⁰ Ebe tetelo ibi bilibilinomate negelaniya, “A:imano tabono magumu keba kunula:ka?: A:ma: Godokono nani Gudula:ka:?”

Ebete iba:tamo nowamini, “La:le ebe ebe gelamata.”

⁷¹ Ebema: iba:te negelaniya, “A me dubuno kuba kiyatawaoma: tabo gedawa idi a ubia:nola, mabu a a:ka:tuwa: ebena tabonomone ebe olowima:!”

23

Yu Epono Watowatopiate Ya:suko Paelete-tamo* Demagatiya

Ma:t 27.1-2,11-14; Mak 15.1-5; Yon 18.28-38

¹ Ebene ibi bilibilinomate maimiote Ya:suko lawete Paeletetamo ebe gito magatiya. ² Iba:te

---

* **23:** Ya:suko tetelo Loma epate Paeleteko napalibiya Yu epono Yudiya opamo, ebete ibino kapela Kawo Elawodubuma: ka:pada:nama; ebena ebe opolo Paeleteko kapiyagodolo elawo itanami lumagi a:eamo aliboma:.

ebeno tanalo eba anagilamelemelo Paeletetamo negeliya, “A me dubu uima: ebete aimano epo eba iyatulamitalo da:kubailamiti, ebete ibi ma kunu odiyoboli iba:te Kawo Elawodubunomo Sisatamo ta:kese mani ikameoma:, ega:walo ebete iba:tamo negenako ebe Kelisotela, Kawo Elawodubula.”

³ Ebema: Paeletete ebe nalatediya, “A:ma: Yu epono Kawo Elawodubula:ka:?”

Ya:sute ebetamo nowamiya, “A:ma:le ebe ebe geata.”

⁴ Ebene Paeletete Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo tabo olowioma: da:pelamiya ebe epo bilibilinomatamo negiya, “Na me dubuno kuba idi kumita:.”

⁵ Wiyasiya iba:te elawonomamo walo na:kegeliya, “Ebete dopamo Ga:lili opone wagilimite mamu pemaiga epo kubanu iyatulamenaki, ma kunu Yudiya opo kawonomolo ebete ibi nanalenako iba:te gabamaniatamo gowelao tanalo kosiyodiloma:.”

Paeletete Ya:suko Kawo Elawodubu Eloditamodanalibiya

⁶ Paeletete ibino tabo olowite ebe a:ka:tuwa: ebetamo negiya, “Oe, me dubu Ga:lili opodawala!” ⁷ Ebe tetelo Paeletete iyatawiya Elodite Yelusalema kawo duliynomololo okoliatepama: da:piya, ebema: ebete Ya:suko ebetamo gito nalibiya mabu Elodiko Ga:lili opono Kawo Elawodubula ega:walo Ya:suko ebe opone piya.

⁸ Ebene Elodite Ya:suko umite kawonomamo kalakaliya, mabu ebete Ya:sukono osiyodilole

tanalo olowite tete geyageyanomolo ebe uima: ubi eba iyatinalo ma kunu malagidilonami, “Diyala, Ya:sute naimano ololo apulo anoano tanalo idi da:bosiyodilomene.” ⁹ Ebe mabuma: Elodite Ya:suko iyaiya tanalo bilibilinomoma: nalateda:iya, wiyasiya Ya:sute ebetamo tabo kapiya idi kegiya. ¹⁰ Ebene Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi, iba:te maimiote Ya:sukono tanalo eba anagilamelemelo ebe kuba lumagima: gelalo elawonomamo geliya, ¹¹ ega:walo ebe atu tetelo Elodite ebene gowelaopiago Ya:suko malogolo nekalakalatitiya. Ebe kalakala magumulo iba:te kawokawo elawodubate da:pupulinaka ebako kaliku ebetamo pulimite, ebene iba:te eba kunu Paeletetamo walo gito kanalibiya.

¹² Ega:walo me tanalo idila. Elodiko ega:walo Paeleteko ibi netewapiate dopamo idite iditamo downaki eba kunu wagelenamiya, wiyasiya me egelane wagilimite iba:te namutupima: nanitabonomolo ediya.

Paeletete Ya:suko A:eamo Dalibiya

Ma:t 27.15-26; Mak 15.6-15; Yon 19.1-16

¹³ Ebene Paeletete Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, ega:walo Yu epono kawokawo dubu epetapi, ega:walo kebe epate ibino tabo olowioma: da:pelamiya, ibi bilibilinomo ebetamo ka:la:mite ¹⁴ iba:tamo negiya, “La: me dubu natamo epo kubailamedawamu magaemata, wiyasiya nale la:imano ololo apulo ebene iyaiya tanalo

danagilamelemo ebegodolo kuba idi kumia:
¹⁵ Ega:walo Elodite atumu ebegodolo kuba idi kuimia;, ebete ebe atamo ebema: kapalibo. Nanitabola, ebete kawo kuba idi kosiyodiloa: ebete ebema: a:ela. ¹⁶ Ebema: modobola nale ebe pa:ka:pa:ka:mo a:na:ma:ga:midaote gito kalibomamo.”

¹⁷ Paeletete me tabo negiya mabu ebena osiyodilo tanalo ebe ma kunula, ulama bilibilinomo magumulo Yu epono Aduga:la Soliyomu tetelo iba:te idoko motolo kapiya lumagi mailamo deka:minakiya, Paeletete ebe lumagi ebena kuba wiyane gito alibonaki.† ¹⁸ Wiyasiya epo bilibilinomate Paeletetamo gelatepaolo negeliya, “Ao, Ya:suko nanakapuma:! A ubila a:ma: Balabasiko gito naliba!” ¹⁹ Balabasikono tanalo ma kunula. Dopamo ebete Loma gabamaniatamo gowelao tanalo eba osiyodilolo epo epetapi Yelusalemalo ebo anakapulamiya, ebema: iba:te ebe idoko moto magumamo gito ba:idiliya.

²⁰ Ebe tetelo Paeleteko ubila Ya:suko gito kaliboma;, ebema: ebete ebena tabo madodo adipatelo epo bilibilinomo walo nakanaliya, ²¹ wiyasiya ibi bilibilinomate kawonomamo negeliya, “Kewa olotolowamo tupuguima:wete, ikoko nanagilamolema:!”

²² Ebene netewa-kapiya teta:mo Paeletete walo na:kegiya, “Mabu keleka:? Ebete beda: kuba kosiyodilile? Na ebegodolo kuba idi kumita: nale ebe a:eamo ebema: alibola! Modobola nale ebe

---

† **23:17:** Luk 23.17 buka apuno tabo Lukute bukamo kakuloliya;, wiyasiya ebena buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya.

pa:ka:pa:ka:mo a:na:ma:ga:midaote gito kalibomamo.”

²³ Wiyasiya iba:te olodiyoboa:no kawonomamo nega:gitiya Ya:suko kewa olotolowamo ka:tupuguima:, ebene ibino gelatepao tanalote kawonomoma: dediya Paeletete iba:tamo gito tuduwatiya, ²⁴ iyo, iba:te ebe keba kunu kaniye, Paeletete eba kunu osiyodilote Ya:suko a:eamo alibo tabo ebo giya. ²⁵ Ebene iba:te idoko motolo lumagi mailamo deka:miya, ebe dubu epo anakapulamedawa ega:walo gabamaniatamo gowelaodawala, Paeletete ebe ebena kuba wiyane gito alibiya, wiyasiya ebete Ya:suko epatamo gito ikalamiya iba:te ibino ubi tanalo kosiyodiloma:.

Gowelaopiate Ya:suko Kewa Olotolowamo Da:tupuguimiya

Ma:t 27.32-44; Mak 15.21-32; Yon 19.17-27

²⁶ Gowelaopiate Ya:suko a:e baiamo eba magatalo, Saimonoko Sailiniya duliyaomolo dubula, ebete iyabaine kawo duliyaomolamo ebe gabodo piti, ebene iba:te ebe elawamo lawete naniya, Ya:suko dopamo eba tutalo Saimonote ebena kewa olotolowa kaguwataema:.

²⁷ Ebene epo bilibilinomate ebe eba waloma:titalo, ibino taneba magumulo kamiyale epetapiate Ya:sukono tanaloma: iima:go tolamitiya. ²⁸ Ya:sute wiyasiya iba:tamo olobigate negiya, “Yelusalema duliyaomolo kamiyala:la:, la: naimano tanaloma: kiimitala:, la: a:ka:tuwa: la: ega:walo la:imano gudino tanaloma: niimitala:!” ²⁹ Mabu kuba tete

ebe na:pe epate ma kunu kegelama:na:, 'Ta:li kamiyale ega:walo lamitua:noma: eda:o kamiyale ega:walo guda:tamo nono ikalamea: kamiyale, iba:te olalati tetelo modobodopoma: keda:oma:na:, wiyasiya guda:gopi kawo tepo temetemenomo kiyatawaoma:na:!' ³⁰ Ebe tetelo epate temeteme magumulo unuunu damelatamo kegelama:na:, 'La: a unamo na:pa:guda:la:!' ega:walo egege damelatamo kegelama:na:, 'La: a na:pitioa:la:!' ³¹ Ebema: kamiyala:la:, la: me tanalo nemalagidilala:. Kewate alawoa:noma: eda:o tetelo kubakubapiate natamo mako kawo kuba osiyodiluta, ebema: walone tetelo kewate alawoma: deda:oma:na:, la: nanisiwale! Diyala, ebe tetelo ibino tepo magumuno kubate kawonomoma: eda:lamete la:tamo ega:walo la:imano guda:tamo iyaiya kuba kawokawonomo da:bosiyodilolema:na:."‡

³² Ebe tetelo iba:te kuba osiyodilolepi dubu netewa Ya:suago magataliya, iba:te ibi kapimiya a:eamo kanalomoma:. ³³ Ebema: iba:te damela unu ida:mo nemaimiya, ebe damelano mailo ebe Wato Goala, ebene iba:te Ya:suko kewamo ebolo na:tupuguimite ikoko ebo nanagilamolemiya, ega:walo kubakuba tanalo osiyodilolepi dubu

---

‡ **23:31:** Ya:sute me uli tabo degiya, ebe tabono magumu ma kunula. Lumagite ka:ka: kewamo ela demadomene elate kawonomamo a:kowamotemene, wiyasiya alawo kewamo ela demadomene kawonomamo kowamotemene. Ebema: eba kunu Ya:suko tetelo kuba osiyodilolepiate ibino iyaiya kuba tanalo kela:mo osiyodilole ebo wagilimiya, wiyasiya walone tetelo ebako epono kuba woki kawonomoma: deda:mene, ebe tetelo iba:te Ya:suko waloma:tapiatamo kawokawo kuba nanitabonomolo kosiyodilolema:na:.

netewa atumu kuwatete, idi tumudi apuamo, idi pele apuamo, iyaiya kewa olotolowamo eba kunu ka:tupuguilamiya. ³⁴ Ebene Ya:sute negiya, “Aba, a:ma: ibino kuba egebolelama:wete na:dodolomatililama:, mabu iba:te beda: tanalo kosiyodilute ibi iyatawa:.”

Ebe tetelo Ya:suko anakapumipiate nokola egege iyalekeolo kalakala tanalo eba osiyodilolo ebena kaliku iyaiya ebo alabaomiya. ³⁵ Ebene epate utitatate ebe eba umitalo, Yu watowatopi dubate ebe kalakalatelo negeliya, “Ebeta epo epetapino olalati tanalo mula:lalamanaki, ebema: ebete Godokono nani Kelisoma: deda:na, mod- obola ebe a:ka:tuwa: ebena igilo na:mula:na!”

³⁶⁻³⁷ Ega:walo gowelaopiate ebe atumu kalakalatelo na:kegelitiya, “A:ma: Yu epono nani Kawo Elawodubuma: deda:wena, a:ma: a:ka:tuwa: a:imano igilo na:mula:!” Ebene iba:te kaka da:imi obo ebetamo ebo ikamiya ebete ka:nima:, ³⁸ ega:walo iba:te Ya:suko da:tupuguimiya ebe kewa unamo tabo ma kunu akuloliya, “Me dubu ebe Yu epono Kawo Elawodubula.”

³⁹ Ebe tetelo eba:go kewa olotolowamo da:tupuguilamiya, ibi netewapi magumulo dubu idite ebe kawonomamo malogolo ma kunu giya, “A, a:ma: ebe Godokono Alibodawa Kelisotela:ka? A:ma: a:ka:tuwa: a:imano igilo mula:wete, aimano igilo atumu na:ka:mula:leama:!”

⁴⁰ Wiyasiya dubu idite ebe eba odiyobolo negiya, “Eiye! A:ma: Godoko tolemea:noma: keda:wita? A netewa-kapiyate kapiya a:e wiya

eba lawitalo, ⁴¹ gowelaopiate atamo kuba wiya wadenomamo ikaeamita mabu a kuba tanalo osiyodilolenaima; wiyasiya Ya:sute kuba idi kosiyodiloa.” ⁴² Ebene ebete Ya:sutamo negiya, “Ya:su, a:ma: Kawo Elawodawano elawago da:ka:pa:emene, ebe tetelo na nilakapolo na:pemalagidiloniye!”

⁴³ Ya:sute ebetamo nowamiya, “Na a:ma:tamo nani tabo gemo, ka:lo egelalo a:ma: nago Kalakala Duliyoumololo ka:lutama:ta.”

Ya:sute Da:eni

Ma:t 27.45-56; Mak 15.33-41; Yon 19.28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Ebene egelate tuli teta:mo dutiya, egelano pukuilame tanalote olopoligote opo kawonomote ebo idokiya. Iyo, idokote egelano alo eba mula:lo egelate a:iwate kela:mo a:niwisigatepani, egela tuli tetene wagilimite 3 koloko uwomuamo, ebene Godoko Amamateno Iya Motono kaliku ubilite tulituliya ebo bolegaleni. ⁴⁶ Ebe tetelo Ya:sute kawonomamo gepatenate negeni, “Aba! Nale naimano uliyana a:imano kotamo iyatimo!” Ebete me tabo genate a:enomo ebo a:eni.

⁴⁷ Ebene gowelaopino elawodubute ebe tanalo uminate ebete Godokono mailo eba adipatenalo negeni, “Nanitabola, me dubu tuputupudawama: eba eda:nalo kuba tanalo idi kosiyodiloa:.”

⁴⁸ Ebene epo bilibilinomate Ya:sukono a:e tanalo uima: da:pelamiya, kebe tanalate ke-maimioniye iba:te ebe tanalo ulamenate kawo tola:go bodolo alukola:go ibino motamo gito tola-meniya, ⁴⁹ wiyasiya Ya:sukono namutupi bilibili-nomo ega:walo kebe kamiyala:te Ga:lili opone ebe

dowaloma:iya, iba:te mulune putitatanate ebe iyaiya tanalo ebene pulameniya.

*A:limitiya Duliynomolodawa Yausepete
Ya:sukono Ape Nokola Bobo Magumamo Diyatini
Ma:t 27.57-61; Mak 15.42-47; Yon 19.38-42*

⁵⁰⁻⁵¹ Ebe tetelo dubu idi nokolinami, ebene mailo Yausepetela, ebe Yudiya opono A:limitiya duliynomolodawala, ega:walo ebe tuputupudawala, ebete Godokono Kawo Elawodawano pe tete nemakopelenami. Ebe Yu epono Ka:nisolo dubu idila, wiyasiya Ka:nisolo dubu epetapiate Ya:suko anakapumi tabo degelitiya, ebete iba:go woki kapiyama:keditia; ⁵² ebene ebe dubute Paeletekono ololo apuamo tonate Ya:sukono ape lawenama: ebe ebo nanani. ⁵³ Ebene ebete Ya:sukono ape opamo powolukonate, wade keyakeya kalikamo aputinate nokola bobo magumamo gito niatini, epate ebe bobo maboele nokola damela iyalo obobiya wiyasiya a:e lumagi idi ebamo dopamo kiyatiya:.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ebe tetelo kebe kamiyala:te Ya:suago Ga:lili opone da:pelamiya, iba:te Yausepeko bobo bamiento waloma:tanate, ebe nokola bobo ega:walo Yausepete Ya:sukono ape keba kunu kiyatiniyale, ebe iyaiya tanalo ebo nulamelemeniya. Ebe egela Palaide egelala, Yu epono talena egelano inamabu osiyodilole tetela, mabu dumutu ebe ibino wokoa: talena egelala. ⁵⁶ Ebema: ebe kamiyala:te motamo ka:tolamenate wadewade nibo inamabu ebo nosiyodiloleniya egela idilo Ya:sukono apa:mo kapabutlamelema:, wiyasiya iba:te Yu epono wokoa: egelalo tanalo idi kosiyodiliya;

mabu Godokono totomu tabote talena ma kunu iyatilamenami.

24

Ya:sute A:ene Walo Da:kemaigiya

Ma:t 28.1-10; Mak 16.1-10; Yon 20.1-10

¹ Ebene kamiyala:te Palaide adimolo dosiyodiloleniya, iba:te ebe wadewade nibo inamabu Sande egela duiyanomolo bobo baiamo gito watiya. ² Iba:te ebamo nemaimiote, bobo demopiniya ebe kawo nokola balamo iyalo mupiamida eba itanalo ebo numiya, ³ ebene iba:te nokola bobo magumamo nopila:ote wiyasiya Kawodawa Ya:sukono ape ka:numiya. ⁴ Ebe tetelo iba:te ebe tanaloma:woki bilibilima: eba eda:utalo, dubu netewa ibino kaliku alonomola, iba:te pemaimite ibi niyakabolo pelamota:niya. ⁵ Ebene kamiyala:te kawonomamo toletoleolo ibino ololo opamo eba alomolo dubu netewate iba:tamo negeliya, “Keleka: mabu la:le igilo lumagi a:elao epono bobo bailo da:powadiawitama? ⁶ Ebe malo puliyala, ebe emagaka! Ebete Ga:lili opolo la: danaletia, la: ebe tabo nemalagidilala. ⁷ Iyo, ebete ma kunu giya, ‘Godote Epono Naniwi kubakubapino kotamo iyatite, iba:te ebe kewa olotolowamo tupuguimite ikoko kanagilamolema:na, wiyasiya ebete netewakapiya egelalo a:ene walo ka:kemaigamene.’ ”

⁸ Ebe tetelo ebe kamiyala:te Ya:sute iba:tamo dopamo kebe tabo kegiyale ebe tabo ebo malagidiliya, ⁹ ebene iba:te bobo baine

duliyomolamo ka:tolamete iba:te bobo bailo da:nulamiya ebe iyaiya tanalo Ya:sukono ¹¹ waloma:tapi ega:walo ebeno namutupi epetapi bilibilinomo ebo na:kiyawaolamiya. ¹⁰ Ebe tetelo Magadala duliyomolodawa Ma:liko, Yowanako, Ya:imesikono menoko Ma:liko, ega:walo kamiya epepetapi, miba:tamo kebe tanalate bobo bailo kemaimiye, iba:te ebe tanalo Ya:sukono alibolepi dubatamo ebo na:kiyawaiya, ¹¹ wiyasiya iba:te ibino tabo dolowiya, ebe tabo daedale wokima: gelate nanitabokobi ka:midiya: ¹² Ebe tetelo Pitate wiyasiya maigate bobo baiamo gito puligiya. Ebete nokola bobamo da:nemaigiya, nopega:no tuduwatalo Ya:sukono ape dauputiniya ebe kaliku balalo eba pola:nalo ebo nulamiya, wiyasiya tanalo idi ka:numiya: Ebe mabuma: ebete ebe tanalo ebeno wokilo kawonomamo malagidilago walo na:ka:piya.

*Ya:suko Waloma:tapi Netewate Emeyasi
Duliyomolamo Eba Tutalo Ebete Iba:tamo
Dapawokaliya*

Mak 16.12-13

¹³ Ebe atu egelalo Ya:suko waloma:tapi netewate Yelusalema kawo duliyomolone Emeyasi duliyomolamo tutiya, ebe gabono geyageya ¹⁰ kilomita keba kunula:ka: eba kunula, ¹⁴ ebene gabo tetelo iba:te Ya:sutamo demaimiya ebe iyaiya tanalo bilibilinomoma: kiyawago tutiya. ¹⁵ Iba:te tabo gelago eba tutalo, Ya:sute ibino walogabo apune pete iba:go da:tuti, ¹⁶ ebe tetelo iba:te ibino balida:mo Ya:suko umiya, wiyasiya Godote ibino woki eba atutulatelelamelo iba:te kemalagidilutiya: me Ya:sutela. ¹⁷ Ebene Ya:sute

ibi netewapi nanaliya, “La: gabo tetelo eba tutalo beda: tabo kegelawitama?”

Ebema: ibino dopote mibomiboma: eda:olamete gito lamota:niya. ¹⁸ Ibi magumulo idino mailo Kolopasitela, ebete Ya:suko kapela dubumu midilo negiya, “Aimano Yelusalema duliyoumololo dilukuliona, ebe kapela epo magumulo a:ma: kapiya iyatawa:noma: keda:wita me egela epetapilo atamo beda: tanalate kemaimile?”

¹⁹ Ya:sute wiyasiya negiya, “Beda: iyaiya tanalola:ka:?”

Ebene iba:te nowaimiya, “Nasalete duliyoumolodawa Ya:sutamō demaimi ebe tanalo. Ebete Godokono ololo apulo ebēno woki awokalimidawama: eba eda:nalo tabo kiyawao magumulo ega:walo osiyodilole magumulo elawonomoma: eda:nami. Me tanalo epo bilibilinomate nanitabonomolo umiya, ²⁰ wiyasiya Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo aimano kawokawo dubu epetapi, iba:te ebe gabamanino kotamo gito iyatiya, iba:te ebēno tanalo eba anagilamelemelo a:eamo kaliboma:, ebene iba:te ebe kewa olotolowamo tupuguimite ikoko ebo anagilamolemiya. ²¹ Dopamo a ma kunu malagidilonaima:, ebe Isalaela epono igilo mula:lamedawala, wiyasiya ebete da:i ebe egelane wagilimite mamō pemaiga ka:lo netewa-kapiya egelama: edita. ²² Ebene aimano taneba magumulo kamiyale epetapiatamo ka:lo duiyanomolo da:pemaigaka, ebe tanalote a nanoanoiama:ka. ²³ Iba:te bobo baiamo

da:tolama:ka Ya:sukono ape ka:numa:ka:, ebema: iba:te atamo walo ka:pelamete na:pegelaka, ‘A Godokono nopopi a:nulaema:. Iba:te negela Ya:suko a:ene emaignaka!’ ²⁴ Ebene aimano taneba magumulo epetapiate bobo baiamo da:tolama:ka, ale kamiyala:godone dolowiakama: ebe tanalo iba:te eba kunu nulama:ka, wiyasiya Ya:suko ka:numa:ka:.”

²⁵ Ebene Ya:sute ibi netewapiatamo negiya, “La:imano iyatawa lawe tanalo nanitaboa:, daedale gudi keba kunula:ka: eba kunula, mabu Godokono woki awokalimipiate dopamo degelanakiya, la: ibino iyaiya tabono tanalo nanitabokobi ka:midila:wena:!” ²⁶ Me kawo tanalonomo la: iyatawala:ka:? Godokono ubi tanalodo ebene Alibodawa Kelisote dopamo kawokawo temeteme uwatete, ebene ebete ebene Alonomo Duliyomolamo ka:nopegamene.”

²⁷ Ebene Godokono Bukalo da:pola:na Kelisokono nanitabo tanalo awokalima:, Ya:sute ebe tanalo bilibilonomo ebo iyatulamiya, Mosesete Bukamo dakuloliya ebe tetene wagilimite Godokono woki awokalimipiate dakuloliya ebamo nemaiga.

²⁸ Ebene dadimoni iba:te ibino duliyomolamo maimioma: eba tolamenalo, Ya:sute duliyomolo ida:mo ka:tonama: degeni, ²⁹ wiyasiya iba:te ebe odiyobonate nananiya, “Modobola a:ma: ago na:pa:, mabu egela na:niwisigana ega:walo samamo kidokomene.” Ebema: Ya:sute ibino motamo tonate gito nodoloni.

³⁰ Iba:te kapimiya bae eba naonalo Ya:sute bae lawenate kalakala tabo Godotamo genate, ebene bae wakalaminante ibi netewapiatamo gito

ikalameni. ³¹ Ebema: Godote ibino balidi paeami-dalelamente iba:te Ya:sukono tanalo ebo iyatawaniya, wiyasiya ebe tetenomolo Ya:sute ibino ololo apune gito alatidini. ³² Ebene ibi netewapiate tabo ma kunu gelaniya, “Nanitabola, gabo tetelo ebete ago tabo eba kiyawaonapelo Godokono Buka apuno iyaiya tabo atamo dawokalilama:ka, ebe tetelo aimano tepo magumulo Godokono elate wamotitaka!”

³³ Ebe tetenomolo ibi netewapiate Yelusalema kawo duliyomolamo walo na:kolowaminiya, ebolo Ya:sukono 11 waloma:tapi ega:walo piyate iba:go da:pola:niya, iba:te ibi bilibilinomo ebo nulameniya. ³⁴ Ebene Ya:suko waloma:tapiate ibi netewapiatamo negelaniya, “Nanitabola, Kawodawa Ya:sute a:ene emaigaka! Ebete Saimonotamo nanitabonomolo emaigaka!”

³⁵ Ebene ibi netewapiate gabo tetelo beda:tanalo kumiye ega:walo Ya:sute iba:tamo bae eba wakalaminalo iba:te ebene tanalo diyatawaniya, ebe iyaiya tanalo iba:te waloma:tapi epetapi ebo kiyawaolameniya.

Ya:sute Ebene Waloma:tapi Epetapiatamo Dapawokalani

Ma:t 28.16-20; Mak 16.14-18; Yon 20.19-23; Ali 1.6-8

³⁶ Iba:te ebe tabo ma kunu eba gelanalo Ya:sute iba:tamo pawokalanate ibino tetenomolo putinate ibi nanaleni, “Godokono kalakalate la:godolo nitanana.”

³⁷ Ebema: iba:te la:wa:onate kawonomamo toletoleoniya mabu iba:te nemalagidiloniya Ya:suko ebe obolola. ³⁸ Ebete wiyasiya iba:tamo

negeni, “Keleka: mabu la:le toletoleolo woki bilibilima: deda:wenama? Nanitabokobi midia: tanalote la:imano tepo magumune beda:ma: kemaigale? ³⁹ Modobola la: naimano kotola agowala nulama:la:. Na Ya:sutela. La: na na:pologiona:la:, na oboloa:, na lumagila. La:le na nunamenamata, na katena:gonola ega:walo goagonola.”

⁴⁰ Ebete ebe tabo genate ebene kotola agowala iba:tamo ebo a:iyamidaoleni, ⁴¹ ebene iba:te kawonomamo kalakalaoniya, wiyasiya woki bilibilima: eba eda:onalo ibino nanitabokobi midia: tanalote kolopoligolameniya:. Ebema: Ya:sute ibi nanaleni, “La:godolo inamabu idi ba:kitanale nale kenama:?” ⁴² ebene iba:te namo okalimi ebetamo ikamenate, ⁴³ ebete lawenate ibino ololo apulo gito nani.

⁴⁴ Ebe tetelo Ya:sute iba:tamo negeni, “Nale la:go eba okolinalo la:tamo da:kiyawaonakimo, me ebe tanalola. Na dopamo ma kunu egimo, Godokono Bukate naimano tanaloma: degena ebe tanalo bilibilinomate ka:pemaimioma:na:, iyo, Mosesete Totomu Tabo Bukamo dakuloliya, ega:walo Da:ibidite Sam Oale Bukamo dakuloliya, ega:walo Godokono woki awokalimipi epetapiate dakuloliya ebe tabono tanalo bilibilinomate nanitabonomoma: keda:oma:na:.” ⁴⁵ Ebene iba:te Godokono Buka apuno tanalo bilibilinomo wadenomamo kemalagidilolenama: ebete ibino woki eba tuputupuilamelelamenalo ⁴⁶ ibi nanaleni, “Godokono Bukalo tabo ma kunu itana, ebene Alibodawa Kelisote kawokawo temeteme uwatete ebo ka:emene, wiyasiya netewa-kapiya egelalo a:ene walo

ka:kemaigamene. ⁴⁷ Ega:walo me Wade Tabote Yelusalema duliyoumolone wagilimite me opo kawonomamo ma kunu ka:tomene, Godokono tabo kiyawaopiate naimano mailamo epo ka:nikiyawaolaema:na; iba:te ibino kubane dolobila:oma:na: Godote ibino kuba ebo ka:dodolomatililaemene. ⁴⁸ Nanitabola, la:le me iyaiya tanalo wadenomamo ulamolimata, ebema: la: naimano tabo kiyawaopima: keda:omamota. ⁴⁹ Ega:walo me tanalo idila. Naimano Nabiwite nanitabonomolo degiya la: ebe tanalo kuimamota, nale ebena elawo la:tamo kapalibomamo, ebema: modobola la: Yelusalema kawo duliyoumololo ebe tanalo nemakopeliyala; ebolo Godokono Elawote Unu Duliyoumolone la:tamo ka:piwisigamene.”

*Godote Ya:suko Unu Duliyoumolamo
Da:pelawiya*

Mak 16.19-20; Ali 1.9-11

⁵⁰ Ebe tetelo Ya:sute ibi Yelusalema kawo duliyoumolone magatalete iba:te Betani duliyoumololo niyakabamo da:nemaimiya, ebete ebena koto wadipalatelelo Godoko ebo aniya ebete ibi wadenomamo kowalubilinama: ⁵¹ Ebete ebe tabo eba gitalo, Godote ebe pelawete Unu Duliyoumolamo ebo adipatiya. ⁵² Ebema: iba:te ebolo Ya:suko amatete, Yelusalema kawo duliyoumolamo kawo kalakalago na:ka:tolamiya, ⁵³ ebene iba:te ebe duliyoumololo eba ilukulinalo egela epetapi bilibilinomolo Godoko Amatateni Iya Motamo da:nodolonakiya, iba:te Godokono mailo unamo ebo adipatenakiya.

cxk

GODOKONO WADE TABO
The New Testament in the Fly River dialect of the
Tabo language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Tabo (Fly River) long
Niugini

Copyright © 2006, 2023 The Bible Society of Papua New Guinea and Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tabo (Fly River) (Tabo)

Dialect: Fly River

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Mar 2024 from source files dated 4 Mar 2024

cbbd3ff2-0ca7-5896-b3fd-850bc0fd18b7